

FARLEY MOWAT

A SARKVIDÉK ROBINSONJAI

NNCL303-2E6v1.0

DELFIN KÖNYVEK

Szerkeszti

RÓNASZEGI MIKLÓS

FARLEY MOWAT

A SARKVIDÉK ROBINSONJAI

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült

FARLEY MOWAT: LOST IN THE BARRENS

McClelland and Stewart Limited, Toronto 1977

Copyright © by Farley Mowat, 1956

FORDÍTOTTA KOHLER KATALIN

ZÁVODSZKY FERENC RAJZAIVAL

© Kohler Katalin, 1984

Hungarian translation

HU ISSN 0324-3222

ISBN 963 11 3498 9

Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, Budapest

Felelős kiadó: Sziládi János igazgató

Szikra Lapnyomda (83-1763), Budapest, 1984

Felelős vezető: Csöndes Zoltán vezérigazgató

Felelős szerkesztő: Grabner Mária

A szöveget gondozta: B. Hári Lenke

A szövegűsége ellenőrizte: Tótfalusi István

Műszaki vezető: Haas Pál

Képszerkesztő: Szecskó Tamás

Műszaki szerkesztő: Rucsek Andrea

75 000 példány. Terjedelem: 13 (A/5) ív. IF 4939

TARTALOM

1. fejezet – Jamie és Avaszin
2. fejezet – A krí tábor
3. fejezet – Útban a szarvasevők táborába
4. fejezet – Irány Észak!
5. fejezet – Eszkimók és indiánok
6. fejezet – Senkiföldje
7. fejezet – Zuhatag!
8. fejezet – Egyedül a vad vidéken
9. fejezet – Kajakok a tavon
10. fejezet – A Nagy Kőház
11. fejezet – Menekülés nyugatra
12. fejezet – A Befagyott Tó Folyója
13. fejezet – Tervek és előkészületek
14. fejezet – Tábor a Szarvas-sövénynél
15. fejezet – A Rejtett Völgy
16. fejezet – A bikák érkezése
17. fejezet – Házépítés
18. fejezet – Borzok és szánok
19. fejezet – A holtak ajándéka
20. fejezet – A tél lesújt
21. fejezet – Nagyszerű fölfedezés
22. fejezet – A tundra óriása
23. fejezet – Menekülés
24. fejezet – A fehér tűz
25. fejezet – Pitjuk
26. fejezet – A nyershús-evők
27. fejezet – A visszatérés

1. FEJEZET

JAMIE ÉS AVASZIN

Június végére járt. Jamie Macnair egy évvel ezelőtt hagyta el szülővárosát, Torontót, hogy Észak-Kanada szubarktikus erdeiben új életet kezdjen. A Macnair-tó parti vörösfenyők most cserélték élénkzöldre téli sötét ruhájukat. A tó felől a búbos vöcsök éles kiáltása hallatszott. Jamie a faházikó előtt guggolt, a télen szerzett prémeket segítette nagybátyjának bálázni, és próbálta az emlékezetébe idézni, hogy mit is érzett azon az egy évvel ezelőtti napon, amikor a The Pas nevű elhagyatott határvároskában lekecmergett a vonatról, és megpillantotta a nagybátyját.

Jamie nagybátyja, Angus Macnair, a sarkvidéken élt, valaha kereskedéssel foglalkozott, majd egy fókavadász szkúner kapitánya volt a Bering-tengeren, végül prémvadászként bekalandozta az északi vidék hatalmas erdőseit. Jamie szemében maga volt a megtestesült legenda, amikor távirat érkezett tőle, a fiút nagy izgalom fogta el.

MINDENT ELINTEEZTEM STOP VAARLAK THE PASBAN STOP
REESZLETES LEVEEL MEGY

ANGUS MACNAIR

A várva várt levél némi szomorúságot is okozott Jamie-nek, mert szülei hét évvel ezelőtti tragikus autóbalesetére emlékeztette, és rádöbentette arra, amire eddig még sohasem gondolt, hogy sosem látott nagybátyján kívül senkije sincs ezen a világon. Az elmúlt hét év alatt magától értetődő volt számára a kollégium biztonsága, de most, Angus Macnair levelét olvasva, megértette, hogy az intézet nem igazi otthona, és soha nem is volt az.

Jamie kilencéves volt, amikor meghaltak a szülei, és gyámja egyetlen közeli rokona, Angus Macnair lett, A torontói intézetet is Angus szemelte ki. Nagyon jó iskola volt, mert Angus a legjobbat akarta öccsének nyújtani. Angus hét éven át irtózatos energiával vadászott, hogy fedezni tudja az iskola költségeit. Az elmúlt két évben azonban igen megcsappant a kereslet a prémek iránt, a pénze pedig fogytán volt.

A levélben Angus ezt nem hallgatta el.

És ezért, Jamie – írta –, nem tudlak tovább taníttatni. Ha akarsz, maradhatsz Torontóban, és munkába állhatsz, de hát ehhez túl fiatal vagy, és tudod, nagyon remélem, hogy inkább eljössz hozzám. Már nagyon itt az ideje, hogy megismerkedjünk, örülnék, ha te is így gondolnád. Itt küldöm neked a

vonatjegyet, meg egy kis pénzt az útra. És várlak, fiú, és nagyon remélem, hogy jönni fogsz.

Angus aggodalma fölöslegesnek bizonyult. Jamie már évek óta olvasgatott Északról, és Angus Macnair a bálványa volt.

Június utolsó hetében Jamie fölült a Trans-Canada vonatra. Fülében csengtek még iskolatársai búcsúsúszavai. A vonat két napon át robogott nyugat felé, majd hirtelen északnak fordult, Manitoba államon keresztül. A préri tanyavilágát lassan elnyelték a sötét fenyőerdők, és a vonat most már jóval lassabban zötyögött a határvidék felé vezető hepehupás töltésen.

Két nap alatt ötszáz mérföldet tettek meg Winnipegből északra, majd egy kezdetleges fa állomásépületnél megálltak. Jamie kissé bizonytalanul lekecmergett, és szemügyre vette az összetákolt kunyhókat meg a közeli erdőket, amelyek elnyeléssel fenyegették a The Pas nevű kis települést.

Hatalmas termetű, vörös szakállas, szarvasbőr zekés férfi közeledett nagy léptekkel, és kemény medveöleléssel megszorította a fiú vállát.

– Nem ismersz rám, Jamie? – kiáltotta. Elmosolyodott a fiú dadogó válaszára, még jobban magához szorította, és körbeforgott vele. – Hát eljöttél, fiam, hogy megismerd Északot – mondta –, és azt hiszem, egy hónap alatt beleszeretsz.

Angus Macnair jóslata bevált. A hathetes kenuút alatt, amíg föleveztek északra a Macnair-tóhoz, Jamie-t elbűvölte az új világ vad arculata. Egy év alatt maga is e világ része lett. A vadonban eltöltött egy év új izmokat dagasztott a vállára, és ettől magasabbnak látszott a maga öt láb nyolc hüvelykjénél. A nyári nap és a téli szél kicserezte az arcát. Kék szeme élesen, éber tekintetű ki szőke haja zilált fürtjei alól.

A tóparti kis kunyhó pedig az otthona lett – az első igazi otthona, amióta a szülei meghaltak.

A homokos parttól kőhajításnyira épült kunyhót védelmezően ölelte körül az erdő. A téli szélviharok nem férkőzhetek hozzá, a mohával és agyaggal szigetelt, fatörzsekből épült falak a legkeményebb fagyoknak is ellenálltak. A fák védelmében lapuló házikó két kis ablaka a tóra nézett, amely nyáron tündöklő kék fényzőn, télen roppant fehér rónaság volt.

A ház nagyobbik helyisége volt a szoba. A fal mentén két priccs, a közepén álló nagy hasú québeci kályha télen vörösösen izzott. A kályha mellett fából összetákolt, hosszú asztal nyújtózott, majdnem végigérté a szobát, a két végén egy-egy házilag készült, medvebőrrel kárpitozott karszék. A falak menti polcokon fegyverek sorakoztak, néhány indián fafaragás és Angus

agyonolvasott könyvei. A deszkapadlón fél tucát, indiánok kikészítette szarvasbőr volt a szőnyeg.

A kunyhó hátsó részében, farönkökből készült válaszfal mögött húzódott a pici konyha, itt főzte Angus az északi vidék laktató, egyszerű ételeit.

Bár a kunyhó négyszáz mérföldnyire volt a civilizációtól és kétszáz mérföldnyire a legközelebbi fehér embertől, Jamie nem találta magányosnak. Tőlük alig húszmérföldnyire volt az erdei krí indiánok egyik települése. Ezek a keménykötésű, nagyszerű emberek Angus Macnair legjobb barátai voltak már évek óta, és hamarosan Jamie is barátságot kötött velük. A krí törzsfőnök, Alfonz Mivaszin, Angus kitartó társa volt vagy száz utazáson; Avaszin, Alfonz fia, és Jamie pedig a legtermészetesebb módon szinte testvérek lettek.

Külsejében Avaszin Jamie szöges ellentéte. Karcsú volt, mint a nádszál, hosszú haja szinte a vállát verdeste. Fekete szeme is, a szája is mindig mosolygott. Avaszin három évet járt a Pelican-szorosban indián iskolába, és csaknem olyan jól beszélt és olvasott angolul, mint bármelyik városi fiú. Élete nagy részét az erdő mélyén – töltötte, s a vadon éppúgy hozzátartozott, mint a tulajdon bőre.

Jamie és Avaszin azonnal megkedvelték egymást, és Avaszin kinevezte magát Jamie tanítójának. Jamie gyorsan megtanult evezni és kutyaszánt hajtani. Elsajátította a főzés tudományát, és a prémvadászathoz is konyított már annyit, hogy megkeresse a huszonkettes puskára valót. Avaszin és Angus Macnair irányítása alatt megtanulta a legfontosabbat is, azt a forró életszeretetet, amit csak a sarkvidéki erdők lakói éreznek.

Kalandokkal zsúfolt év volt ez, és Jamie, miközben bőrszíjjal átkötött egy halom pézsmaprémet, gondolatban újra átélte a kalandjait. Fölrezenve, egy karcsú, cédrusból készült kenut pillantott meg, amint éppen előbukkant a közeli partfok mögül.

A csónak orrában álló Avaszin üdvözlésül meglengette az evezőjét. A kenu farában Alfonz egykedvűen szopogatta öreg pipáját, miközben a tó jeges vizébe mártotta az evezőjét.

2. FEJEZET

A KRÍ TÁBOR

Mivaszinék, apa és fia, gyakori látogatók voltak a Macnair-kunyhóban, ezen a reggelen azonban külön célja is volt látogatásuknak. Alfonz régen gyanította már, hogy a legközelebbi szőrmekezeskedő, aki innen 200 mérföldnyire délre lakott, becsapja az indiánokat. Gyanúját elmondta Angusnak, ő pedig azt

javasolta, hogy szánja rá magát a hosszú útra, és menjen el vele The Pasba, ahol becsületes kereskedelem folyik. Alfonz megbeszélte a dolgot vadászaival, és elhatározta, hogy megfogadja barátja tanácsát. Alfonz elhatározása miatt Angusnak meg kellett változtatnia déli utazása eredeti tervét. Magával akarta vinni Jamie-t, de még az ő nagy teherszállító kenuja se bírta volna el az indiánok prémjét, a két férfit meg még Jamie-t is. Ezért úgy határoztak, hogy míg a két férfi vissza nem érkezik hat-nyolc hét múlva, Jamie Alfonz családjával a krí táborban lakjon, a közeli Thanout-tónál.

– Remélem, Jamie, nem bánod nagyon, hogy lemaradsz az útról! – mondta Angus.

Jamie elszántan megrázta a fejét.

– Sokkal jobban fogom érezni magam itthon, Avaszinnal.

Angus nagyon örült, hogy Jamie szívesebben marad az erdőben, mint hogy visszalátogasson a civilizációba.

– Rendes fiú vagy – mondta. – Majd gondolkodok rád a bevásárláskor The Pasban. Hozok neked egy remek új vadászpuskát. Amíg háza nem jövök, használhatod az én harmincasomat, mert egy erdei embernek legyen igazi puskája.

Jamie büszkén kihúzta magát, hiszen ha Angus kölcsönadja neki a nagy kaliberű puskáját, az azt jelenti, hogy férfinak tekinti.

– Elboldogulsz nélkülem is – folytatta Angus –, csak egyet tarts jól észben: Avaszin többet tud az Északról, mint amennyit te valaha is tudni fogsz, ő a főnök, és ha ezt elfelejtenéd, hát majd az evezőm nyelével emlékeztetlek rá, ha visszajöttem.

Avaszin azonnal élt a hatalommal, amivel Angus felruházta.

– Ez így igaz – mondta. – Én vagyok a főnök. Most pedig lemész a kenuhoz, és megpucolod a halat, amit vacsorára hoztunk!

– Hohó – kiáltotta Jamie méltatlankodva. – A bátyám nem így gondolta! Aki másodikként ér a kenuhoz, az pucolja a halat!

A fiúk lerohantak a lejtőn, a kenunál összeütköztek, és vad birkózásba kezdtek.

Alfonz mosolyogva nézte őket.

– Amikor a kutya- és a rókakölyök együtt hancúrozik, örülnek az istenek – mondta. – Ezt a két fiút semmi baj nem érheti. Solomon bátyám mindenesetre szemmel tartja majd őket, a feleségem pedig gondoskodik róla, hogy semmiben ne szenvedjenek hiányt.

Három nap múlva a szegélylécig prémmel megrakott nagy kenu elindult a Thanout-tó partjáról. Avaszin és Jamie a krí tábor férfiai és asszonyai társaságában a látóhatárig követték a tekintetükkel. Azután elindultak fölfelé a domboldalon, ahol a tucatnyi indián rönkház rejtőzött a sötétzöld vadonban.

Jamie alig várta, hogy Avaszinnal egész nyáron halászni, vadászni, fölfedezni járjon, de hamarosan rájött, hogy mások osztják be a napjait. Marie Mivaszin, Alfonz víg kedélyű, kövér felesége hajnaltól szürkületig ellátta munkával a két fiút. A halászhalóra kellett felügyelni, fát gyűjteni, kutyákat etetni. Rengeteg tennivalójuk akadt mindennap.

Mindezek fejében Marie lisztből, sütőporból, vízből és cukorból készült forró zabkenyérrel etette a fiúkat, sült pisztránggal és fehér húsú hallal, szarvassülttel meg sült fajddal, és literszám itatta velük a forró, édes indián teát.

Jó élet volt ez, de annyi dolog adódott, hogy úgy tűnt, Jamie felfedezőálmai sosem valósulnak meg. Mindig akadt tennivalójuk. Eltelt három hét, és javában benne jártak már a júliusban. S akkor egy este váratlanul megjelent – a kunyhó ajtajában Solomon, Avaszin nagybátyja. Röviden beszélt.

– Látogatók érkeznek a tavon – mondta. – A szarvasevők három kenuja jön északról. Egy órán belül partra szállnak, és neked, Avaszin, a parton kell fogadnod őket, hisz te vagy a törzsfőnök fia.

Amint Solomon elment, Jamie megkérdezte:

– Kik azok a szarvasevők, Avaszin?

A fiú összeráncolta a homlokát.

– Egy csapat csipevé indián, akik százmérföldnyire laknak tőlünk északra. Valamikor háborúskodtunk, de Alfonz már régen barátságot kötött velük, s azóta néha meglátogatnak minket, rendszerint akkor, ha bajban vannak.

Avaszin bekapta a vacsorája maradékát, és az ajtó felé indult.

– Te itt maradsz! – szólt hátra Jamie-nek a válla fölött, és szava parancs volt.

Jamie morgott ugyan, de engedelmeskedett. Az ajtóból figyelte a három nyírfakéreg kenut, amint könnyedén siklanak feljük az esti szürkületben. Mindegyikben két ember ült, alacsony férfiak, tetőtől talpig szarvasbőrbe öltözve. A krík farmernadrágban és színes pamutingben várakoztak.

A látogatók, amikor már csak néhány lányira voltak a parttól, abbahagyták az evezést. Egyikük mély torokhangon üdvözlő szavakat kiáltott. Avaszin ugyanazon a furcsa nyelven válaszolt. A kenuk kikötöttek, a hat szarvasevő vadász partra mászott, és megállt a krík várakozó csoportja előtt. Néhány krí asszony sietett le a partra, halat, lisztet és teát hoztak. A csipevék tüzet gyújtottak, és hamarosan farkaséhséggel evésnek láttak, miközben vezetőjük kissé távolabb állt Avaszinnal és Solomonnal. Az idegen főnök, Denikazi, középkorú férfi volt, zömök és erős, sötét bőrét himlőhelyek borították.

Avaszinnal és a mögöttük lépkedő Solomonnal végül feljöttek a hegyoldalra, és beléptek a kunyhóba. Denikazi szurokfelete szeme rávillant

Jamie-re, de a továbbiakban nem vett róla tudomást. Jamie csöndesen ült egy sarokban, miközben Marie teát készített, a férfiak pedig csipevé nyelven tárgyaltak.

Egy óra múlva, mikor Denikazi visszatért az embereihez, Avaszin beszámolt a beszélgetésről Jamie-nek, akinek már majd kifúrta az oldalát a kíváncsiság.

Denikazi főnöke a Kasmere-tavi indiánoknak, akik a nagy északi pusztaság szélén laknak. Szarvasevőknek hívják őket, mert az egész életük a kaributól függ. A karibu a messzi északon hatalmas csordákban élő rénszarvasfajta.

A karibuk a tundrán töltik a telet, lombhulláskor pedig tízezerrel az erdőkre költöznek telni. A csipevék szinte kizárólag szarvashúst és zabkenyeret esznek. Csapdát csak azért állítanak, hogy az elejtett sarki rókáért lőszert, lisztet és teát kapjanak cserébe.

Az elmúlt tél a rókáknak kedvezett, és Denikazi embereinek nem lett elég prémjük, hogy lőszert vásároljanak. A prémkereskedők nem adtak hitelt, ezért a szarvasevők nem lőttek annyi karibut ezen a tavaszon, amennyi nyárra elég lett volna, inséges idő jött rájuk, a kutyák már éhen halnak, és lassan az emberekre is sor kerül. Ezért jött Denikazi egykori ellenségeihez, a kríkhez segítségért.

– Egyhavi élelemre és töltenyre van szükségük – folytatta Avaszin. – Denikazi vadászexpedíciót szervez a tundrára, felkutatják a szarvasok nyári tanyáját, és annyi szárított húst hoznak haza, amennyire őszig szükségük lesz. Nagyon kétségbe lehet esve, ha kimeréskedik a tundrára. Az ott eszkimó föld. Valamikor réges-régen a csipek rendszeresen vadásztak arra, de műidig meg kellett harcolniuk az eszkimókkal, valahányszor összetalálkoztak. Csakhogy akkoriban az eszkimóknak nem volt még puskájuk. Azóta az eszkimók is szereztek puskát, és visszalőnek. A szarvasevők népe azóta nem meréskedik túl messzire a tundrán.

– Segítesz rajtuk? – tudakolta Jamie. Avaszin arcára makacs kifejezés ült.

– Igen – válaszolta. – Solomon bátyám nem tanácsolja, hogy segítsünk. Szerinte csak ki akarnak ezt-azt csalni tőlünk. De az apám sose küldött még el éhes embert.

Marie odalépett Avaszinhoz. Kezét fia vállára tette, és gyengéden így szólt:

– Anyád fia is vagy, és soha semmilyen rokonod nem tagadta meg az ételt az éhezőtől. Avaszin felmosolygott rá.

– Biztos vagyok benne, hogy nem csalás, anyám – mondta –, de ha az lenne is, tudom, hogyan győződjem meg róla. Visszamegyek a csipekkel a Kasmere-tóhoz, és megnézem, tényleg olyan rosszul megy-e a soruk. A lőszert a saját kenumban viszem, és csak akkor adom át Denikazinak, ha valóban szüksége van rá.

Jamie talpra ugrott.

– Azt akartad mondani, hogy megyünk! – kiáltotta.

– Én nem maradok itt!

Marie nevetett.

– Azt hiszem, az én fiam csak ezért eszelte ki ezt az egészet, hogy megszabaduljon a munkájától – mondta.

De nem rossz terv, és ez majd eloszlatja Solomon kétségeit. És legalább néhány napig ti se lábatlankodtok itt nekem. Denikazi vigyázni fog, hogy Alfonz Mivaszin fiának ne essék bántódása.

– Vagyis mehetünk?! – kiáltott fel Avaszin.

Anyja bólintott

A két fiú az izgalomtól dadogva vágatott ki a kunyhóból, hogy szétkiabálják az újságot. Marie széles mosollyal nézett utánuk az ajtóból.

3. FEJEZET

ÚTBAN A SZARVASEVŐK TÁBORÁBA

A nap még a látóhatár alatt volt, amikor Avaszin fölrázta a barátját. Marie már az asztalra készítette a teát és egy nagy serpenyő sült halat. A fiúk behabzsolták az ételt, azután fogták a málhászsákjukat, és kisettek a szürkületbe, a homokos parton várakozó kenukhoz.

A csipevék serényen hordták a kenuikba a krík ajándékát, a szárított szarvashúst, lisztet és halat tartalmazó zsákokat. Nem messze tőlük csoportosultak a krík, a két fiú karcsú, tizenhét láb hosszú, vászonnal borított kenuja körül. Marie, Avaszin és Solomon bácsi fél éjszaka a csónak előkészítésén és berakodásán dolgoztak.

A kenu fenekén gondosan elhelyezték a felgöngyöltett nehéz gyapjútakarókat, egy kis eresztőhálót mélyvízi halászathoz, egy horgászbót néhány horoggal, egy kis fejszét, egy vízhatlan ponyvát, amivel majd letakarhatják a rakományt, és amit szükség esetén sáturnak is használhatnak, egy ötven láb hosszú, félhüvelyk vastag kötelet, aminek jó hasznát veszik majd, amikor zuhatagokon kell felhúzniuk a kenu.

Marie bőkezűen csomagolt nekik ennivalót, hiszen éhínség sújtotta vidékre utaznak, és minden szükséges ételmet magukkal kell vinniük. A nagy zsák szárított hús mellé sót, cukrot, sütőport, zsírt, lisztet, teát és egy üveg mézet csomagolt a faládjába.

A málhászsákjukba néhány pár váltózoknit, fejenként három pár jávorszarvasbőr mokasszint, pulóvereket, ingeket, 6-6 doboz töltényt a

harmincas puskához és egy varrókészletet tettek. A Denikazinak szánt húsz doboz lószert a kenu orrában helyezték el.

Vittek egy vasserpenyőt és egy öreg, feketére kormozódott kannát, amiben teát főzhetnek, húst párolhatnak, vagy vizet tarthatnak. Gyufakészletüket három kis üvegben helyezték el.

Az északi erdőségekben még a nyár közepén is hideg reggelekre kell számítani, ezért a fiúk öltözéke vastag vászonnadrág, meleg gyapjúing és könnyű vászon viharkabát volt. A nadrágjuk szárát belegyűrték vastag zoknijukba, szarvasbőr mokasszinjuk fölé pedig olyan fekete gumikalucsnit húztak, mint amelyet a városlakók viselnek esőben.

A hajnal első sárga sugara épp akkor törte meg a sötétséget, mikor a fiúk és Denikazi emberei csendesen belemásztak a kenukba, és a krík ellódították őket a parttól. Az események csöndes nyugalma ellenére Jamie-t különös előérzet borzongatta meg, miközben elfoglalta a helyét a cédrusfa kenu orrában.

Marie utánuk kiáltott még néhány jótanácsot. Néhány krí vadász a fiúk evezőstudományán élcelődött. Azután a csipevé férfiak nekiveselkedtek, erős karjuk mélyen megmártotta az evezőt a csöndes vízben. Jamie és Avaszin sietve átvették tőlük a ritmust, és néhány pillanat múlva az észak felé elnyújtózó ködtakaró elnyelte a négy kenu.

A csipevék ügyes hajósok lévén, és sürgetős a küldetésük is, egykettőre jócskán elhagyták a fiúk kenuját. Jamie és Avaszin teljes erejükből eveztek, nem pazarolták beszédre az energiájukat, és a csípős reggeli köd ellenére hamarosan izzadság verte ki a homlokukat. Jamie makacsul összeszorította a száját.

– Utol kell érnünk őket! – mondta eltökélten. – Gyerünk!

Mindkét fiú hármat csapott a kenu egyik oldalán, azután a levegőbe emelték a lapátjukat, és a másik oldalon újra megmerítették, ki sem esve a ritmusból. Azért eveztek felváltva hol az egyik, hol a másik oldalon, nehogy megmerevedjenek egy helyzetben az izmaik. A mozgás egyenletes ritmusától a munka is könnyebbnek tűnt.

Kora reggel a kenuk a magas tópart árnyékában siklottak. Dél felé egy tisztás magasságába értek, ahol egy elhagyott kunyhó falai málladoztak. A csipevé kenuk a tó közepe felé siklottak, nagy ívben elkerülték a magányos helyet.

A fiúk ismerték a lakatlan kunyhó történetét. Egy vörös hajú fiatal angol kereskedő építette raktárnak, de már több mint húsz éve lakatlan. Senki sem tudta biztosan, hogy mi történt a fiatal kereskedővel, a krík azonban azt beszélték, hogy az angol egy télen elindult, hogy sarkiróka-prémet vegyen az eszkimóktól, és többé nem tért vissza. Egyetlen emlék maradt utána, ez a

korhadó farönkhalom, amit még mindig a Vöröshajú Raktárának neveztek.

– Mintha a csipevéket idegesítené a Vöröshajú Raktára – jegyezte meg Jamie, ahogy eleveztek a rom mellett.

Avaszin vonakodva válaszolt:

– Talán tudnak olyasvalamit a kereskedő eltűnéséről, amit senki más nem. Különös nép ez!

Rájuk sötétedett, mielőtt elérték volna a tó északi végét. Innentől kezdve a fiúk számára ismeretlen volt a vidék. A kenuk befutottak egy parányi, homokos öbölbe. A szarvasevő vadászok itt szokták megkezdeni kenuik szárazföldi cipelését a Kasmere-vízesés megkerülése céljából. Túl késő volt már ahhoz, hogy nekivágjanak a csónakszállításnak, így hát tüzet gyújtottak a parton. A fiúk Denikazi tüzénél ültek, és sült fehérhalat ettek. Amikor végeztek az evéssel, az indián főnök szó nélkül odébb ment, és a takaróiba csavarta magát.

A fiúk visszatértek a kenujukhoz, fölfordították a homokban, és alámásztak. A takarót a fejükre húzták, hogy távol tartsák a moszkítókat. Egy farkas távoli, elnyújtott üvöltése remegett a sötétben, de a fiúk már nem hallhatták, mert mélyen aludtak.

Jóval hajnal előtt ébredtek. Denikazi annyira igyekezett vissza a táborába, hogy az út minden elvesztegetett pillanatát sajnálta. Nem is reggeliztek, csak egy marék szárított húst rágtak, miközben megkezdték a kenuszállítást.

Jamie ajánlkozott, hogy majd ő viszi a kenut, de még mielőtt egy mérföldet megtett volna, már megbánta a buzgóságát. Az úton egymást érték az akadályok, tűzvész kidöntötte fatörzsek, süppedős mocsár. A kenut a hátán egyensúlyozva, ugrált farönkről farönkre, dombocskáról dombocskára. Ráadásul egy csapat légy is gyötörte.

Avaszin cipelte a két hátizsákot meg az összes többi holmijukat. Úgy föl volt málházva, mint egy öszvér.

Két óra hosszat tartott a szállítás. Teljesen kimerülten értek a Kasmere-folyó partjára. A csipevé kenuk már a vízben voltak. Denikazi nem hagyott időt a pihenésre. Szigorú, himlőhelyes arcán az együttérzés semmi nyoma nem látszott, mikor kiadta a parancsot a vízre szállásra. A kenuk úgy röppöltek észak felé a folyó sodrával, mint a sólyom űzte verebek. A parti fenyőerdők egymásba mosódva tűntek el mögöttük, és a fiúk le nem vették a szemüket a folyóról és az előttük ficáncoló csipevé kenuról.

Előtűnt az első zuhatag. A szakadékban bömbölt a felkorbácsolt, tajtékos víz. Jamie megszállottan dolgozott a hajó orrában, hogy a kenut távol tartsa a

feléjük rohanó fekete szikláktól. Avaszin teljes erejéből evezett a tatban, hogy elkormányozza a kenut a szűk folyóágakban a sziklák között.

Egymást érték a zuhatagok, déltájban azonban a folyó sodra lelassult, és öböllé szélesedett. Előttük nyújtózott észak felé a kétágú Kasmere-tó.

Rövid ebéd után nekivágtak a nagy tónak. Egyhangúan, teltek az órák. Mire a nap eltűnt a gyér erdőkkel borított nyugati hegyek mögött, a csipevé kenuk már sok mérfölddel előttük jártak. A fiúk egyedül maradtak a sötétedő, vad tájon.

Avaszin éles szeme egyszer csak parányi fehér foltokat pillantott meg az erdők fekete árnyékában.

– Ott van Denikazi tábora! – kiáltotta. – Látom a sátrakat!

Ahogy közeledtek a parthoz, úgy nőtt és sokasodott a tábortüzek bíbor szikrája. Vonító kutyakórus visszhangzott a vízen, s a tó csöndjét indián dob egyenletes dübögése verte fel.

A fiúk abbahagyták az evezést, és a partra siklatták a kenut. Hosszú homokzátonyon egy tucat kúp alakú, zömök sátor állt előttük. A tábortüzek különös árnyakat táncoltattak a tipik falán, és megvilágították a vízparton mozdulatlanul álló húsz-harminc ember alakját.

Barbár, vad kép volt. Ezer éve szinte változatlanul zajlott ebben a sátoztáborban a szarvasevő nép élete, íj és nyíl helyett puskát használtak ugyan, de a fehér ember világa szinte érintetlenül hagyta őket. Úgy éltek, mint őseik, és az ő isteneiket imádták.

Miközben a csónak a part felé sodródott, Denikazi erős hangja üdvözölte a fiúkat. Csipevé nyelven kiáltotta:

– Ki jó?!

Avaszin szintén ezen a nyelven válaszolt:

– Enna fiai, a krík jönnek nagy messziről.

Avaszin szertartásos válasza nyomán hangos üdvörlézés tört a magasba, visszhangzott a csendes vízen, és átjárta a sűrűsödő sötétséget.

– Barátok jönnek. Eresszétek le az íjat!

A szarvasevő nép számtalan generációja köszöntötte ezzel az ősi üdvözléssel a barátait. A különös ceremóniától kissé megszeppent Jamie óvatosan partra lépett. Denikazi a saját sátorába vezette a fiúkat. Bent vidám tűz pattogott. Két asszony fatálcán főtt halat és szárított szarvashúst hozott, a krík ajándékából. Jamie majdnem visszautasította az ételt arra a gondolatra, hogy a csipevé tábor éhezik, de Avaszin odasúgta: "Fogadd el, Jamie! A legjobb adják, amijük van, így mutatják ki, hogy szívesen látnak minket. Megharagszanak, ha visszautasítod!"

A fiúk ettek egy keveset, miközben a csipevé főnök némán figyelte őket. Denikazi nem szólalt meg, amíg be nem fejezték az evést. Akkor fölállt a

tűznél, velük szemben.

– Amikor apám apái az Enna földjére léptek – kezdte –, nem kaptak mást, csak nyíl ütötte mély sebeket. Azóta hosszú idő telt el. Elmentem én is az Ennához, és engem élelemmel, barátsággal fogadtak. Nem fogom elfelejteni. Véssétek jól az eszetekbe: ezen a helyen, ezen a vidéken népem testvérei, Denikazi fiai vagytok!

A főnök hirtelen hátat fordított, s nagy léptekkel egy távolabbi tűzhöz ment, ahol körben guggoló férfiak várták. A fiúk illendő távolságból követték.

Jobbra-balra tekingetve sétáltak el a sátor előtt a tanácstűz felé. A sátrak előtt álló emberek beesett arca, sovány teste eloszlatta a kétségeiket: Denikazi igazat mondott, amikor azt állította, hogy éheznek. A sátrak fenyőfa vázra feszített, durván megmunkált szarvasbőrből készültek. Némelyik ajtó nyitva volt, és Jamie láthatta, hogy a sátrak belül majdnem teljesen üresek. A bútorzat néhány szarvasbőr takaróból, egy rozsdás puskából, egy halom ócska bőrruhából és esetleg egy viharvert faládából állt. Jamie-t nagyon megrázta ez a látvány, mert soha nem látott még ilyen szegénységet.

Nem lepődött meg, amikor Avaszin is így szólt:

– Semmi kétség, Jamie, bajban vannak. Reggel átadjuk nekik a lószert.

Odaértek a nagy tűzhöz, amely körül Denikazi és a szarvassevő férfiak gyülekeztek, ők voltak a tábor vadászai: kis termetű, szívós, éhes tekintetű férfiak. Egyik-másik gyanakvoán, fürkészőn pillantott a fiúkra, de aztán nem törődött velük.

Denikazi beszélt, majd az egyik embere válaszolt. Jamie egy szót sem értett, ám egyszer csak Avaszin megmerevedett, és úgy megszorította Jamie karját, hogy fáj.

– Mi baj? – suttogta Jamie.

– Szarvasvadászatot terveznek a tundrára – mondta. – És úgy látszik, azt tervezik, hogy mi is velük tartunk.

Jamie egy pillanat alatt fölfogta a meglepő ötletet. Vad izgalom fogta el. Itt volt az igazi kaland lehetősége. Lelki szemei előtt felvillant az ismeretlen, hatalmas sarkvidéki síkság, óriás karibucsordáival.

– Tényleg! – mondta elfúló hangon. – Miért is ne?

Avaszin nem felelt. Jamie-t elragadta a lelkesedés.

– Megkérjük őket, üzenjenek haza, hogy velük megyünk! Akkor nem izgulnak értünk, és néhány hét múlva otthon is leszünk. Elhallgatott, de Avaszin még mindig nem felelt. – No... – sürgette Jamie. – Ilyen alkalom nem lesz többé!

Avaszin óvatosabb volt. Jamie belevetheti magát mindenféle vad kalandokba, de ha valami baja esik, Avaszin lesz érte a felelős. Avaszin biztos volt benne, hogy sem apja, sem pedig Angus Macnair nem egyezne bele ebbe

a kalandba. De éppúgy vágyott a tundrára, mint Jamie.

Jamie kétségbeesett, barátja hallgatásán, és vaktában odavágta, ami az eszébe jutott.

– Félsz, mi? – suttogta dühösen.

Avaszin hirtelen ránézett, és Jamie a tűz gyenge fényénél is látta, hogy barátja sötét szeme keményen felvillan.

– Megyünk! – sziszegte Avaszin. – És majd meglátjuk, hogy ki fél!

Ám haragja nem tartott sokáig. Talán titokban még örült is, hogy belekényszerítették az elhatározásba.

Avaszin reggel beszélt Denikazival, azután elmondta Jamie-nek, amit megtudott az expedícióról. A csipevék pompás harmincas puskáik miatt akarták magukkal vinni a két fiút. A saját ócska, rozsdás fegyvereikkel csak közeli célpontokra lehetett löni. A fiúk puskái a sikert jelenthették, és Denikazi csak biztosra mehetett. Leszögezte, hogy a fiúknak mindenben engedelmessé kell nekik. Azt mondta Avaszinnak: “Az öreg farkas a vezér, a fiatal farkasok pedig követik.” És Avaszin azt is jól tudta, hogy az öreg farkas, ha nem tisztelik a tekintélyét, veszélyes ellenfél lehet.

Denikazi meglehetősen kelletlenül menesztett küldöncöt a Thanout-tóhoz, Avaszin anyjához. A fiú levele is eléggé bizonytalan volt, mert nem lehetett előre tudni, hogyan alakul majd a vadászat. Denikazi csak annyit mondott, hogy “az új hold fél életét”, azaz nagyjából két hetet fognak ott eltölteni.

Denikazi maga sem tudhatta, hogy mennyi ideig lesznek távol. Az volt a terve, hogy a lehető leggyorsabban mennek északra, az erdőkön túlra. Számításai szerint ott kell találkozniuk a délre költöző szarvasokkal. Ha a szarvasok nem érnének még oda, Denikazi kénytelen lesz az északi síkság belsejébe hatolni. A karibuk nyár közepén minden évben leköltöznek a távoli északról az erdőhatárig, azután körülbelül egy hónapra ismét északra vándorolnak, míg végül a hó délre űzi őket, hogy az erdőben húzzák ki a telet. Denikazinak ezt a nyári költözést kell kihasználnia, hogy embereinek elegendő ételmet szerezzen télre. Neki mindegy volt, hogy mennyi ideig tart a vadászat. Addig marad, míg kenuit színültig nem tölti hússal.

A fiúk pedig azzal áltatták magukat, hogy a vadászat legfeljebb két hétig tart majd.

4. FEJEZET

IRÁNY ÉSZAK!

Denikazi minden különösebb ceremónia nélkül indult vadászaival a misztikus északra. Hajórajuk négy kenuból állt. A tizenhat láb hosszú csónakokat nyírfakéregből varrták szarvasín fonállal, és fenyőgyantával vízhatlanították. Mindegyikben két vadász, néhány szarvasbőr takaró és a vadászfegyver utazott. Természetesen a fiúk a saját kenujukkal mentek, a saját fegyverükkel.

Hajnalban hagyták el a tábor, s alig néhány mérföldet tettek meg a Kasmere-tavon, amikor egy északnyugat felől kanyargó kis folyóhoz értek. Itt megálltak, és Denikazi így szólt a fiúkhöz: "A Fehér Fajd-folyón sokat kell majd szárazon szállítanunk a csónakokat. A folyón túl terül el a Kazba-tua, a Fehér Fajd-tó, ott halnak meg az erdők. Mostantól fogva ti is az embereimhez tartoztok, és azt teszitek, amit én mondok."

A Fehér Fajd-folyón fölfelé tartó csapat többet gyalogolt, mint evezett. A csónakokat sziklákon és cuppogó ingoványon át kellett cipelniük, és ez még a csipevé férfiaknak sem volt könnyű, pedig nem volt nehéz a terhük. A fiúk számára lidérces megpróbáltatást jelentett az út. Szürkületkor már támolyogtak a kimerültségtől, és sok mérfölddel lemaradtak a csipevéktől. Kettesben ütöttek tábor egy kis tó partján.

Vacsora után icipici tűz mellett üldögéltek, mert itt már kevés volt az erdő, és alig találtak száraz fát. Rájuk telepedett a magány és az ismeretlen, vad vidék végtelensége. Amilyen fürgén csak tudták, széthajtották hálósájkjukat a felfordított kenu alatt, és a tökéletes kimerültség mély álmába zuhantak.

Amikor reggel merev, dermedt tagokkal fölébredtek, látták, hogy lobog a tűz, és, Denikazi guggol mellette. A parázs fölötti villás ágon kövér hal sistergett – a csipevék egy csomó halat fogtak éjszaka.

Miközben a fiúk nagy nehezen talpra álltak, szégyenkezve, hogy elaludtak, Denikazi így szólt:

– A következő csónakszállításnál várunk benneteket – azután elment.

Jamie meglepetten csóválta a fejét.

– Ezt nem értem! – mondta csodálkozva. – Örjöngenie kéne, amiért föltartjuk, ő meg friss halat hoz nekünk reggelire!

– Denikazi jó ember – felelte Avaszin, miközben lehúzta a forró halat a nyársról, és kettéosztotta. – De nagyon aggódik, és ezért olyan mogorva.

– Akkor ne legyünk kolonc a nyakán! – mondta Jamie. – Mutassuk meg neki, hogy minket nem a madár költött!

Fél órán belül elérkeztek a következő csónakszállításig, és a főnökön látták, hogy elégedett a fürgeségükkel.

Újrakezdődött az előző napi kemény munka. Kis, sekély tavak érték egymást, és számtalanszor rákényszerültek, hogy szárazföldön vigyék a csónakokat. Az erdők szinte teljesen eltűntek, és föltárult előttük a táj, mintha csak egy függőnyt húztak volna el előle. A hegyek csúcsa kopasz volt, a

völgyek erdőfoltjai törpefenyők. A sziklás talaj zord arcát csak zuzmó és moha fedte.

Eltelt egy nap, eltelt kettő. Egyszer csak egy hatalmas hegy rajzolódott ki a láthatáron, akár egy óriási, kopasz fej.

Denikazi örvendező mordulással vette tudomásul.

– A Kazba-szet! – kiáltotta. A Fehér Fajd-hegy. Alatta húzódik a Kazba-tua, s ott majd találunk evezésre alkalmas, mély vizet!

Amikor másnap reggel a kenuk vízre szálltak, már túl voltak a nyár derekán. A karibucsordák biztosan délre tartanak már a hatalmas síkságról. Vadászok és vadak folyvást egymás felé haladtak, de azt még Denikazi se tudta volna megmondani, hogy hol és mikor fognak találkozni.

A Kazba-tua mellett volt az Újszülött Szarvasok Helye, ahol valamikor régen a csipevé vadászok rátaláltak a délre tartó csordákra, és számtalan sok karibut ejtettek a lándzsáikkal, ahogy az állatok lefelé úsztak a folyón. Ez a hely volt Denikazi közvetlen célja, és nagy sebességgel haladt feléje.

A kenuk a második este befutottak egy hosszú, keskeny öbölbe, amely meredek falak között egy kanyonba torkollott. A sebes víz öblös zúgása elárulta a vadászoknak, hogy hatalmas folyó indul innen. Csak Denikazi tudta a nevét. Kezon-dí-zí-nek, Hosszú folyónak nevezte. A Kezondí-zí torkolatánál volt az Újszülött Szarvasok Helye. Az indiánok feszült várakozással közelítették meg, és a hullámozó síkságon a karibu nyomait fürkésztek. A kietlen, élettelen síkon sehol egy szarvas. Szörnyű csalódás lehetett ez az indiánoknak, de arcuk ez indulatoknak semmi nyomát nem mutatta.

Másnap reggel háromkor Denikazi parancsot adott a továbbindulásra. Már pirkadt, hiszen a távoli északon csak rövid ideig tart a sötétség.

A fiúk nagyon igyekeztek, mert egyik porcikájuk sem kívánta, hogy itt hagyják őket. Rémülten látták, hogy mi vár rájuk. A Hosszú Folyó olyan volt, mint egy szlalompálya: jégkoptatta sziklák kusza tömegén dübörgött keresztül, és a kövek magasba szökő tajtékszőnyegét téptek a vízből.

Mire a fiúk kenuja a folyó torkolatához ért, a többi kenu már eljutott az örvény széléig. Denikazi síkos víztölcsérben vezette le őket az első zuhatag eredeténél. Kenuja egy pillanatig egyensúlyozott, majd mintha valami óriási kéz felkapta és elhajította volna, aztán a törekeny kéreghajó előreszökken, majd eltűnt a robajló, fehér tajték felhője mögött. Egy szempillantás múlva ismét megjelent, nyaktörő sebességgel száguldott lefelé, tekergőzött és forgolódott, mint egy ijedt hal. Majd, miközben a fiúk megdermedtek a rémülettől, a kenu sértetlenül fölbukkant egy csendes örvényben a zuhatag lábánál.

A többiek habozás nélkül követték. Jamie szíve a torkában dobogott.

– Gondolod, hogy utána tudjuk csinálni? – kérdezte elhaló hangon.

Avaszin rendíthetetlen volt.

– Hát persze – felelte kurtán.

Leeresztették a kenut a csatornába. Úgy robogott el mellettük kétoldalt a sziklás part, mint két expresszvonat. Úgy érezték, hogy a kenu mozdulatlan, csak a világ kergült meg körülötte. A tajtékozó katlan Jamie orra előtt szökött a magasba. Kétségbeesetten csapkodott az evezővel, hogy a hajó orrát más irányba terelje. A következő pillanatban fekete sziklasor rohant felé, de egy dühödt lökéssel sikerült visszalódtania a csónakot. Egyszer csak döbbsen vette tudomásul, hogy a kenu hirtelen ismét vízszintesbe került, és a part sem száguldott már mellettük. Túl voltak a zuhatagon. Ott vártak rájuk az indiánok.

Az első zuhatag tűnik mindig a legveszélyesebbnek egy ismeretlen folyón. Ha azt sikerül legyőzni, a többi már gyerekjáték. Délután közepére három nagy és egy tucat kisebb zuhatag volt mögöttük. Büszkén és elégedetten táboroztak le aznap este. Reggel ismét a nyílt vízben lesznek, az Itszen-tuán, és a tó északi partján egészen bizonyosan összetalálkoznak a szarvasokkal.

5. FEJEZET

ESZKIMÓK ÉS INDIÁNOK

A reggel sűrű felhőkkel, futó záporokkal érkezett. Nyár derekán is csípős volt itt a levegő.

A fiúk az apró fűzfamáglyához siettek, ahol a hét vadász összebújva szarítkozott. Denikazi nem volt köztük. Avaszin rámutatott valamire, és a könyökével megbökte Jamie-t.

A tábortól száz yardnyira, egy kis dombon állt a főnök, úgy tornyosult a szürke égbolt elé, mint egy tömzsi, impozáns kőszobor. Magasba emelte a karját, és zengett a hangja a sötét tájban. Denikazi az isteneit hívta – az ősi isteneket, hogy segítsék megtalálni a szarvasokat. Gondterhelt volt. Már több mint egy hete útra keltek, és még mindig nem bukkantak a szarvascsordák nyomaira.

A vidék nem volt ismeretlen számára. Denikazi jól tájékozódott a síkságon. Más aggasztotta: az eszkimók. De bátor ember volt, és folytatnia kellett az útját, ha népét meg akarta menteni az éhhaláltól. Egész reggel az isteneihez imádkozott, és töpregett Délre döntött.

Továbbmennek. Addig haladnak észak felé, míg meg nem találják a szarvasokat. Nem bánja az eszkimókat.

Hívatta a két fiút, és elmondta nekik a tervét. Részletesen kifejtette, milyen veszélyt jelentenek az eszkimók. Érthetően tudomásukra hozta, hogy ettől kezdve sem ő, sem emberei nem vesztegethetnek egyetlen pillanatot sem a fiúkra. Azzal fenyegette őket, ha lemaradnak, maguknak kell gondoskodniuk magukról.

De tévedett, ha azt hitte, hogy a fiúk megijednek, és inkább az Itszen-tua déli csücskénél várják meg őket.

– Mondd meg neki, hogy nem félünk az eszkimóktól! – kérte Jamie.

Avaszin tolmácsolta Jamie szavait, Denikazi szemrebbenés nélkül hallgatta. Ránézett Jamie-re, és mintha földerült volna fekete szeme.

– Lehet, hogy bolond vagy – mondta lassan –, de bátor egy bolond! Eljöhettek az Itszen-tua felső végéig, de tovább nem. Kövessétek a tó keleti partját! Nem vezethetlek titeket, mert most már senkire se várhatok.

Mikor a fiúk másnap reggel kimásztak a takaróik alól, üresen találtak a táborn. Denikazi kenui már nem látszottak az észak felé hömpölygő vízen.

Bekapták reggelijüket, és vízre szálltak. Szerették volna mielőbb eltüntetni az úrt, ami ebben a szikla- és mohasivatagban elválasztotta őket az egyedüli barátságos emberi lényektől.

A kenu a sziklás keleti part mentén siklott észak felé.

A fiúk a partot fürkészték, hogy valami élet jelt kapjanak, de a madarakon kívül semmi sem mozdult. Köröskörül mocsár, és Jamie megfigyelte, hogy az ázott moha borította síkságot sötét csíkok milliányi apró három- és négyszögre osztják. Nem tudták elképzelni, mi lehet az, amíg csak délben partra nem szálltak teát főzni. Ekkor megoldódott a rejtély. A lápon szarvaspaták vágtak megszámlálhatatlan kis ösvényt. Jamie beleszédült, mikor megpróbálta elképzelni, hogy mekkora csordák kelhetnek itt át évszázadok óta minden évben, ő is, Avaszin is azt érezték, hogy jöjjön, aminek jönnie kell, de most már a saját szemükkel kell meglátniuk a legendás karibucsordákat. Visszasiettek a kenuhoz, és újult erővel, új lelkesedéssel folytatták az útjukat észak felé. A tó északi végénél talán már ebben a pillanatban söpörnek le a csordák. Estefelé a tó rohamosan szürkülni kezdett, végül már csak egy-két mérföldnyi volt, és kirajzolódott előttük a nyugati part. Tudták, hogy közelednek a célhoz, és bár fáradtak voltak, majdnem éjfélig eveztek, amikor az árnyak mögött reszkető narancssárga láng elárulta, hogy elérték Denikazi táborát.

Jamie olyan fáradt volt, hogy alig tudott kikecmeregni a kenuból. Avaszin támogatta el a tűzig.

A csipevék mogorván ülték körül a csöppnyi lángot. Denikazi félrehúzódva

gubbasztott, arcát kezébe temette. Senki sem szolt a fiúkhöz.

Nem kellett megkérdezniük, hogy megérkeztek-e a szarvasok. Szavaknál ékebben beszélt a tábor gyászos hangulata. A fiúk sem szóltak egy szót sem, visszatértek a kenujukhoz, alábuktak, és a teljes kimerültség mély álmába zuhantak.

A régi idők csipevé vadászai ülőhelynek nevezték el azt a területet, ahol aznap este tábort ütöttek. A következő két napon nem mutatkozott szarvas sem a folyó mentén, sem a környező síkságon. Az ég beborult, és kitartóan esett az eső. Egyre fogyott az élelmük. Az indiánok hálót vetettek a Kazon torkolatában, de a három nap alatt mindössze egy halat fogtak.

Denikazi szótlan maradt. Egyszer fölsétált a közeli hegy tetejére, és az alacsonyan úszó felhők hasadékán át Jamie látta, hogy a sötét ég felé tárt karokkal áll. De a szarvasok nem jöttek.

A harmadik napon kitisztult az ég. Denikazi magához hívta az embereit és a fiúkat.

– Ifjúkorom óta nagyon megváltozott a világ – kezdte lassan –, és úgy látszik, a szarvasok most más úton járnak. Lehet, hogy idővel elérnek ide az ülőhelyhez, de nem várhatunk itt rájuk. Éhezik népem a Kasmere-tónál. Valahol északon pedig bőven van hús. Megyek hát északra, és megtalálom. A vadász inkább meghal a vadászösvényen, de nem marad gyerek módjára a táborban.

Előadta tervét. Ő és öt embere visszamennek, le az Itszen-tuán, egészen a nyugati ág végéig. A régi törzsi legendák egy tóláncolatról beszélnek, amely innen északra, a To-bon-tua, a soha ki nem olvadó tó magas kék hegyeihez vezet. E hegyek alól indul a Befagyott Tó Folyója. Az egyik hegy tisztán látszott a táborukból.

Ez a hegy az ülőhelytől majdnem pontosan északra emelkedett, vagy harminc-negyven mérföldnyi távolságban. Tőle nyugatra, hatalmas völgyben húzódott a Befagyott Tó Folyója, és az a hír járta, hogy lombhulláskor az északi síkság minden szarvasa ezen a völgyön át özönlik dél felé.

Denikazi biztos volt benne, hogy ha eléri ezt a helyet, megtöltheti hússal a kenuit.

Jamie elragadtatva hallgatta Denikazi tervét Avaszin tolmácsolásában. Azután megkérdezte:

– Nem jutnánk gyorsabban és könnyebben a völgybe, ha egyszerűen fölleveznénk északra a Kezonon, azután nyugatra szállítanánk a kenukat, ahhoz a hegyhez, amely innen látszik?

– A táboron túl a Kezon eszkimó terület – felelte Denikazi. – Országuk

határán állunk, s ha itt továbbmennénk, vége lenne az egész vadászatnak. – Jamie-re és Avaszinra pillantott. – Ti meg – mondta – itt maradtok. Telie-kvazie és Etzanni is veletek maradnak, és hat napig itt várjátok a szarvasokat az ölhelyen. Ha ez idő alatt nem jönnek meg, akkor délre mentek, az Itszentua nyugati ágának torkolatáig, és ott megvártok minket. Ha tizenöt napon belül nem érkezik meg a kenu hozzátok, akkor hazamentek nélkülünk. A Kasmere-tónál pedig elmondjátok a népemnek, hogy jót vadásztunk halálunk előtt. Ne próbáljátok meg utánunk jönni! – folytatta Denikazi. – És ha bármi jelét találjátok eszkimóknak, elhagyjátok a tábort, és dél felé menekültök, mintha Vendigo, az ördög lenne a sarkatokban.

Amikor a főnök és öt társa elhagyták a tábort, és kenuik már csak apró fekete pontoknak látszottak, Jamie elmondta Avaszinnak, hogy mi járt az eszében.

– Megígértük, hogy nem követjük őket, de ez nem azt jelenti, hogy nem kereshetjük a szarvasokat a magunk szakállára. És egyáltalán: én nem fogok hat napig itt gubbasztani, és ezt a két csipevét bámulni!

Avaszin ritkán lobbant haragra, de most ez történt.

– Úgy fecsegsz néha összevissza, mint valami gyerek! – kiáltotta, – Te semmit sem tudsz erről a vidékről, amit Denikazi olyan jól ismer. Olyan vagy, mint a menyét, aki a kemencébe mászott, hogy lássa, meleg-e, aztán meg is sült benne.

Látva, hogy Avaszin komolyan haragszik, Jamie témát változtatott, de ötletéről nem mondott le végleg.

– Menjünk egy kicsit vadászni! – javasolta másnap. – Nem túl messzire, csak éppen hogy egy-két kacsát lőhessünk.

Avaszin beleegyezett, és elmondta a tervet a két csipevének. Fiatal emberek voltak, alig túl a húszon, és nagyon bántotta őket, hogy kimaradtak a szarvasvadászatból. Mogorván ültek a tűz mellett, és duzzogtak.

Ám amikor a fiúk visszatértek, a két indián elragadtatva üdvözölte őket. Jamie lőtt két hófajdot – sarki foglyot –, Avaszin pedig egy harmadikat. A férfiak kiéheztek a friss húsrá, s a fiúk egy-egy egész madarat adtak nekik.

Hosszú napok óta először ültek jóllakottan a tűz mellett. Telie-kvazie csipevé léteire elég beszédes ember volt, és Avaszin rávette, hogy meséljen.

Avaszin tolmácsolt Jamie-nek, aki nagyon érdeklődött az ország legendái iránt. Telie-kvazie egy vadászról mesélt, aki meglátta Vendigo, a gonosz szellem lábnyomát a hóban. Jamie megkérdezte, hol történt ez.

Telie-kvazie fölfelé mutatott a Kezonen.

– Nem tudom pontosan – mondta –, de úgy hallottam, a Nagy Kőház mellett történt, innen egynapi járóföldre észak felé.

– Mi az a Nagy Kőház? – akarta tudni Jamie.

– Én sose láttam – felelte Telie-kvazie –, de azt mondják, hogy a Kezon-dízi mellett áll egy nagy kövekből épült ház. Olyan, mint a fehér ember faházai, de sokkal régiebb, mint hogy a fehér emberek itt megjelentek. Az ősi időkben ez volt a határ a mi vadászterületeink és az eszkimók országa közt. Senki se tudja, miféle emberek építették, és mikor.

Éjjel, mikor a takaró alatt feküdtek, Jamie így suttogott:

– Avaszin! Menjünk, nézzük meg azt a kőházat! Avaszin félig-meddig várta már, és kész volt a válásszál.

– Nem! – mondta szigorúan. – Ha egyszer innen elindulunk, akkor délre megyünk, hat nap múlva. Verd ki a fejedből!

Jamie felsóhajtott

– Hát jó – mondta. – Holnap talán itt lesznek már a szarvasok.

6. FEJEZET

SENKIFÖLDJE

A szarvasok nem érkeztek meg se másnap, se harmadnap. A fiúk hosszú órákig halásztak, de nem fogtak semmit. Mérföldeket gyalogoltak a tundrán, de nem leltek vadra. A harmadik napon már Avaszin is türelmetlen volt.

A két csipevé vadászni ment délután, és vacsorára nem értek még vissza a táborba, így a fiúk kettesben ettek. Amikor a nap már közel ért a láthatárhoz, Jamie kiitta a teáját, és így szólt:

– Megyek, megnézem a hálókat. Hátha lesz benne hal reggelire.

Leballagott a kenuhoz. Gyors mozdulattal megfordította, és félig vízre taszította. Egykedvűen füttyörészve beletette az evezőket, majd egy jól kiválasztott pillanatban, amikor Avaszin nem nézett arra, gyorsan fölkapta a két csomagot, amit a kenu alól húzott ki, és elhelyezte a csónakban. Majd közömbösen felemelte a puskáját, bemászott a csónakba, és eltaszította a parttól. Evezett néhány lábnyit, azután hagyta, hogy az ár sodorja a kenut.

– Lehet, hogy soká tart majd a hálószemle! – kiáltotta. – Előbb el kell mennem megnézni egy kőházat, lejjebb a folyón!

Avaszin ledobta a teáskannát, és futott le a lejtőn.

– Jamie! – üvöltötte. – Jamie, gyere vissza! Nem mehetsz le egyedül a folyón!

Jamie a térdén egyensúlyozta az evezőt, és vigyorgott.

– Nem is akarok én egyedül menni! – mondta. Avaszin érezte, hogy legyőzték, és titokban még örült is ennek, ő is legalább annyira vágyott

lemenni a folyón, iránt Jamie, ám óvatosabb természetű lévén, tudatában volt, hogy mindkettőjükért ő a felelős. De most nem ő döntött.

– Rendben van! – kiáltotta. – Jövök én is!

Jamie nevetve partra evezett.

– Fogadni mernék, hogy te legalább annyira szeretnél menni, mint én!

– Talán igen – mondta Avaszin. Habozni kezdett. – Üzenetet kell hagynunk a két fickónak.

A kenukat durva homokkal borított részen tartották, és Avaszin egy északra mutató nyilat rajzolt a homokba. Néhány apró követ halmozott föl eléje, ami nagyjából úgy festett, mint egy ház. A nyíl alá odarajzolta a kétnapnyi idő egyezményes jelét: két kis napot, sugarakkal. Azután bemászott a kenuba.

A Kezon az egyik leghatalmasabb a sarkkört átszelő folyók közül. A hömpölygő felszíne alatt rejtőző mélységes, láthatatlan erő fittyet hány az ember gyatra erőfeszítéseinek. A fiúk nem félték a folyótól, hiszen a Kazbatótól idáig olyan férfiakkal utaztak rajta, akik tudták, hogyan tiszteljék a víz erejét. Most egyedül voltak, és a fogyatkozó fényben lenyűgözte őket a folyó fensége. Az erős áramlat miatt úgy érezték, hogy a súlyos, fekete víztömeg a kenu falán keresztül a bőrükig hatol, és olyan erővel taszigálja őket, mintha valami történelem előtti óriás szörnyeteg hátán lovagolnának.

Semmilyen módjuk nem volt megállapítani, milyen gyorsasággal haladnak, és hogy milyen messzire jutottak a tábortól. Az alacsony partok mint alakatlan, sötét felhőtömeg siklottak el mellettük. Úgy tűnt, mintha már órák óta lenék, hogy csillapul-e a folyó, mikor Jamie megszólalt. Majdnem suttogott, mintha félne hangos szót ejteni a duruzsoló csöndben.

– Már biztosan több mérföldet megtettünk. Táborozzunk le!

Avaszin megrázta a fejét.

– Még ne!

A kenu siklott tovább, a sötétség egyre sűrűsödött. És ekkor Avaszin feszülten hallgatkozó füle figyelmeztető, halk neszt észlelt. Újra hallotta a morajt, olyan halk volt, mintha csak képzelődne – ám most már rájött, mit is jelent.

– Zuhatag! – kiáltotta, meggörnyedve csapta vízbe az evezőjét, és örült tempóban lendítette a kenu a homályló part felé. Jamie a veszélyhelyzetben használt rövid, vad csapásokkal válaszolt. Néhány pillanat múlva a kenu alja megcsikordult a parti sziklán. Jamie kiugrott, és térdig a hideg vízben partra vonszolta a csónakot, a biztonságba. Avaszin is kiszállt, és együtt nézték a parti síkságot.

A rövid sarki éjszaka már a végét járta. A keleti égbolt haragosan felizzott, és a néhány csillag elhalványodott, majd eltűnt. Amint a fiúk lefelé sétáltak a folyó mentén, a sziklák közül előbukkant egy sarki róka, és elsuhant

mellettük, mint egy árnyék. Ügyet se vetettek rá. Gondolataikat teljesen lefoglalta az előttük álló zuhatag erősödő robaja. A pirkadatban is világosan látszott a nagy kiterjedésű, csillámló fehérség, ahol a láthatatlan sziklákon megszaggatott víz baljóslatú, dühös morgással fortyogott.

– Hát ez elég pocsek! – mondta Jamie. Avaszin is elbizonytalanodott, de nem mutatta.

– Várjuk ki a nappalt, azután majd meglátjuk!

Visszamentek a kenuhoz szundítani egyet, aztán mikor fölébredtek, összeszedtek néhány marék mohát és fűzfagallyat a teaforrásához. A forró italt kortyolgatva figyelték az ébredező világot.

A napsugarak megérintették a távoli ormokat, és a fény úgy ömlött szét a sötét síkságon, mint valami sárga fémfolyam. Az égen vérvörös, sárga és élénkzöld színek mosódtak egymásba. Egy magányos lúd húzott el a füzöld égen, szomorú kiáltása visszhangzót az ébredő tájban.

Vadkacsák csapatai rebentek föl a tundra tócsáiról, és elröpültek a nagy tavak felé. Reggel lett.

A fiúk elgémberevedve talpra álltak, és visszatértek a kilátóponthoz. Magas sziklaszirt meredt ki a kavargó vízből. A folyó itt elkeskenyedett, és fél mérföldön át meredek sziklalépcsőkön száguldott lefelé, olyan elemi erővel, akár egy fékevesztett bivalycsorda.

Gondosan tanulmányozták a zuhatagot. A síkos víztömeg úgy zúdult le, mintha egy óriási tölcserbe folyna. Egy csatorna indult föntről; a száguldó folyam keskeny ága, a sötét víztömeg megtépázott, vékony szalagja kavargó ösvények között vergődött, kígyózott lefelé.

– Itt a csatorna! – harsogta túl Jamie a víz robaját. Avaszin máris követte tekintetével, gondosan tervezgette az átkelést, mérlegelte az esélyeket.

– Akár vihetnénk is a csónakot a folyó mentén, Jamie, de hajóztunk már ennél nehezebb szakaszon, és a mocsáron nagyon nehéz lenne cipekedni. Reméljük, hogy sikerülni fog. Látod azt a nagy fekete sziklát félúton? Ott viasza kell kanyarodnunk az árral szembe, különben lesodródunk az alsó szintre.

– Oké – mondta Jamie, de minden igyekezete ellenére reszketett.

Igaz, hogy átkeltek már ennél veszedelmesebb zuhatagon is, de az még az erdős vidéken volt, ahol nem lett volna nagy baj, ha meg is rongálódik a kenu, legfeljebb gyalogolniuk kellett volna egy napot a legközelebbi indián településig. Itt azonban más volt a helyzet. Ha elszámítják magukat, ha csak egy másodpercig nem elég óvatosak, akkor, ha egyáltalán életben maradnak, itt állnak majd csónak nélkül a barátságtalan tundrán, százmérföldnyire északra az erdőktől. Egyszerűen nem hibázhatnak a Kazonon.

Ahogy elrugaszkodtak a parttól, Jamie egyre növekvő feszültséget érzett,

már szinte rosszullett fogta el. Egy másodperc múlva a kenu orra befordult a tölcsér szájába. A folyó láthatatlan keze megragadta a csónakot, mint macska az egeret. Szédítő gyorsasággal repült a part, a kenu pedig alászállt a szikla és víz káoszába.

Jamie az evezőpadnak vetett lábbal térdelt, és a pillanat vad borzongásában minden megszűnt számára. Olyan érzés volt, mintha sziklás hegyoldalon galoppozna, szőrén megült lóval. Elmosódva hallotta Avaszin rekedt kiáltását: "Itt kell fordulni, vigyázz!" Jamie megszorította az evezőt, és kétségbeesetten igyekezett megfordítani a csónak orrát. A száguldó tajték elborította a kenut, úgyhogy semmit sem látott a végzetes zátonyból. Vakon evezett, amíg csak azt nem érezte, hogy mindjárt leszakad a dereka. A kenu egyszer csak oly könnyedén nekiütődött egy kiálló sziklának, ahogy a hulló falevél érinti a földet. A csónak oldalvást fordult. Jamie gyorsan a szikla és a csónak közé fordította az evezőt, és meghúzta. A lapát hangtalanul lepattant, és Jamie majdnem belezuhant a vízbe. Miközben küszködve próbálta visszanyerni az egyensúlyát, a folyó dűhe hirtelen lecsillapodott, és a kenu szelíden ringatózni kezdett a hatalmas zuhatag mögötti csendes öbölben.

Jamie, még mindig remegve az izgalomtól, megfordult, és ránézett Avaszinra. Az indián fiú nevetett. A kettétört evező nyelére mutatott, amit Jamie még mindig szorongatott, és így kiáltott:

– Ketté akartad vágni a sziklát?

Jamie elvigyorodott, és hátrahajolt, hogy a kenu aljában fölhalmozódott holmik alól kihúzza a pótevezőt.

– Hát ez sikerült – mondta. – Denikazi se csinálhatta volna különbül!

Avaszin Jamie arcába fröccsentett egy lapát vizet.

– Sziklarepesztő-döngető! – gúnyolódott. – Mától fogva ez lesz a neved!

A nap már magasan állt, ragyogó tiszta volt a reggel. A fiúk kényelmesen leveztek a folyón. Eljutottak addig a kiszélesedő helyig, ahol erősen csökkent, majd eltűnt az áramlás. Amikor elértek ehhez a "majdnem tó"-hoz, nagy csapat hím halászkacsa rebhent föl ijedten, és szárnyukkal csapdosva elfutottak a vízen. A nyári olvadás idején a halászkacsák nem tudnak repülni, mert ilyenkor elhullajtják evezőtollaikat. Dühösen csapkodtak a szárnyukkal, és úgy lebegtek a víz színe fölött, mint apró hidroplánok,

Jamie és Avaszin megéheztek, és azonnal üldözőbe vették őket. A madarak rémülten nyújtogatták a nyakukat, és megkettőzött erővel próbáltak elmenekülni, végül már valóban rohantak a víz tetején.

Amikor a kenu már majdnem beérte a csapatot, a kacsák, mintha jeladásra tennék, mind egy szálíg eltűntek, apró vízfodrok mutatták, hogy hol merült alá a tucatnyi madár.

A fiúk gyorsan visszafordultak, mert tudták, hogy a halászkacsa szeret ár

ellen úszni. Keményen eveztek. Egy perc múlva, mint megannyi apró periszkóp, sorra kibukkant a kacsák feje. Az egyik alig egy yardnyira volt a kenutól, és annyira meglepődött, hogy levegőt se véve, azonnal újra alámerült.

Jamie nézte sima, halszerű testét. Ahogy a széles, úszóhártyás lábak előrehajtottak a víz alatt a madarat, olyan volt, mint egy kis torpedó. Rámutatott az evezővel. Avaszin ismét előrelendítette a kenut, és mikor a kacska másodszor is felszínre bukkant, a kenu már majdnem fölötte volt. Még öt percig tartott a kegyetlen játék, akkor a madár teljesen kimerült a légszomjtól. Egy fél pillanattal tovább időzött a felszínen, zihálva, és Jamie nagy szakértelemmel lecsapott az evezővel. Egy másodperc sem telt bele, és már húzta ki a vízből a döglött kacsát.

– Jó vadászat volt! – mondta Avaszin. – Hát akkor lássunk a reggelikészítéshez!

Jamie már kopasztotta is a madarat. Avaszin pedig partra evezett.

7. FEJEZET

ZUHATAG!

Köves területen szálltak partra, egy völgy közelében, ahol gyér fűzfacsérjék nőttek. Jamie gyorsan tüzet gyújtott, és amíg előkészítette a kacsát a sütéshez, Avaszin a part belseje felé sétált egy alacsony sziklaperemre, ahonnan belátta a vidéket.

Az üléshelyről látott hegy tömbje tőlük északkeletre derengett. Ez volt az Itszen-szet, a Szarvas-hegy. Avaszin nagyon szerette volna tudni, hogy vajon Denikazi vadászik-e már a távoli lejtőkön.

A folyó északnak tartó vonalát fürkészte, látta, hol tűnik el csatornalabirintus formájában apró, puszta szigetek között. Emberi életnek semmi jele. Se füst, se eszkimó kajakok. Kicsit megkönnyebbülten ment vissza Jamie-hez, aki időközben majdnem elkészült a reggelivel.

Kettévágta a kibelezett és megkopasztott madarat, majd felhúzta két nyársra. Végül egy harmadik botot keresztben áthúzott rajta, és a bot másik végét belenyomta a földbe, úgy, hogy a madár rézsútosan a tűz fölé kerüljön. A kövér kacska zsírja lecsöpögött a parázsra, és fehér lángokat meg fekete füstöt küldött az ég felé. A sült hús szagára Avaszin szájában összefutott a nyál.

– Siess! – kiáltott oda Jamie. – Szénné ég, ha nem esszük meg gyorsan!

– Nem csodálkoznék rajta, a te főzéstudományod mellett! – ugratta a barátja. De azért élvezettel látott az adagjához.

Egy csapat heringsirály röpült lefelé a folyó fölött, megérezve az ételszagot, a fiúk feje fölött köröztek. Élesen rikoltozva rátelepedtek a vízre, alig kőhajtásnyira tőlük dühösen kiáltozva veszekedtek, és taszigálták egymást. Jamie odahajított nekik egy kacsacsontot, mire az éhes sirályok nagy marakodásba kezdtek.

Avaszin ügyet sem vetett a sirályokra. A sápadt kék eget bámulta mereven. Egyszerre talpra ugrott, és fölfelé mutatott.

– Oda nézz! – kiáltotta,

Jamie meglepettén pillantott föl a hideg ragyogásba, de nem látott semmit, csak egy távoli felhőkoszorút.

– Mi az? – kérdezte.

– Hollók! – válaszolta Avaszin. – A szarvasok testvérét Nézd, Jamie, milyen rengeteg!

Jamie-nek végre sikerült kivennie a pici fekete pontokat – mintha kis korompöttyök lettek volna az égen. Olyan magasan és olyan távol röpültek, hogy minduntalan eltűntek a látóhatárról.

– Látom már – mondta Jamie. – De minek úgy izgulni néhány holló miatt? Avaszin ránézett.

– A hollók csak akkor szállnak ilyen csapatokban, amikor költöznek a szarvasok – mondta. – Minden szarvascsordát nagy csapat holló vezet. Ezért nevezik őket a csipevék a szarvasok testvéreinek. A csordák alig húszmérföldnyire lehetnek innen.

Most Jamie lett izgatott.

– Akkor induljunk! – kiáltotta. – Várjuk őket a folyónál!

Sietett berámolni a kenuba, Avaszin lassan követte. Egy pillanatig határozatlanul, gondterhelten állt a parton.

– Figyelj, Jamie! – szólt. – Nem gondolod, hogy jobb lenne visszamenni az ülőhelyre? A szarvasok hamarosan odaérnek, és segíthetnénk Etzanninak meg Telie-kvaziének vadászni.

– Nem – mondta Jamie makacsul. – Én látni akarom a szarvasokat is, meg a Kőházat is.

Avaszin mélységesen nyugtalan volt, de a világ minden kincséért se vallotta volna be Jamie-nek, hogy ő is fél egy kicsit. Tudta, hogy valahol fönt északon eszkimó szemek figyelik ugyanezt a hollóvonulást, és ők is vadászatra készülnek. Nyilvánvaló örültség továbbutazni a Kezonen. De mégsem tudta rászánni magát, hogy szavakba öntse félelmeit. Vonakodva elfoglalta helyét a kenu tatjában.

Gyorsan átkeltek a kis tavon, és a sebes folyó lerepítette őket a néhány mérföldnyire fekvő sziget- és csatornalabirintusig, amelyet Avaszin a reggeli táborhelyről látott. Itt gyenge volt – az áramlás, és a fiúk kerek, kopár szigetek

között eveztek tovább.

Végül egy másik, igen keskeny tóba jutottak, amelynek nem látszott az északi vége. Avaszin aggodalmasan fürkészte a partokat, jeleket keresett, hogy jártak-e erre emberek – azaz eszkimók. De mindenütt csend.

Ragyogó, felhőtlen reggel volt, hűvös déli szél fújta a síkság fölött. Nyugatra a Szarvas-hegy foltja nagyobboknak és közelebbinek látszott; úgy számították, hogy nem lehet messzebb tíz-tizenöt mérföldnél. Jamie szóvá is tette:

– Ha Denikazi a Kezonon jött volna, fele annyi idő alatt jutott volna a Szarvas-hegyig.

Avaszin elengedte a füle mellett a megjegyzést. Tudta, hogy Denikazi bölcsen cselekedett, ők messze bent jártak már az eszkimók földjén, miközben Denikazi biztonságosan nyugatra volt ettől, “örültséget csinálunk!” – gondolta az indián fiú. És abban a pillanatban elhatározta, hogy bármint is vélekedik majd róla Jamie, nem egyezik bele, hogy a tó végénél messzebbre menjenek.

– Ha délutánig nem találjuk meg azt a Kőházat, akkor visszafordulunk! – mondta hangosan. Lefelé elég gyorsan haladtunk, de a visszaút már más tésza. Még örülhetünk, ha két nap alatt egyáltalán visszaérünk.

Jamie megérezte Avaszin hangjában az elszántságot. Sóhajtott, majd így szólt:

– Azt hiszem, igazad van. Ha vacsoráig se találjuk meg azt a helyet, akkor nem keressük tovább.

És akkor mintha a pusztaság Jamie pártjára állt volna. A déli szél megerősödött, rövidesen vitorlázóidő lett. Jamie fölerősített egy takarót az egyik evezőre, és a csónak csak úgy repült a tavon. Az öröm, hogy versenyt futnak a széllel, még Avaszin kétségeit is elaltatta.

Egy óra múlva megpillantották a tó végét, ahol a víz erősen elkeskenyedett, és ismét folyóvá változott. Egyik fiúnak se jutott eszébe, hogy leszereljék a vitorlát. A tó szinte észrevétlenül vált folyóvá, és az áramlás olyan lassan és könnyedén indult meg, hogy alig észlelték. A vitorlázás örömeivel eltelve folytatták útjukat, egy kiálló földnyelvet kerülve meg.

Avaszin épp egy erős lökéssel a fősodorba irányította a csónakot, mikor Jamie az orr-részben hirtelen felkiáltott.

Alig százyardnyira előttük vad vízesés zuhogott a folyó teljes szélességében. A víz gonosz dühvel zúdult alá, száz meg száz éles gránitszikla fölött gyűrűzött és bugyborékol, amelyek mint megannyi éles kés szabdalják föl a tajtékot. A szikla és víz forgatagában sehol egy átjáró. A pusztulás üvöltő lidércnyomása tárult föl előttük.

A mohó áramlat beszipantotta a kenut, s az máris a szakadék szélén táncolt, még mielőtt a fiúk lélegzethez jutottak volna.

– A vitorla! – sikoltotta Avaszin.

A víz tombolása elnyomta a hangját, de Jamie már ösztönösen rángatni kezdte a takarót Eszeveszett igyekezetében elvesztette az egyensúlyát, az evező-árbc lebillent, magával rántva a takarót. Az átnedvesedett takaró szinte lehorgonyozta a kenut, ennek orra elfordult a “vasmacska” körül, és így oldalvást sodródott a zuhatag felé. Avaszin őrzöngve nyomta evezőjét a sziklának, így próbálta a csónak farát megtartani, hogy az orra ismét lefelé fordulhasson, de nem sikerült megkapaszkodnia. A kenu mind jobban elfordult, majd végül teljesen az oldalába kapva az áramlatot, örült sebességgel suhant az első gránitszikla felé.

Jamie hirtelen ütést érzett, és a következő pillanatban nagy ívben a vízbe röpült. Feje nekiütődött egy kiálló sziklának, és hosszú időre elvesztette az eszméletét.

Avaszin szerencsésebb volt. Amikor a kenu szétmorzsolódott a sziklának, akár a gyufásdoboz egy kalapácsütés alatt, sikerült kiugrania. A felszín alatti áramlás szívóerejével kellett megküzdenie az életéért, néhány pillanat múlva egy szikla fölött átvágódva egy örvénybe bukkott, ahol ide-oda csapódott, míg végre ismét levegőhöz jutott. Ekkor az örvény a part felé sodorta, behajtott a egy oldaláramlatba, majd otthagya elnyúlva a part menti sekély öbölben. Csúnyán összezúzta magát, és egy tucat mély, sziklaütötte sebből vérzett. De élt, és eszméletén volt.

Az első gondolata: Jamie. Feltérdelt, a háborgó víz felé fordult, és meglátta Jamie-t arccal fölfelé lebegni az öböl vizén. Nagy nehezen remegő lábára állt, átgázolt a vízen, megragadta Jamie-t a hajánál, és partra vonszolta.

A létfenntartás ösztöne, amelyet még a váratlan katasztrófa sem tompított el, most arra készítette, hogy visszamenjen az összezúzott kenuhoz, amely az örvény külső szélénél himbálózott egy sziklaszirten. Bármelyik pillanatban elszabadulhat, és mindörökké eltűnhet a zuhatag mélyén. Avaszin tudta, hogy a kenu menekülésük egyetlen záloga. Fájdalom és émelygés környékezte, de makacsul újra belegázolt a vízbe.

Reszkető lábát húzta az áramlat. Elvesztette az egyensúlyát, ahogy a kenuért nyúlt. Egyik kezével megragadta törött peremét, és felküzdötte rá magát. Ettől kezdve pusztá akarateréje harcolt a folyó nyers erőivel. Kábultan araszolgatott a part felé. A csuromvizes kenu el-elkanyarodott tőle. Sokszor kicsúszott a talaj a lába alól, és a kenuval együtt sodródott vissza, a végzetes utazás felé. Mindannyiszor szinte végső pillanatban sikerült megvetnie a lábát. Egyszer csak azt érezte, hogy a kenu alja megcsikordul a parton. Szédülés lett úrrá rajta. A térdén botladozott előre, végül mély ájulásba zuhant.

8. FEJEZET

EGYEDÜL A VAD VIDÉKEN

Magasan a zuhatag fölött egy sólyom lebegett a sötétedő égbolton.

Hirtelen összecsukta a szárnyait, és levágott. Alig néhány yardnyira a zuhatag kavargó felszínétől fejezte be a zuhanórepülést. A madár szélesre tárt szárnyal és legyezőszerűen föltartott farokkal megállt a levegőben, majd átvitorlázott a folyó fölött. Kíváncsian megbámulta a félig a parton, félig a vízben heverő két alakot. Az élet semmi jelét nem mutatták, a sólyom mégis megriadt. Kampós csőrét kitátva, éleset rikoltott, majd a part felé röppent, és olyan magasra szállt, hogy végül csak egy halvány folt maradt belőle a távoli égen.

A sólyom kiáltása az öntudatlanság kódén át Jamie agyáig hatolt. Megmoccant. Reszketve tápázkodott föl a hideg vízből. Éles fájdalom járta át, mikor a jobb lábát partra húzta. A tomboló zuhatag és a kenu szétzúzott roncsai rémülettel töltötték el.

Megpróbált talpra állni, de a fájdalom éles kés gyanánt hasított a lábába, és nyöszörögve visszaesett.

– Avaszin! – kiáltotta kétségbeesetten. – Avaszin! Szólj már!

Avaszin csak néhány lábnyira hevert tőle, de eltakarta egy sziklaszirt. Jamie kiáltása magához térítette, és szédelegve fölállt. Feje, a szeme fölé kapott zúzódástól véresen, megjelent a szikla fölött.

– Mit kiabálsz? – kérdezte majdnem ingerülten. – Azután elvigyorodott, és merev tagokkal megkerülve a sziklát, odabicegett a barátjához. – Csak nem képzelted, hogy én belefulladás egy zuhatagba? – kérdezte. – Erről szó sem lehet, hisz én félig hal vagyok. Te meg félig cickány lettél! Jó soká voltál víz alatt, biztos kinőtt az úszóhátya a lábujjaid között. Hanem a jó öreg kenu nem úszik többé. Avaszin könnyed szavai és az öröm, hogy élve látja a barátját, jobb kedvre derítette Jamie-t. De a kenu említésére újra elborult.

– Most mi lesz? – kérdezte szorongva. – Azt hiszem, eltörött a lábam. Borzalmasan fáj. És ha vége a kenunak, hogy jutunk tovább innen?

A félelem, a reménytelenség és a lábát átjáró fájdalom könnyeket csalt a szemébe.

Kettőjük közül Jamie volt jobban megijedve. Jamie, aki játszotta a vezért, amíg minden jól ment, és aki egyszer kigúnyolta a barátját, hogy fél!

Az óvatos Avaszin, aki mindig igyekezett fékezni Jamie vad terveit, most se ijedtnék, se különösebben izgatottak nem látszott. A maga és népe életében mindig akadtak váratlanul lesújtó csapások. A sors ütlegeit pedig csak úgy tudták kivédeni, hogy megtanulták: ami megtörtént, azon siránkozni

csak időpocsékolás.

Máris felmérte a helyzetet. A kenu teljesen szétroncsolódott. Legalább negyvenmérföldnyire lehetek az Ölöhelytől, lehet, hogy még sokkal messzebb. Eszkimó földön jártak, ahol veszélyes lehet sokáig időzni. Jamie nyilvánvalóan nem képes gyalogolni, holmijuk nagy része a kenuból valószínűleg odaveszett. Aligha lehetett volna ennél rosszabb a helyzetük. Avaszin pillanatnyilag azt latolgatta, hogyan lehetne mégis hasznukra fordítani.

– Mutasd a lábad! – mondta.

Jamie sziszegve fölhúzta a nadrágszárát. A sípcsontja mentén csúnya, vörös zúzódás húzódott, a térdé alaposan földagadt. Avaszin gyengéd ujjakkal megtapogatta a sebesült lábat. Végül fölpillantott.

– Azt elhiszem, hogy fáj – mondta mosolyogva –, de nincs eltörve. Csak zúzódás. Egy hét, és úgy futsz, mint a karibu.

Barátja hóna alá nyúlt, és elvonszolta egy kényelmesebb helyre, ahol hátát a sziklának támasztva pihenhetett.

– Itt maradsz – mondta –, én meg megyek, és megnézem, hogy mi maradt a kenuból.

Avaszin partra rántotta a viharvert kenu, és igyekezett kimenteti a tartalmát. Jamie nézte, és kezdte egy kicsit jobban érezni magát. Remélte, hogy a másik nem vette észre a könnyeit. Avaszin olyan magától értetődően tett-vett, hogy a szívét eltöltő félelem megenyhült tőle egy kicsit. Megpróbálta hasznossá tenni magát. Egy kis mélyedésben uszadékfát talált, a közelében maroknyi száraz gallyat, odavonszolta hát magát, hogy tüzet rakjon, de rájött, hogy nincs gyufája.

– Dobd ide a gyufásüveget, Avaszin! – kiáltotta. – Iszunk egy teát. Persze, csak ha van tea.

Az utolsó mondatot amolyan hetyke tréfának szánta, de igen rossz viccnek bizonyult, mert Avaszin így felelt:

– Ma nem lesz tűzgyújtás. A kajásláda nem tudott úszni, a gyufa meg abban volt.

Jamie hetykesége lelohadt. Se tűz, se ennivaló – ez a csapás elviselhetetlen volt. Elhatalmasodott rajta az önsajnálát.

– Tudod mit, hagyjál engem, és menj vissza egyedül! – mondta élénk arcjátékkal. – Én okoztam a bajt. Az én hibám az egész. A legjobb lesz, ha itthagysz.

Avaszin ámulva pillantott fel.

– Te tisztára megőrültél! – szólt. – Biztos a fejed is ütést kapott. Miért hagy nálak itt? Egy-két nap múlva Etzanni és Telie-kvazie biztosan lejönnek a folyón utánunk. És ha mégsem, akkor visszagyalogolunk a táborba. Amint

jobban lesz a lábad, indulhatunk.

Avaszin határozottan folytatta a munkáját. Megpróbálta szétválogatni az átázott holmikat Csak egy puskájuk maradt, de majdnem száz töltenyűk volt hozzá. Megvolt a balta, a teáskanna, a serpenyő, a takarók, néhány bőr ruhadarab, a horgászszinór, a halászháló és a tábori felszerelés még néhány darabja. Az egyik törött evezőt a közelben vetette partra a víz. A vontatókötél, amellyel a zuhatagokon húzták fölfelé a kenut, megmaradt, az első üléshez kötve, és megmenekült az ötven láb hosszú, fél hüvelyk vastag kötél is.

Avaszin kritikus szemmel fölmérte az összegyűlt holmikat, és most már majdnem biztos volt a dolgában. Egy igazi erdei ember több hétig is elboldogul ilyen fölszereléssel.

Besötétedett, mialatt Avaszin összeszedte a nedves takarókat, és odavitte őket Jamie-nek.

– Nem állunk nagyon rosszul! – mondta, és félszegen megveregette a barátja vállát. – De ma este már nem sokat tehetünk. Fölhozom a kenu elejét, és alábújhatunk.

Fél óra múlva a két fiú a kenu maradványai alatt kucorgott, és Jamie feszültsége kicsit fölengedett.

– Sajnálom, hogy olyan hülye voltam – motyogta. Néhány perc múlva mindketten aludtak.

Amikor Jamie reggel fölébredt, egyedül volt. Kimászott a kenu alól, és azt tapasztalta, hogy a lába nem fáj már annyira, bár merev, és nem tud rálépni. Az ég tiszta volt, a nap melegen sütött. Jamie feltúrta a nadrágszárát, és napoztatta sérült lábát.

Fél óra múlva megérkezett Avaszin a magas part felől, két kisebb, mormota nagyságú állatot hozott. Csillogó sárga bundájuk volt, Jamie sohasem látott még hasonlót.

– Mik ezek? – kérdezte csodálkozva.

– Ürgefélék – válaszolta röviden Avaszin. – Olyasmi, mint a mormota, de ehető a húsa. Éhes vagyok. Te nem?

Jamie elvigyorodott.

– De még mennyire! Ha te meg tudod enni ezeket a fura állatokat, akkor én is.

Avaszin már hajnalban elindult földéríteni a vidéket. Fél mérföldet se tett meg, amikor megpillantott egy élénk színű sarki ürgét, amint a hátsó lábain ült egy sziklán, és füttyült. Avaszin még sosem látott ilyet, de most bármilyen állat élelmet jelentett. Nem hozta magával a puskát, és nem mert visszamenni érte, így hát négykézlábra ereszkedve mászott óvatosan tovább. Amikor már csak tízlábnyira volt tőle, fölkapott egy éles követ, és teljes erejéből odavágta. Egy kicsit mellétalált, és keserű csalódással látta, hogy az ürge eltűnik a lyukban.

Épp elfordult volna, amikor éles fütty állította meg. Az ürge kerek feje ismét kibukkant a lyukból, és fekete gombszeme kíváncsian nézett a fiúra.

Egy pillanatig Avaszin is visszabámult, és közben azon töprengett, hogyan is ejthetné el az állatot. Akkor eszébe jutott valami. Gyorsan kioldozta a mokasszinja bőrfűzőjét. A két fűző összecsomózva körülbelül hat láb hosszú volt. Egyik végére hurkot kötött, ezt ráhelyezte a lyukra, amelyben eltűnt az ürge, majd visszament a zsinór végéhez, és lehasalt.

Két perc telt el feszült csendben, és akkor megint fölbukkant az ürge feje. Hirtelen rántás a szarvasbőr zsinóron – az állat egy pillanatig rángatózott, aztán kimúlt.

Avaszin a siker hevében keresett egy másik ürgét is, és azt is elejtette. Azután indult vissza a táborba. Útban fölmászott egy kavicsos magaslatra, és egymérföldnyire meglátott egy magas hegyet. Kopasz csúcsán csúnya, négyszögletes kőhalom állt. Ez pedig nem lehetett más, mint a Nagy Kőház, amelynek a felkutatására indultak.

9. FEJEZET

KAJAKOK A TAVON

Gyorsan megnyúzták az ürgéket. Kövér állatok voltak, vastag hájréteggel. Már csak egy gondjuk volt: hogyan főzzék meg őket? A tűzgyújtás szerencsére gyufa nélkül sem olyan lehetetlen, mint Jamie hitte.

Avaszin módszeresen látott munkához. A kenu roncsáról lehasított egy két láb hosszú, gömbölyű botot, és mindkét végén kihegyezte. Az ülésből letört egy körülbelül hat hüvelyk hosszú, három hüvelyk széles, hüvelyknyi vastag darabot. A késével kúpos mélyedést vájt a közepébe. Azután levágott egy narancsgerezd alakú cédrusdarabkát, és ennek egyik oldalába is faragott egy kúpos mélyedést. Ebből, lesz a tűzcsiholó felső "csapágya".

Végül a kihegyezett botot kétszer-háromszor körbetekerte egy háromlábnyi bőrszíjjal.

Ezzel el is készült a tűzcsiholó, már csak működtetni kellett. Avaszin a földre helyezte az alaplapot (a lapos deszkát a mélyedéssel), azután a csiholó (a kihegyezett bot) egyik végét bedugta az alaplap kúpos mélyedésébe. A csiholó mellé kuporodott, a felső "csapágyat" óvatosan a foga közé vette, és a hegyes bot felső végéhez illesztette. Megragadta a bőrdarab két végét, és óvatosan, de gyorsan forgatni kezdte a csiholót. A bot sebesen pörgött egyszer az egyik, majd a másik irányba, a két vége pedig az alaplapon, illetve a felső "csapágyban" forgott. Erősen leszorította a cédrusdarabot, és a nyél meg az

alaplappal között megnőtt a súrlódás. A fa mind jobban átforrósodott, s egyszer csak vékony füstcsík szállt föl az alaplap mélyedéséből.

Avaszin elégedetten látta, hogy a szerkezet működik. Letette egy pillanatra, és némi keresgélés után talált is egy korhadtt fűzfagyökeret. Késével az alaplap mélyedésébe aprította a száraz faanyagot. Akkor újra fölállította a csiholót, és a lehető legnagyobb sebességgel forgatni kezdte. Ismét előtűnt a füst spirálja, és néhány perc múlva vörösen izzott az összetört gyökér. Avaszin összeszorított fogai közül sziszegte:

– Jamie, hüvet, gyósan!

Amennyire sérült lába engedte, Jamie fürgén összegyűjtött néhány marék hüvet, és odahordta barátja mellé. Avaszin hirtelen ledobta a csiholót, fölkapta az alaplapot, és az izzó gyökérdarabokat a száraz fűre szórta. Letérdelt a kis halom mellé, és addig fújta, amíg meg nem fájdult az arca. A füst mind sűrűbb lett, és végül fellobbant az aprócska, sárga láng.

A többi már könnyen ment. Egy órával később a fiúk a parázs mellett üldögéltek, és a hús zsírját törölgették az arcukról. Az ürgékből nem maradt más, mint néhány alaposan lerágott csont.

Most, hogy jóllakott, és a tűz gondja is megoldódott. Jamie ismét önmaga volt. Ha nem fájna a térde, még élvezné is a kalandot.

– Avaszin! – szólalt meg hirtelen. – Gondolkodtam. Én nem tudok gyalogolni a lábam miatt, de mi lenne, ha te visszamennél, föl a folyó mentén a csipevék elé? Biztonságosabb lenne. Lehet, hogy ilyen messzire nem is jönnének el.

Avaszin beleegyezően bólintott.

– Jó – mondta. – Ha máris indulok, sötétedésig eljutok a tó másik végéig. De – itt megállt, és kissé bizonytalanul csengett a hangja – lehet, hogy a táboron kívül kell éjszakáznom.

– Vidd magaddal a puskát! – mondta Jamie. – Ne aggódj, nem fogsz eszkimókkal találkozni!

Egy óra múlva, Avaszin nélkül, Jamie nagyon egyedül érezte magát. A fakó égbolt és a láthatárig hullámozó hegyek olyan érzést váltottak ki benne, mintha egy ismeretlen bolygón lenne, ahol rajta kívül nincs más emberi lény. Forróság volt, de reszketni kezdett, ha végigpillantott a szikla és a moha végtelen vadonán. Azután erőt vett magán, és nem gondolt többé a nagy magányosságra. Hogy valamivel elfoglalja magát, a kenuról megmentett holmikát válogatta és tisztogatta egy darabig. Kis, idő múlva felpillantott, és látta, hogy nincs egyedül. Egy pacsirtapár szállt az ételmaradéokra, és félelem nélkül szökdecseltek Jamie-től karnyújtásnyira, őket figyelve eltűnt Jamie-ből a magányérzet, és hálás volt a kis madaraknak.

Már harmadszor rakott a tűzre, amikor Avaszin újra felbukkant. Jamie

fölpillantva meglátta felé rohanó, apró alakját a távolban. Amikor már csak százlábnyira volt tőle, de még mindig teljes erejével rohant, Jamie érezte, hogy kifut a vér az arcából. Avaszinról lerítt a rémület!

– Megtaláltad őket? – kérdezte Jamie szorongva.

Avaszin eszeveszetten hadonászott a karjával, mintha azt jelezné: “Maradj csöndben!” – aztán levegő után kapkodva, zihálva odaért Jamie-hez. Ráugrott a tűzre, dühödten szétszórta a féltett parazsat, és addig tiporta, míg a füst teljesen el nem enyészett. Csak azután szólalt meg:

– Eszkimók! – lihegte. – Három csónakkal, kint a tavon – el kell rejtőznünk!

Félelme ragadós volt. Jamie önkéntelenül megérezte, hogy szíve örülten kalapált, nemcsak azért, mert félt az eszkimóktól, hanem mert az is derengeni kezdett benne, hogy mit jelent számukra ez az incidens.

– Megette a fene! – kiáltotta. – A csipevék most már nem mernek tovább keresni minket! – Itt megállt, mert rémület szállta meg a gondolatra.

De nem rágódhatott soká rajta, mert Avaszin, aki már elkezdte összecsomagolni a holmikat, rászólt:

– Ugyan, most ne ezzel foglalkozz! El kell bújnunk, méghezá gyorsan! Azt hiszem, tudom is, hová. A Kőházba. Attól valószínűleg félnek az eszkimók. Gyere!

Néhány perc alatt becsomagolták a holmikat a takarókba. Avaszin a vállára vette, és elindult, Jamie pedig az eltört evező nyelére támaszkodva sántikált utána.

Borzasztó lassan haladtak. Néhány lépés után olyan kibírhatatlanul fölerősödtek Jamie fájdalmai, hogy meg kellett állnia pihenni. Szerencsére alig egy mérföldet kellett csak megtenniük, de majdnem besötétedett, mire fölvenszolták magukat a hegyre, és a Nagy Kőház zömök, fekete romjai alatt menedéket találtak.

Annyira fáradtak, éhesek és ijedtek voltak, hogy nem is érdekelte őket a ház, amiért pedig bajba kerültek. Inkább maguk köré csavarták a takarókat, és nyugtalan álomba merültek.

Ez idő alatt bekövetkezett, amitől Jamie félt: a csipevék fölhagytak keresésükkel.

Amikor Etzahni és Telie-kvazie késő éjjel visszatértek az Ülőhelyre, és nem találták a fiúkat, aggodalom és félelem szállta meg őket. Másnap reggel azonban, amikor megtalálták az üzenetet a homokban, leginkább dühösek lettek.

– Leeveztek a folyón! – mondta Etzanni dühösen, ahogy a jeleket vizsgálta a homokban. – Ezek megvesztek!

Miután Denikazi az ő gondjaira bízta a fiúkat, kénytelenek voltak utánuk

menni. Vízre bocsátották a kenujukat, és elindultak.

– Ha időben elkapjuk őket, belesajdul a hátsófelük! – fogadkozott Etzanni elkeseredetten.

– Ha meg nem kapjuk el őket, friss vérben gázolhatnak az eszkimók – tette hozzá Telie-kvazie.

Lassan és végtelenül óvatosan haladtak, s így estére csak azt a helyet érték el, ahol a fiúk a kacsát sütötték. Itt letáboroztak, de nem gyújtottak tüzet. Feszülten örködtek a sötétben, puskájuk felhúzott ravasszal feküdt a térdükön. Emlékeikben évszázados háborúság dúlt eszkimók és indiánok között, csapdák és hajnali rajtaütések, és reggelre halálra rémült emberek lettek.

Össze kellett szedniük a bátorságukat, hogy továbbmenjenek lefelé a folyón, de azért nekivágtak. Délelőtt eljutottak a csatornalabirintusig, majd megérkeztek ahhoz a ponthoz, ahonnan megpillantották a hosszú tavat, amely a Kóház alatti végzetes zuhatagban végződött.

A két indiánnak a tóra vetett első pillantása egyben az utolsó is volt.

Kétségbeesetten megfordították a kenujukat, és teljes erejükből megindultak fölfelé, mert három karcsú kajákat vízre szállni láttak alig egymérföldnyire tőlük.

Elfelejtkeztek az eltűnt fiúkról meg minden egyébről, csak annyit tudtak, hogy minél több mérföld van köztük és az eszkimók között, annál jobb.

Emberfölötti erővel még azon az éjszakán eljutottak a táborukba, az üllőhelyre. Ott is csak addig időztek, amíg összeszedték a holmikat. Reggel az erőfeszítéstől és a félelemtől kimerültén, sok mérföldre délen, az Itszen-tua partján ütöttek tábornak. Másnap áteveztek a tó nyugati ágába, és ott várták Denikazit. Nem voltak kétségeik a fiúk sorsát illetően – számukra a két fiú már halott volt.

Eközben a Kóház sziklájának védelmében a fiúk szerencsére nem tudták, hogy már lemondtak róluk. A Kezon taván ráérősen kajakozó három eszkimó vadász pedig mit sem sejtett arról, hogy mekkora pánikot okoztak, sem arról, hogy földjükön idegenek tartózkodnak.

Avaszin csak másnap reggel ébredt, és miután gondterhelten végigfürkészte eszkimók nyomai után a folyót, megfordult, hogy a környező síkságot is szemügyre vegye. A pusztaságban semmi se mozdult, hangot sem lehetett mást hallani, mint a pólingok fütyülését. Azért a szíve mélyén még mindig rettegett az eszkimóktól.

A Kóház egy hosszú sziklaszirt közepén állt, amely nyugatra, föl a hegyek láncolatához húzódott. E hegylánc végénél, a látóhatár szélén magasodott a Szarvas-hegy súlyos tömbje, amelynek nyugati lejtőin tanyázott Denikazi, és ezekben a pillanatokban valószínűleg épp a karibucsordák fogadására készült.

Mikor Jamie fölébredt, már nem érezte az előző esti pánikot. Sosem hitte el igazán az eszkimók kegyetlenkedéseiről szóló meséket, és ezen a reggelen úgy érezte, örülség volt, hogy hagyta magán annyira elhatalmasodni a rémületet. Korgott a gyomra, a lába pedig kitartó, égő fájdalommal sajgott.

– Bármí történik is, enni azért kell, nem gondolod?

Avaszin leküzdötte szünni nem akaró félelmét, és átkutatta, a holmikat. Talált egy horgászszinórt, jó erőset, nehéz horoggal, de nem volt semmijük, amit csaléteknek használhattak volna. Gondolkodott egy kicsit, azután előszedte az egyik karton lószeres dobozt. Óvatosan letépett egy csíkot a kéksárga papírból, és több helyen átszúrta rajta a horgot, hogy a papír S alakban eltakarja.

– A pisztrángok már megkezdheték az őszi vonulást – mondta –, és valószínűleg legalább olyan éhesek, mint mi. Talán sikerül átejteni őket ezzel a vacakkal. Lemegyek a folyóhoz, és majd meglátjuk.

Fogta a puskát, és elindult. Jamie meg nekilátott tüzet gyújtani. Tudta, hogy Avaszin nem helyeselné, de azt mondta magában: “Ha valami eszkimó meglátja a füstöt, valószínűleg még gyorsabban elfut a másik irányba, mint ahogy mi iszkoltunk tegnap. Egyébként is – fejezte be a gondolatsort – csak nem fogok nyers halat enni, ha nem muszáj!”

Közben Avaszin közvetlenül a zuhatag alatt talált egy nagy örvényt. A parton guggolva egy kis követ kötött a zsinórra nehezéknek, majd ötlábnyi zsinórt eresztve, mint egy lasszót megforgatta a feje fölött az egészet. Hirtelen elengedte, és a horog a nehezékkel a folyó közepéig repült, maga után húzva a zsinórt. A fiú lassan vontatni kezdte horgát a part felé.

Semmi sem történt. Avaszin aggályosan megismételte a dobást, és újra húzta. Most csak néhány lábnyit húzott rajta, és a zsinór máris megfeszült. Gyorsan a tenyere köré hurkolta; a feszes zsinór úgy rángatózott, hogy belevágott a bőrébe. Nekigyürkőzött, és lassan, óvatosan rövidíteni kezdett a zsinóron.

A víz felszíne alatt csapkodott valami, és Avaszin óriási, ezüstös árnyat pillantott meg, szinte hihetetlenül hatalmasat. Izgatottan csillogott a szeme, mert tudta, hogy pisztráng-kolosszus akadt a horgára, olyan, amelyik a legmélyebb tavakban él, és csak ívás idején merészkedik a folyókba.

A nagy hal hirtelen megugrott, amint a sekély vízbe ért, és rántásával majdnem fölborította Avaszint. A fiú nem merte továbbvoncsolni, nehogy elszakadjon a zsinór. Gyorsan ráhurkolta a zsinórt egy nagy, gömbölyű sziklára, és habozás nélkül belevetette magát a kavargó vízbe.

Az óriás haltól néhány hüvelyknyire ért vizet. Az állat olyan veszekedetten rángatózott, hogy ég felé fröccsent a tajték. A zsinór megreccsent a feszüléstől, majd hirtelen elpattant. Avaszin el volt rá készülve. Mindkét

kezével megragadta a hatalmas pisztráng vörös kopoltyúját. Az alá-alámerülő, vonagló hal a hátára döntötte Avaszint, de a fiú tovább kapaszkodott belé. Az izgalomtól üvöltve azon igyekezett, hogy a sekély vízbe vonszolja.

És akkor az egyik keze lecsúszott róla. Kétségbeesetten utánavetette magát, ám ekkor a pisztráng széles farka az arcába csapódott.

Avaszin cselekedett, azzal a gyorsasággal, amit az éhenhalás vagy az életben maradás kérdése megkívánt tőle. Belemélyesztette fogát a pisztráng farkába, és úgy lógott rajta, mint valami terrier.

Néhány perc múlva csuromvizesen, az izgalomtól remegve már a sekély vízben szorította a halat. Szabad kezével körbetapogatott, talált egy követ, és egy kemény ütéssel befejezte a harcot. Azután partra vonszolta a zsákmányt.

Ránézni is jólesett. Négy láb hosszú volt, és negyven fontnál* is többet nyomhatott. Csillogó oldala bíbor és arany pöttyös. Óriási szája mint egy eszkimó kutyáé, és több száz éles fogat rejtett.

[* 1 font – kb. fél kilogramm]

Avaszin boldogan vette a vállára a nagy pisztrángot, és indult vele a táborba. Olyan elégedett volt győzelmével, hogy egy időre még a veszélyérzet is eltűnt a gondolataiból, és még csak megjegyzést se tett a tűzre, amit Jamie-nek egyórás próbálkozás után sikerült meggyújtania.

Jamie hitetlenkedve bámulta a halóriást, majd megragadta a kését, és vastag szeleteket kanyarított a rózsaszín, lazacszerű húsból. Néhány perc múlva a sülő hal illatával volt terhes a reggeli levegő, és a fiúk nekiestek az ételnek.

Mikor már degeszre ették magukat, megállapították, hogy alig hiányzik valami a nagy halom halszeletből, amit Jamie levágott.

– Nem szabad eldobnunk – mondta Avaszin. – Nem egyhamar lesz még egy ilyen fogásunk. Felfüstöljük és megszáritjuk a maradékot.

Egy csomó lapos követ élére állítottak a tűz körül, és rájuk terítették a pisztrángszeleteket. Azután nedves mohát hordtak a parázsra, mit sem törődve a sápadt ég felé törő füsttel. A sűrű füst körülgomolyogta a halfilét, s a szeletek sötétedni és száradni kezdtek.

A fiúk ültek és nézték, és ekkor Jamie ajkára tolultak a szavak, amelyeket egyiküknek sem akaródzott kimondani.

– Jobb, ha szembenézünk vele – mondta csendesen. – Nyakig vagyunk a pácban, és az én hibámból. Telie-kvazie és Etzanni most már nem fognak megtalálni minket, és mi sem találjuk meg őket.

A NAGY KÖHÁZ

A fiúk tudták ugyan, hogy egyetlen csipevé sem merne följönni a folyón, amíg az eszkimók a közelben tanyáznak, helyzetüket mégsem érezték reménytelennek. Jamie lába javult. Még mindig jó idő volt, és két-három hét alatt minden különösebb nehézség nélkül át lehet gyalogolni a tundrán. De melyik irányban induljanak?

Az üülőhelyen már biztosan nem találnának senkit. Arról szó sem lehetett, hogy az egész hosszú utat gyalog tegyék meg délre, az erdőbe, így csak egy lehetőségük maradt.

Valószínű volt, hogy Denikazi még mindig az Itszen-szet környékén tartózkodik, mert ha meg is jöttek már a szarvasok, jó néhány napba beletelik a vadászat meg a hús szárítása. A Nagy Kőház sziklájáról a fiúk tisztán láthatták az Itszen-szetnek nevezett hegyet, és becslésük szerint nem lehetett messzebb harminc mérföldnél.

Nyomott csendben ültek a tűznél, és Avaszin is, Jamie is külön-külön arra az elhatározásra jutott, az lehet az egyetlen reményük, hogy nyugatra menve elérik Denikazit.

– Lehet, hogy nem is olyan rossz a helyzet – mondta Avaszin. – Azt hiszem, van rá esélyünk, hogy Denikazival találkozunk, ha átjutunk a Befagyott Tó Folyóján. Fennsíkon vezet az út, nem kell azzal vesződnünk, hogy patakokon, mocsarakon keljünk át, mintha délnek tartanánk.

– Én is azt hiszem, hogy ez az egyetlen lehetőségünk helyeselt Jamie. – De ha későn érkezünk... – Nem fejezte be a mondatot.

– Nem érkezünk későn! – biztosította Avaszin. – Egyébként is itt úgyse várhatunk örökké.

Részletesen megbeszélték a tervet, és úgy döntöttek, hogy hamarosan indulnak, és a lehető leggyorsabban fognak haladni. Addig mindenesetre nincs értelme elindulni, míg Jamie lába kicsit jobb állapotban nem lesz. Közben Avaszin fog még néhány pisztrángot, hogy legyen élelmük akkor is, ha majd elhagyják a folyót.

Amint egyedül maradt a táborban, Jamie körbesántikált, hogy gallyakat és mohát gyűjtsön a halszáritáshoz. Egyszer, ahogy ellépett a tűztől, a kőépítmény árnyékába ért és megállt, hogy szemügyre vegye.

A baleset óta érdeklődése a Nagy Kőház iránt megcsappant. Eddig a pillanatig szándékosan kerülte a masszív köromot, amely nemrég oly vágyott célja volt, és amely most karnyújtásnyira állt tőle.

Most elnézte, ahogy titokzatosan tornyosul a feje fölött, és így szólt magában: “Azért jöttem, hogy lássalak, és bajba sodortál. De ha egyszer már itt vagyok, már csak megnézek!”

Elszántan fölbicegett a sziklacsúcsra, és megállt. Figyelmesen szemlélte a romokat.

Bármilyen is lehetett hajdanában az épület, most csak egy tíz láb* magas, tizenöt négyzetláb alapterületű kezdetleges sziklakocka. Jamie biztos volt benne, hogy az indiánok vagy az eszkimók nem építettek ilyen masszív és ennyire szabályos kőépítményt, de azt is tudta, hogy fehér ember nem járt soha erre. "Érdekes – gondolta, miközben közelebb sántikált –, úgy fest, mint valami erődítmény – vagy őrtorony, hisz se ajtaja, se ablaka."

[* *Láb* – régi hossz mérték; 1 láb kb. 30 cm]

A mohalepte sziklák közé dugott egy botot az épület alapjánál. A kövek repedéseit sarki nyulak használták búvóhelynek, s ahogy Jamie a sziklák közt botorkált, a lábánál egyszer csak előugrott egy nagy nyúl, és elrohant, mint valami szürke kísértet. Jamie fölegyenesedett, és körbejárta az épületet, nyílás után kutatva. De nem talált. Az egész egyetlen tömör épülettömbnek látszott. Jamie arra gondolt, hogy talán csak valami hatalmas kőrakás vagy legfeljebb emlékmű, nem pedig épület.

Visszament arra a helyre, ahol a nyúl kiugrott, és talált egy mély repedést a sziklában. Belesett, és a látványtól gyorsabban kezdett verni a szíve.

A repedés barlangba vezetett, és a homályban Jamie megpillantotta bizonytalan körvonalait valaminek, ami egészen biztosan nem kő volt. Térdre ereszkedett, és átnyomta a nyíláson a fejét meg a vállát.

A teste elzárta a fény útját, de kinyújtott kezével valami hideg és érdes felületet érintett. Megragadta, és kihátrált a nyílásból, a tárgyat magával vonszolva.

Ahogy ráesett a napfény, Jamie szeme tágra nyílt a csodálkozástól, mert egy kardot tartott a kezében. És micsoda kardot! Négy láb hosszú volt, kétélű, kétkezes markolatú. Olyan fegyver, amelyet csak óriás termetű ember tudhatott kezelni. A pengét erősen kikezdte a rozsdás, a markolaton pedig évszázadok alatt megzöldült aranygyűrűk voltak.

Jamie elragadtatottan lendítette meg a nehéz fegyvert, azután letette, és visszamászott a lyukba. Megint megérintett valamit, újra kimászott, és egy üst formájú sisakot hozott magával: valami olyan fémből készült, ami ellenállt a rozsdás támadásának. A sisak oldalához két szarv illeszkedett.

Jamie a tankönyveiben látott már ilyen sisakot, és most azonnal ráismert.

"Ilyen sisakot hordott Vörös Erik és Szerencsés Leif! – suttogta. – Ez pedig azt jelenti, hogy a vikingek építették ezt a házat."

Nem bírta az izgalmával, lebicegett a hegy széléig, és Avaszint szólongatta.

Az indián fiú meghallotta a kiáltást a folyóparton, és föllobbant benne az állandó rettegés az eszkimóktól. Megragadta a zsákmányolt három pisztrángot, és futott fel a hosszú emelkedőn a táborhoz, ahogy a lába bírta.

Jamie nem volt ott! Ledobta a halakat, fogta a puskáját, majd lépések zaját hallva a domb felől, megfordult.

Avaszin higgadt fiú volt, de most szinte pánikba esett. A hegytetőn piszkoszölden égnek meredt egy hatalmas fej szarvakkal, és egy láthatatlan kéz olyan hatalmas kardot lengetett, amelyet Avaszin még soha életében nem látott. Remegő kézzel fölemelte a puskáját, és már azon volt, hogy vaktában rálő a jelenésre. Ujja görcsösen markolta a puska ravaszát.

Szerencsére ebben a pillanatban megtört a varázs. Jamie lábával beakadt két szikla közé, és elesett. A sisak elgurult, és kikandikált kócos szőke haja és napsütötte arca.

– Hé! – kiáltotta. – Segíts fölkelni, te tökfej! És máskor nézd meg, hogy hová célozol azzal a puskával!

Jamie megpróbálta elmagyarázni a zavarodott Avaszinnak, hogy micsoda kincset talált, de Avaszinnak fogalma sem volt, miről beszél.

– Biztosan úgy volt – hadarta izgalomban Jamie –, hogy sok száz évvel ezelőtt az első viking felfedezők eljutottak a Hudson-öbölhöz, és a Kezonon akartak délre menni. Az is lehet, hogy ezer évvel ezelőtt történt! A vikingek Grönlandról jöttek nyugatra nyitott hajókon, és néhányan biztosan átkeltek a Davis-szoroson. Ez itt azt bizonyítja! – folytatta. – Fogadok, hogy ezért a kardért meg sisakért legalább ezer dollárt adnának a múzeumban!

Ennyi pénz gondolata egy pillanatra még Jamie-be is belefojtotta a szuszt, és a csöndben Avaszin egyetlen kérdést tett föl. A vikingek, Grönland meg a múzeum nemigen hatottak rá, de egyvalamit világosan fölfogott gyakorlatias észjárásával.

– Lehet, hogy mindebben igazad van – mondta –, de hogy visszük haza ezeket a holmikat?

A kérdés visszarángatta Jamie-t a valóságba.

– Persze, téged csak ez érdekel! – mondta keserűen. Azután hirtelen megint vidáman: – Figyelj, Avaszin! Itt hagyjuk őket, és jövő nyáron visszajövünk értük. Gyere, nézzük meg, mi van még az öreg Kőházban!

Jamie lelkesedése visszatért, újra bemászott a hasadékbba, és Avaszin, most már maga is kíváncsian, készenlétben állt, hogy átvegye a tárgyakat, amiket Jamie majd kiad.

Jamie lefelé tekerődött, majd teljesen eltűnt a hasadékban, de néhány pillanat múlva megjelent a keze. Egy tört szorongatott, amelynek úgy elrozsdásodott a pengéje, hogy csak egy kis fémcsont maradt belőle. Avaszin vizsgálgatni kezdte, majd Jamie tompa hangja visszahívta az alagút szájához. Most egy lapos, négyszögletes, szürke fémlap jelent meg, körülbelül akkora, mint a régi iskolai palatáblák. A súlyát megérezve Avaszin csodálkozva fölkiáltott:

– Ez ólom!

Jamie egy újabb tárgyat próbált kirángatni a lepotyogott kövek és az elszáradt moha alól. Végül sikerült kiszabadítania, fölnyújtotta a nyíláson, s kikiáltott:

– Hát ez meg micsoda?!

Válasz helyett Avaszin felüvöltött, mintha kísértetet látott volna. És tényleg azt látott. Amint kikecmergett a fényre, Jamie is megpillantotta a tárgyat, amely ott feküdt, ahová Avaszin ejtette. Emberi koponya volt.

Az indián fiú reszketett.

– Ez egy sír! – kiáltotta. – Inkább az eszkimók! De innen elmegyünk! Jamie-nek nem volt kedve vitatkozni. Sietősen visszatuszkolta az ősi fegyvereket a nyílásba, és egy sziklát gördített a bejárat elé. A koponyához nem nyúlt. Azután Avaszin után sietett.

Ahogy elbicegett, meglátta a kis, négyszögletes ólomtáblát, és hogy ne kelljen visszamennie a sírhoz, fölvette, és magával vitte.

Avaszin már be is göngyölte a holmijukat a takarókba. Ócska bőrruhából csinált egy zsákot, és abba gyömöszölte a szárított, a friss és a félig megszáritott halat. Sötét arca feszült volt és szorongó. Rettenetesen szeretett volna minél távolabbra lenni a Nagy Kőház mellett heverő fehér koponyától.

Percek múlva már indultak is, Jamie még mindig nagyon sántított, és az evező-mankót használta. A hanyatló nap épp előttük járt, bíbor sugarai beragyogták az ősi sírhelyet, melynek történetét ezer tél temette maga alá.

Amikor beesteledett, letáboroztak azon a hosszú sziklagerincen, amely mint valami töltés nyugat felé húzódott az Itszen-szet tömbje felé. A sovány halvacsora után Jamie egy ideig csendben ült, kíváncsian tanulmányozta a kis ólomtáblát, amelyet a sírből hozott el. Avaszin rosszallóan figyelte, mert úgy gondolta, gonosz dolog a halottak tulajdonát elvenni.

Végre Jamie megszólalt:

– Van valami írás rajta – mondta tünődve. – Furcsa, olyan, mint a képírás. – Elhallgatott, visszanezett a távoli hegygerincre, ahol a romok állnak. – Fogadok, ha el tudnánk olvasni, akkor megtudnánk a Kőház vikingjeinek történetét!

Az esti nap utolsó sugarai halványan megvilágították a titokzatos Kőházat a távoli láthatáron, és Jamie úgy érezte, hogy a rejtély kulcsát a kezében tartja.

11. FEJEZET

MENEKÜLÉS NYUGATRA

Három napon át haladtak tovább nyugatra, az Itszen-szet felé. A hegy mind nagyobbak látszott, mint valami gigantikus, megfagyott hullám emelkedett a szürke sziklák mozdulatlan óceánja fölött.

Ahogy teltek a napok, a fiúk egyre jobban égtek a türelmetlenségtől, mert minden órával nőtt bennük a félelem, hogy elkerülik Denikazit. Könnyörtelenül hajtották magukat, hajnaltól szürkületig. Néha, mikor kimerülten feküdtek a szarvasbőr takarók alatt, láthatatlan szárnyak suhogását hallották, ahogy elröpültek fölöttük a délre tartó szalonkacsapatok. Ez pedig azt jelentette, hogy a nyárnak hamarosan vége, és a fiúk nagyon szerettek volna a magasan röplő madarakkal délre, a biztonságba jutni.

A harmadik nap végére Jamie lába már annyira sajgott, hogy nem tudott továbbmenni. Nyomott hangulatban voltak a késlekedés miatt, és a kimerültségtől nagyon szerencsétlennek érezték magukat. A nap csendesen telt az Itszen-szet árnyékában rögtönzött táborban. Az Idő mindeddig nekik kedvezett, de éjjel, míg aludtak, ellenük fordult. Az ötödik nap borús, komor égboltra virradtak, hideg, nedves északi szél jajgatott. Avaszin alig talált elég száraz mohát a tűzgyújtáshoz. Jamie figyelte a barátja ténykedését, és nyomott hangulata mélypontra jutott.

– Akár föl is adhatjuk! – mondta elkeseredetten. Jamie megjegyzésére Avaszin is gyengülni érezte elszántságát. De legyűrte érzéseit, és makacsul így felelt:

– Baj nélkül vissza fogunk érni. Sokan voltak már ennél sokkal nagyobb bajban, és élve megúszták. Minden rendben lesz. Csak jönnének már a szarvasok!

Reménykedve nézett szét a tundrán. Hirtelen megmerevedett és talpra ugrott. Egy hosszú pillanatig mereven bámult a kietlen távolba. Amikor megszólalt, izgalom vibrált a hangjában.

– Megjöttek a szarvasok! – kiáltotta.

Jamie gyorsan abba az irányba nézett, amerre Avaszin mutatott. Dél felé, a távolban egy hosszú sziklaszirtet nagy, kerek kövek sora keresztezett. És mialatt figyelték őket, a távoli "kövek" igen lassan elmozdultak. Nem sziklák voltak, hanem szarvasok!

Jamie elfeledkezett sebesült lábáról, és rohant a puskáért. Hirtelen belényilallt a fájdalom, megállt, és felnyögött kínjában. Odafordult Avaszinhoz.

– Egyedül kell vadásznod – mondta. – Gondolod, hogy el tudsz ejteni egyet?

Avaszin elvagyorodott: Csak figyeld! Felcsatolta a kését, fölkapta a puskát, és csendesen elindult a lejtőn dél felé.

A karibuk körülbelül kétféldnyire legeltek, és lassan kelet felé

húzódta. Kis csorda volt, tíz-tizenkét állat. Bizalmatlanul, óvatosan mozogtak, gyakran megálltak, fölvetették a fejüket, és gyanakvóan körbetekintettek.

Jamie figyelte Avaszint, ahogy könnyedén átfutott egy nagy mocsaras részen, majd egy szikla oltalma alatt kelet felé haladt. Látható volt, hogy Avaszin szembe akar kerülni a lassan mozgó szarvasokkal, de úgy, hogy a szél ne vihessen róla hírt. A nyílt síkság nagyon kevés fedezéket kínált, így nem remélhette, hogy be tudja cserkészni a vadakat. Inkább valamilyen rejtékhelyet kellett keresnie, ahonnan szemmel tarthatja a közeledő szarvasokat.

Körülbelül egymérföldnyire volt a karibucsordától, amikor eltűnt Jamie szeme elől, aki ettől kezdve csak az állatok lassú mozgását kísérhette szemmel, és azon izgult, hogy beválják Avaszin terve. A csorda egyszer csak irányt változtatott, és dél felé haladt tovább. Jamie szinte rosszul lett a csalódástól, mert tudta, hogy Avaszin nem változtathatja meg a helyét a felfedeztetés veszélye nélkül. Azután a szarvasok, teljesen érthetetlenül, visszatértek eredeti útvonalukhoz. A feszültség elviselhetlenné lett. Vánszorogtak a percek, míg egyszer csak puskalövés távoli pukkanását hallotta.

A szarvasok apró alakja úgy ugrott szét a távolban, mint a hangyák a földült hangyabolyból. Túl messzire voltak ahhoz, hogy Jamie megállapíthassa, elesett-e valamelyik, de bízott Avaszin célzóképeségében. Le-föl szaladgált, mit sem törődve a lábával, mohát gyűjtögetett, és a tűzre halmozta.

Amikor Avaszin visszatért, holtfáradt volt, de nagyon boldog. A vállán egy pompás fiatal hím hátsó részét cipelte, batyujában pedig a nyelvet, vesét és a gerincet.

Jamie az izgalomtól dadogva ragadta még a kést, és nekiállt vastag szeleteket vágni. A hússzeletek csodás illatot árasztottak, ahogy a lángok körülnyaldosták őket. Avaszin nagy szakértelemmel vékony szeletekre vágta a szarvas nyelvét, és forró zsírba tette. Vígán sercegett a sülő zsír. Végül a vesét is a nyelvhez keverte, majd letisztította a lábszárcsontokat, a tűz közepébe hajította, és hamarosan köpködött és pattogott a velő.

– Könnyű volt, Jamie – mesélte. – Olyan közel engedtem őket, hogy majdnem rám tapostak. És nagy újság van! A sziklák mögötti síkságon sok száz szarvas nyüzsög. Néhány napja kezdődhetett a vonulás.

Jamie keze megállt a sült forgatása közben.

– Nem biztos, hogy olyan jó hír ez! – mondta lassan. – Ha a szarvasok két-három nappal ezelőtt már elérték Denikazi táborát, akkor lehet, hogy Denikazi már készen áll az indulásra. Nagyon kell sietnünk, hogy időben elérjük a

folyót.

Ez a józan gondolat meglehetősen letörte Avaszint. De azért semmi se vehette el a vacsorapecsenye örömét a több napi halevés után. Mielőtt lefeküdt volna Avaszin, Jamie-hez fordult.

– Holnap elérjük a folyót – mondta – és Denikazit. – Jamie jóllakott volt és elégedett, és hajlandó volt hinni a barátjának. A fiúk mélyen aludtak azon az éjszakán, Jamie visszatérő álma ellenére, amelyben Denikazi a távolban dél felé evezett, nélkülük.

Jól kezdődött az új nap, kitisztult az ég. A fiúk sietve becsomagolták a szarvashúst a maguk készíttette batyukba, és elindultak.

Amint átkeltek a hegy déli nyúlványán, megpillantották a távoli hegláncok kéklő árnyékát. Ezek a hegyek minden bizonnyal annak a folyónak a túlszartján állnak, amelyet keresnek. Alattuk a tágas mezőkön kis karibucsordák vonultak a reggeli szellővel. Nem volt ez olyan hatalmas költözés, mint amilyenről hallottak, de a szarvasok jelenléte, még ha csak kis csordákban is, Örvendetes dolog volt, és egy kicsit elűzte a pusztaság magányát.

Ahogy közeledett az este, az idő viharossá vált, sűrű zápor zuhogott körülöttük, a fiúk nem látták tőle az észak felé emelkedő Itszen-szetet. Korán le kellett táborozniuk, ráadásul tűz nélkül, mert minden nedves volt. Sötétedésig hosszú órákon át türelmetlenül ültek, és szorosan összebújva melegedtek. Mikor végre elaludtak, keserves, nedves álom borult rájuk, többször föl kellett kelniük mozogni egy kicsit, hogy helyreálljon a vérkeringésük. Valamikor nem sokkal hajnal után, amikor a sűrű köd még mindig homályba burkolta a környező világot, Avaszin nem bírta tovább a feszültséget.

– Menjünk, Jamie! – mondta. – Keressük meg azt a folyót!

Hideg maradékot reggeliztek, azután a rögös talajon óvatos léptekkel újra nekivágtak az útnak. Végül Avaszin megállt, olyan hirtelenül, hogy Jamie nekiütközött.

– Hallgasd! – mondta Avaszin. – Hallasz valamit?

Jamie hegyezte a fülét. A köd szürke takaróján át gyenge mormoló hangot hallott. Egy pillanatig nem tudta azonosítani, de azután felkiáltott:

– Zuhatag! Folyó közelében kell lennünk!

Alig látták a sziklákat, amelyeken átbukdácsolva, botladozva levergődtek a meredek lejtőn, míg egyszer csak megpillantották a rohanó víz tompa fényét. Megvolt a folyó, minden bizonnyal az, amelyet kerestek.

– Sétáljunk egyet fölfelé! – javasolta Avaszin. – A parton találunk fűzfákat,

tüzet rakunk, megszáradunk.

Néhány száz yardnyira találtak egy kis csoport törpefüzet, és hamarosan vidáman pattogott a tűz, sült a friss hús.

– Még ebben a ködben is biztosan meglátják a tűzünket! – mondta Avaszin. Jamie is így gondolta. Most már biztonságban voltak, mert dél felé, haladva, Denikazi kenui előbb-utóbb ideérnek. Azon az éjszakán a fiúk elégedetten, melegben, szárazon, jóllakottan aludtak el, és biztosak voltak abban, hogy megpróbáltatásaiknak hamarosan vége szakad.

Nem aludtak volna olyan jól, ha tudták volna, hogy mi történik alig néhány mérföldnyire tőlük.

Amikor Denikazi elindult a vadászaival az ülőhelyről, az Itszen-tua nyugati ágán haladt fölfelé. Alig pihentek valamit, hajtotta az embereit a szárazföldön, hogy mielőbb megtalálják a Befagyott Tó Folyójához vezető szárazföldi kerülők láncolatát, öt nappal azután, hogy elhagyták az ülőhelyet, a vadászok még mindig színét sem látták a szarvasoknak. Denikazi türelmetlenül nyomult előre arra a helyre, ahol a régi idők szarvasevő népének vándorai gyakran letanyáztak.

Volt itt egy elég nagy tó, melynek mindkét partján meredeken emelkedtek a hegyek. A tópartot, mint valami szőnyeg, sok ezer szarvas szétszórt fehér csontja borította. Szarvasoké, amelyek az elmúlt évszázad feledésbe merült vadászainak estek áldozatul. És ami a legfontosabb volt: itt álltak a "Szarvas-sövény" maradványai. Ezt a "sövényt" vagy kétszáz évvel ezelőtt építették a szarvasevő vadászok. Egy sor kőoszlop volt ez, amely a tó partjától a nyugati hegyek lejtőig kígyózott. A körülbelül három láb magas oszlopok harminclábnnyira voltak egymástól, és mindegyik oszlop térdelő emberre emlékeztetett. Az oszlopsor egy pontján volt egy szélesebb nyílás, "kapu", melynek mindkét oldalára kőből rejtekhelyet építettek a csipevé íjászok.

Denikazi régi történetekből tudott erről a szarvascsapdáról, és elhatározta, hogy itt fog várakozni, mert a karibuknak hamarosan meg kell érkezniük.

Nem kellett soká várnia.

Néhány nap múlva befutottak a nagy csordák – éppen akkor, amikor Jamie és Avaszin az Itszen-szet felé indultak.

Denikazi emberei néhány óra alatt annyi szarvast lőttek, amennyit csak el tudtak szállítani, örült az indiánok szíve, mert a nagy vadászat azt jelentette, hogy a Kasmere-tavi szarvasevő táborokból hamarosan kiűzhetik az éhhalál rémét.

Nem volt vesztegetni való idejük. Éjjel-nappal dolgoztak, földarabolták a zsákmányt, a vékony hússzeleteket a törpe bokrokra akasztották száradni. Néhány nap múlva elcsomagolhatták a szárított húst a szarvasbőr zsákokba. Ekkor Denikazi jelt adott a sietős hazavonulásra.

Jóval elmúlt már éjfél, és csak egy indián volt ébren, aki a tüzet gondozta. Néhány száz lábnyira eltávolodott a tűztől, hogy fűzfagallyat gyűjtsön, amikor egy gyanús halk neszre fölkapta a fejét.

A holdat elhomályosító felhők szétszóródtak, és egy pillanatig halvány fehér fény világította meg a síkságot. E kurta pillanatban az indián meglátott egy árnyékot, és megmerevedett a rémülettől. Visszarohant az alvó táborba, figyelmeztetni a többieket.

A tábor eszeveszett zűrzavarra ébredt. Minden férfi ajkára az "eszkimó" szó tolult, és a rémült indiánok biztosak voltak abban, hogy az ellenség támadásra készül ellenük. A tűz őrre látott "valamit", ami akár szőrmeruhás emberi alak is lehetett, s abban a feszült idegállapotban, amelyben az indiánok ezt a néhány hetet eltöltöttek az eszkimóföld szélén, ennyi éppen elég volt. A sötétséggel meg a zuhatagokkal mit sem törődve, vízre szálltak a csipevé kenuk, és ár ellen röptek fölfelé a folyón. Az indiánok úgy eveztek, mintha ördögök kergetnék őket. Hajnal előtt csendesesen elsiklottak a csónakok az alvó fiúk tábora, tűzük kihűlt parazsa mellett.

12. FEJEZET

A BEFAGYOTT TÓ FOLYÓJA

Hajnalban a fiúk kikászálódtak a szarvasbőr takaró alól. Könnyű szél söpört végig a síkságon, északnyugatról gyenge trágyaszagot hozva. Jamie csodálkozva szimatolt, vajon honnan jön a szag. Fölmászott a táboruk melletti hegyre, és átnézett a folyó túlsó partjára. Végre itt voltak a nagy csordák. Végeláthatatlan tömegük dél felé mozgott, hosszú, kígyózó libasorban jöttek; egyszerre harmincnyven ilyen sort lehetett látni, némelyik két mérföld hosszú is megvolt. Úgy tűnt, mintha óriási, barna kígyók kúsznának át a roppant réten.

Avaszin vízért ment a folyópartra, és onnan kiáltott a barátjának:

– Gyere! Mutatok valamit!

Jamie odament hozzá, és Avaszin a lábuk alatt húzódó partvonalra mutatott. A part mentén valami fehér anyagból egylábnyi széles szalag húzódott, mintha nemezéből készült szőnyeg lenne. A láthatáron túl is folytatódott, a folyó mindkét partján, mindkét irányban.

Jamie fölmarkolt egy keveset a furcsa micsodából.

– De hiszen ez szarvasszőr! – kiáltotta.

Avaszin elmosolyodott.

– Mít gondolsz, tudnál belőle matracot készíteni? – kérdezte. – A régi

csipevék ebből csinálták!

– Honnan került ez ide? – tudakolta Jamie.

– A szarvasokról. Most vedlik le a nyári bundájukat, így egészen meglazult a szőrük. Valahol fönt a csordák átkelnek a folyón, és annyi meglazult szőrszaluk kihull, hogy a folyóparton hosszú mérföldeken át ilyen szőnyeg lesz be] öle.

Jamie megpróbálta elképzelni, hogy hány szarvas hullajthatta el ott a szőrét, de rájött, hogy képtelen lenne fölbecsülni. És ebben nem volt semmi meglepő. A Befagyott Tó Folyójának völgyében több mint negyedmillió karibu özönlik ősszel az erdők felé.

– Ez mindenesetre azt is jelenti, hogy annál a bizonyos folyónál vagyunk! – mondta végül Jamie. – Az lehetetlen, hogy a többi völgyben is ennyi szarvas legyen! Ne induljunk el a part mentén, hátha Denikazi nyomaira bukkanunk?

Egy kis zsák hússal nekiindultak. Kényelmesen sétáltak egy órát, miközben a folyó másik partján folytatódott a szarvasok végeláthatatlan áramlása. Jamie megfigyelte, hogy többnyire teheneket és borjakat látni, és megkérdezte erről Avaszint.

– Először a tehenek meg a borjak jönnek – magyarázta Avaszin. – Ők valószínűleg korábban kezdenek vágódni az erdők után. A bikákkal másképp áll a dolog. Amikor októberben eljön a párzás ideje, egy teljes hónapig nem érnek rá se enni, se pihenni. Ezért ők most még északon növelik a hajukat, hogy kitartson ősszel. Még néhány hétig nem indulnak útnak.

Jamie közbevágott.

– Oda nézz! – kiáltotta.

Alattuk a folyópart egyik védett zugában táborhely félreismerhetetlen nyomai látszottak. Alig bírtak, magukkal az izgalomtól. Lemásztak arra a helyre, ahol észak felé utazva Denikazi először ütött tábort a folyó mentén. Sok jelet találtak, amely arra utalt, hogy a tábor nem nagyon régi, és igazán nagy örömmel töltötte el őket, hogy fölfedeztek egy kis élelmiszerraktárát, szárított hallal, teával és egy kis zsák liszttel. Ezt az ételmet minden bizonnyal a visszaútra szánták, és hogy még érintetlen volt, arról árulkodott, hogy Denikazi még valahol északon van.

A valóságban Denikazi és emberei már előző éjjel elsuhantak a raktár mellett, pánikszerű menekülésük közben. Hatalmas húsrakományuk mellett nem volt igazán szükségük a tartalékra. Ebben a percben a szarvasevő nép férfiai már elindultak az Itszen-tuához vezető hosszú hordútláncon.

A fiúk nagyon megkönnyebbültek, és egészen biztosak voltak abban, hogy egy-két napon belül megtalálják őket; visszatértek a táborba, és a nap többi része várakozással, pihenéssel és karibuhúsfalással telt el. A Kőház melletti

zuhatagnál átélt szörnyű pillanat óta most pihentek először. Jamie lábának jót tett ez, és észrevette, hogy újra minden fájdalom nélkül ránehezedhet

Másnap délben a fiúk elhatározták, hogy észak felé mennek, és a part mentén várják megmentőiket.

Az idő még mindig szép volt, és élvezték a sétát. Sok madár volt költözőben dél felé. Egy csapat kanadai lúd emelkedett föl az egyik tundratoról, és kemény csapásokkal fölszárnyaltak a tiszta égbe, meg-megújuló kiáltásokat hallatva. Egy csapat apró, verébszerű madár emelkedett föl a fiúk előtt, akár a porfelhő. Pólingok és aranylilék fütyültek, kiáltoztak a folyópartról. Több száz hófajdcsalád gágogott az út mentén a füzes mocsárban. Ott volt a rengeteg ennivaló, de a fiúk nem akarták pocsékolni a lőszert, hiszen maradt még néhány napra való szarvashúsuk.

Mikor estig se találtak az indiánok újabb nyomaira, kezdték határozottan kényelmetlenül érezni magukat. Rosszul aludtak azon az éjszakán. Reggel Jamie meg is fogalmazta a kétségeit.

– Lehet, hogy más úton mentek haza? – kérdezte hirtelen.

– Nem – mondta Avaszin makacsul. – Biztos még mindig lejjebb vannak a folyón. Megyünk még egy napig.

Még mielőtt leszáll az este, meg fogjuk találni a táborukat, vagy meglátjuk a kenuikat.

A türelmetlenség és az aggodalom meggyorsította a lépteiket. Késő délután megpillantották a nagy tavat. A fiúk itt átkeltek a folyón. Tudták, hogy a szarvasevő vadászoknak a nyugati parton kell lenniük, mert ott vannak a szarvasok. A víz gyors sodrású volt, de nem túl mély, és sikerült átgázolniuk egy sekély szakaszon. Alig másztak ki a túlsó parton, amikor orrfacsaró bűz csapta meg őket.

– Itt valami szörnyű bűdös dög lehet! – mondta Jamie, és undorodva elfintorította az orrát.

Rövid kutatás után megtalálták. Egy bucka mögött döglött karibu feküdt. Láthatóan lelőtték. Ez a felfedezés roppantul felvidította őket.

A lenyugvó nap utolsó sugarainál siettek lefelé a tó nyugati partján. Egyszerre csak Avaszin vibráló fényt fedezett fel a messzeségben.

– Tábortűz! – kiáltotta.

Jamie azon nyomban fölemelte a puskát, és leadott fél tucat jelző lövést. A dörrenés visszhangzóit a folyó mindkét partján a hegyek közt, de válasz nem érkezett. A sortűz elhaló hangja nyomán csak még nagyobb lett a csönd. És ami még rosszabb volt, a távolban vibráló fény kihuny, eltűnt.

A fiúk kábán nézték egymást a csendben.

– Talán megijesztettük őket – mondta Jamie reménykedve. – Végül is nem tudják, hogy itt vagyunk. Talán azt hiszik, hogy az eszkimók lövöldöznek, és

szándékosan oltották el a tüzet.

Mindkét fiú kapott ezen a magyarázaton. Nem volt értelme éjjel továbbmenni, s ha Jamie elképzelése igaz, akkor még veszélyes is lehet a szarvasevő nép táborába sötétben beállítani, így aztán, tüzet se gyújtva, letáboroztak, és nyugtalanul elaludtak a takaró alatt.

Amikor Jamie fölébredt, Avaszin egy sziklán állt, és észak felé meresztgette a szemét, hogy megpillantsa az indiánok reggeli tüzet. Nem látott füstöt. Amerre a szem ellátott, a karibuk hosszú sorai vonultak háborítatlanul lefelé a völgyben. Ezt látva, szívük mélyén elfogta őket a rémület. Mindketten tudták, hogy ha északon vadászok lennének, az megzavarta volna a szarvasokat.

– Menjünk! – mondta Jamie. – Hagyjuk a fenébe a reggelit! Menjünk gyorsan! Ha Denikazi tüzet láttuk tegnap éjjel, akkor délre elérjük a tábort. Ha pedig... szóval... – Nem fejezte be a mondatot. A szörnyű gondolat, hogy valahogy elkerülték az indiánokat, kezdett bizonyossággá válni a szívükben.

Teljes sebességgel haladtak előre. Nem sokkal dél előtt, amikor szembekerültek a nyugati hegyek egyik sziklájával, hirtelen fellobanó fényt pillantottak meg. Nem voltak kétségeik, hogy mi lehet az. Fönt a sziklán egy darabka kvarcra vagy csillámkőre esett a napsugár, és az, mint valami nagy tükör, visszatükrözte. Elszoruló szívvel vették tudomásul, hogy a, tegnap esti "tűz" is valószínűleg ez volt.

Egyre nőtt szívükben a félelem, de elkeseredetten haladtak tovább. Kora délután érkeztek a Szarvas-sövényhez.

Az árok közel volt a tóparthoz, és mellette a tábor, ahonnan a csipevék vadászni indultak. A fiúk gyorsan megtalálták és gyorsan kiolvasták belőle a baljós jelet. A sok-sok karibumaradvány arról árulkodott, hogy sikeres vadászat zajlott itt – több nappal ezelőtt.

Szorongva kerestek valami arról árulkodó jelet, hogy az indiánok talán továbbmentek észak felé. Nem találtak ilyet. Az viszont világos volt, hogy a szarvasevők csak addig maradtak ezen a helyen, amíg leöltek és feldolgoztak annyi szarvast, amennyivel színültig megtölthették a kenuikat. Ismerve az otthoni égető szükségét, a fiúk nem reménykedhettek többé. Most már biztosan tudták, hogy a vadászok hazamentek.

Jamie-nek remegett a hangja, amikor megszólalt:

– Hogyan kerülhettük el őket, Avaszin? – kiáltotta.

Avaszin nem tudott válaszolni, őt is letörte a bizonyosság, hogy az oly biztosnak látszó menekülés lehetősége végleg elenyészett. Tudta, nincs remény rá, hogy Denikazi visszatérjen, még akkor se, ha megtudja, hogy a fiúk elvesztek. Ha egyáltalán keresné is őket, legfejlebb a Kezon mentén. Hazárdjátékot – játszottak, és most már tudták, hogy veszítettek.

Hogy kétségbeejtő helyzetükről elterelje a gondolatait, Avaszin buzgón nekiállt tüzet gyújtani a fűzfahalmokból, amelyeket a csipevék hagytak ott. Módszeresen elhelyezte a sütni való húsdarabokat a lángok fölé. Őseinek fatalizmusával úgy döntött, nem rágódik a múltban elkövetett hibákon.

Nem így Jamie. Közelinek és rémisztőnek érezte a jövőt. Tudta, hogy legközelebbi barátaiak háromszáz mérföldnyi kenuútra vannak tőlük, nekik pedig nincs kenujuk. A nyár a végét járja, és mielőtt még a hazavezető út töredékét megtennék gyalog, beáll a tél, és nekik végük.

Jamie a nagybátyjára gondolt, a Macnair-tóra, majd nyughatatlan gondolatai visszatértek a Nagy Kőházhoz, minden baj okozójához. "Az én hibám volt – gondolta. – Én vittem bele Avaszint".

Előhúzta zsebéből a vékony ólomlapot, amit az ősi skandináv sírból hozott magával. Már-már elhajította, amikor valami mégis megállította. Nyomott hangulata enyhülni kezdett. Lassan visszatért szívébe a bátorság, és azt gondolta: "Ezek a régi vikingek több ezer mérföldet megtettek az óceánon olyan csónakokban, amelyet mi a Rénszarvas-tavon se mernénk használni. És már ezer vagy még több évvel ezelőtt fölfedezték a tundrát. Aligha járt itt fehér ember azóta! Ők semmitől se féltek."

Lassan visszacsúsztatta az ólomtáblát a zsebébe, és fölállt. Beszélni kezdett, és bár a hangja remegett egy kicsit, úrrá lett félelmein. Jamie Macnair most már majdnem férfi volt.

– Jobb, ha szembenézünk a ténnyel, Avaszin – mondta. – Nincs rá remény, hogy a tél beállta előtt innen élve kikerüljünk. De ha az eszkimók meg tudtak itt élni télen, nekünk miért ne sikerülne?

Avaszin elmosolyodott. Talpra állt, megrázta magát, mintha a rátelepedett balsejtelmeket akarná lerázni.

– Ez krí beszéd, Jamie! – mondta. – Derék beszéd! Igazad van. Ha sikerül élelmet, ruhát, fedelet szereznünk, akkor megleszünk. Ezekét pedig megszerezhetjük, ha igazán akarjuk. Télen pedig készíthetünk szánkót, megrakjuk élelemmel, és indulhatunk haza, árkon-bokron át.

Avaszin fekete szeme felcsillant arra a kilátásra, hogy visszaérkeznek a krí táborba. Láta is lelki szemeivel. Nem fiúk lesznek azontúl, hanem kemény, sokat próbált férfiak, akik olyan történetet tudnak, hogy még a törzs öregjei is áhítattal hallgatják.

Jamie észrevette a lelkesedést Avaszin hangjában, és őt elragadta az új kaland ígérete.

– Sarki rókát fogunk majd csapdával – mondta izgatottan. – Gazdagok és híresek leszünk!

Nem törődve az előttük álló nehézségekkel, guggoltak a tűz mellett, és beszélgettek. Terveket készítettek, majd elvetették, végül ismét elővették őket.

A végkimerülésig beszélgettek. Akkor elszállt az izgalmuk, és újra rájuk telepedett a roppant sarkvidéki tundra magánya. A vidám tervek most csupa hiú ábrándnak tűntek.

A tűz fellángolt, és a hirtelen világosságban Avaszin és Jamie elszántan egymásra néztek.

Jamie hirtelen talpra ugrott.

– Helyes! – mondta határozottan. – Hencegtünk egy kicsit. De most hozzálátunk, és mindent valóra váltunk!

13. FEJEZET

TERVEK ÉS ELŐKÉSZÜLETEK

Reggelre elszállt az első ijedségük, és képesek voltak szembenézni a valósággal. A magabiztos kijelentések nem rejthették el a tényt, hogy hosszú hónapokat kell a világ egyik legbarátságatlanabb zugában átvészelniük, találékonyságukat, szánalmasan kevés szerszámukat és fegyverüket leszámítva minden segítség nélkül.

Ahhoz, hogy egyáltalán életben maradhassanak, egy helyben kell maradniuk, és a lehető legnagyobb készletet felhalmozniuk élelemből, tüzelőanyagból és ruhának meg fedélnek való karibubórból. Gyalogszerrel, rosszul felfegyverkezve minden délre vándorlási kísérlet halott ügy lenne, hiszen küszöbön a tél. Ha megjön a havazás, a tundra valóba tundra lesz; se élelmet, se menedéket nem találhatnak rajta.

Szerencsére tiszta és meleg napra virradtak. A tundra majdnem barátságosnak tetszett, a vándorló szarvascsordák meg a zajosan költöző madarak hatására a fiúk jókedvre derültek, és nekiláttak a készülődésnek.

Elsőként leltárba vették, amijük megmaradt. Volt egy puskájuk, kilencven tölténnyel; egy rövid nyelű baltájuk, egy hosszú vadászkésük, két kisebb zsebkésük, egy erős horgászszinegjük egyetlen horoggal, egy eresztőhálójuk, egy reszelőjük, az evező, amit Jamie mankónak használt, ötven láb hosszú, fél hüvelyk vastag kötelük, egy bádog teafőzőjük, egy ócska serpenyőjük, Avaszin tűzcsiholója, az ólomtábla a skandináv sírből, körülbelül tíz font szárított hal és friss szarvashús. Ezenkívül volt még egy agyonhasznált takarójuk, és a rajtuk lévő ruha. A kalucsnijuk meg a mokasszinjuk majdnem teljesen tönkrement a hosszú szárazföldi vándorlástól, a nadrágjuk és a zubbonyuk elvékonyodott, és tele volt szakadással.

Mindent összevéve a felszerelésük nem volt tökéletes, de Avaszin jókedvre derült.

– Valószínűleg nincs meg mindenünk, ami kéne – mondta –, de kezdetnek nem rossz, és mindent megszerezhetünk, amire szükségünk van. Lövünk szarvast, és a szarvas élelmen és ruhaneműn kívül még sok mindent ad.

Jamie a válla fölött a Szarvas-sövény árkára pillantott, ahol folyvást áramlottak a tehenek és a borjak.

– Ne fogjunk máris vadászathoz? – kérdezte aggódalmasan. – Lehet, hogy hamarosan elfognak a szarvasok.

Jamie félelme érthető volt. Lehetetlennek látszott, hogy ilyen népes költözés mellett még sokáig tartson a szarvasok délre vándorlása, márpedig a karibuk a fiúk számára a fennmaradás zálogát jelentették.

Avaszin megrázta a fejét, és elmagyarázta, miért nem sürgős a vadászat. Először is sokkal nehezebb lenne most eltartani a húst, mint később, amikor beáll a hideg, és megfagyaszthatják a tartalékot. Még ennél is fontosabb azonban, hogy a később érkező nagy bikák sokkal értékesebbek, mint a tehenek. A bikák prémje erősebb, és sok mindenre jobban használható, ráadásul a bikák kövérebbek is. Ez pedig életbevágó, hiszen sok zsírt kell ennie annak, aki szigorúan húsdietán akarja kihúzni a sarkvidéki telet. A zsírból egyszerű lámpát is készíthetnek, márpedig olyan vidéken, ahol hosszúra nyúlik a téli éjszaka, valamilyen világítóeszközre feltétlenül szükség van.

Avaszin elképzelése az volt, hogy most csak néhány szarvast lőjenek, az értékes lőszert pedig tegyék el arra az időre, amikor a bakok a legnagyobb tömegben érkeznek. Jamie kissé vonakodva, de beleegyezett a várakozásba, majd más jutott eszébe.

– Honnan lesz a tüzelőnk? – kérdezte.

Avaszin ez alkalommal tanácstalan volt. Világos, hogy ha egyszer beáll a havazás, majdnem lehetetlen lesz elegendő törpefűzet gyűjteni a főzéshez, hát még a fűtéshez! Másfajta fa pedig nemigen akadt arra.

Végül Avaszin így szólt:

– Ne rágódjunk ezen, amíg nincs elég időnk átgondolni.; Egyszerre csak egy dologgal foglalkozunk!

– Helyes – mondta Jamie. – Elsősorban, azt hiszem, valami fedél kellene a fejünk fölé, meg annyi élelem, amennyi kitarat a bikák érkezéséig, és esetleg annyi bőr, hogy valami ruhát lehessen belőle csinálni, mert a fagy beálltáig valószínűleg nincs már sok idő hátra.

Avaszin fölállt, és megmarkolta a puskáját.

– Mindháromat megkapjuk a szarvasoktól – felelte. – Menjünk vadászni!

A kőoszlopok mentén elsétáltak a kapuig. Az állatok észrevették közeledésüket, és zavartan irányt változtattak, majd a sövénytől bizonyos távolságban összetömörültek. Nem féltek igazán, nagyon szerettek volna

átkelni a sövényen és folytatni útjukat délre.

A fiúk besurrantak a kapu szélénél kör alakban felhalmozott kövekből készült bűvőhelyre, és lekuporodtak. Nem volt szél, ami elvihette volna a szagukat a szarvasokhoz, és néhány pillanat múlva a csorda folytatta az előrenyomulást. A vezérek óvatosan jöttek, magasra emelt lábbal, föltartott orral nagyokat horkantottak, hogy megszimatolják az esetleges veszélyt a levegőben.

– Egy darabig nem lövünk – suttogta Avaszin, ahogy közelítettek a szarvasok. – Hadd feledkezzenek el rólunk, s akkor azt a csordát választjuk ki, amelyiket akarjuk!

Egy öreg tehen két borjával átmerészkedett a kapun, és továbbgaloppozott dél felé. Kis csoportok követték a példáját. Néhány perc múlva ismét folyamatosan áramlottak át.

Jamie számolni kezdte az áthaladó állatokat, de ezernél föladta.

– Sose hittem volna, hogy ennyi szarvas van a világon! – suttogta.

Avaszin nem válaszolt. Felelet helyett megszorította Jamie karját, és körülbelül hatvan állat lassan közeledő, összesimuló csapata felé intett a fejével. Többségükben fiatal tehenek voltak, kövérek és csillogó szőrűek. Néhány borjú sündörgött az anyja körül, némelyik ki-kiugrott a csordából.

– Ez a mi csordánk! – suttogta Avaszin. – Én lövök, te pedig végzel a sebesültekkel, ha én befejeztem.

Jamie feszült volt az izgalomtól, de közben az érzései lázadoztak az ellen, hogy megöljék a közeledő szarvasokat. Olyan szelídek voltak, olyan fenségesek és elevenek, hogy elborzadt a mészárlás gondolatától.

– Muszáj leölni a teheneket? – suttogta könyörögve. – Mi lesz a borjaikkal?

– Ne törődj velem! – válaszolta Avaszin kurtán. – Én legalább annyira utálok, mint te. De a borjaknak nem lesz bántódásuk. Elég nagyok már, hogy meglegyenek magukban is.

Nem volt több idejük a vitára. A csorda megérkezett az árokhoz. Avaszin föltérdelt, puskáját egy kiálló sziklára fektette, és tüzet nyitott. Gyorsan és ügyesen lőtt, elejtette a két vezérállatot, azután félig elfordulva a csorda végéről is kilőtt három állatot. A csorda közepén a szarvasok ágaskodtak és horkantottak hirtelen rémületükben, de kitörni nem tudtak, mert elöl is, hátul is elzárták az utat a tetemek. Némelyik bambán egy helyben állt, nagy szemét méregetve kereste, honnan jön a veszély. Nem értették, mi történik, amíg a friss vér szaga meg nem csapta az orrukat. Akkor fejvesztetten menekülni próbáltak, de már késő volt. Módszeresen, gyorsan ropogott a puska. Mire a csorda kiszabadult a halálos csapdából, kilenc szarvas feküdt a köves talajon, és a tetemek mellett három borjú rohanguan le-örjögött.

Avaszin leengedte a puskáját, és félrefordult. Jamie tudta, mit érez. Mert ez

bizony mészárlás volt. "Olyan, mintha teheneket lőttünk volna egy tanyaudvaron" – gondolta Jamie. Nagyon örült, hogy Avaszin nem rá bízta az öldöklést.

Jamie mély lélegzetet vett, előhúzta a hosszú kést, és odalépett a szarvastetemekhez. Nem volt mit tenni, össze kellett szednie magát, hogy elvégezhesse a feladatát. Szerencsére a szarvasok mind kimúltak már, nem neki kellett végeznie velük. De neki kellett kizsigerelnie és megnyúznia őket. Ügyetlenül fogott hozzá, és miközben a szennyes munkát végezte, az egyik borjú egészen közel jött hozzá, és rémülten kiáltozott. Jamie megpróbálta elijeszteni. Nem akart elmenni, csak állt, szétterpesztett mellső lábakkal, és Jamie ruháját szimatolta. Jamie igyekezett tudomást nem venni róla, és dolgozott tovább.

Jött Avaszin is, és szó nélkül segíteni kezdett. Az indián fiú gyakorlott ujjakkal, majdnem gépiesen nyúzta a bőrt, vágta a húst. Halomba rakta az állatok első és hátsó részeit. Egy másik halomba került a vesepecsenye, a puha hátszín, az értékes ínkötegek és a nyelvek. A szív, a vese, a máj és a szegy egy harmadik halomba jutott.

Semmit sem pocsékolnak el. Ha már meg kellett ölniük a teheneket, Avaszin gondoskodott arról, hogy a húsuikat az utolsó darabkáig hasznosítsák. Két óra alatt elvégezték a munkát.

Avaszin csak ekkor szólalt meg:

– Ez rendben van – mondta. – És most menjünk vissza a táborba! Jamie a mohába törölte a kését.

– Mi lesz a maradványokkal? Ha itt hagyjuk, elijeszti a többi szarvast.

– Emiatt ne aggódj! – mondta a másik. – Nézz csak föl!

Jamie eddig észre se vette, hogy közben több száz heringsirály jelent meg fölöttük. A nagy, fehér madarak egész alacsonyra ereszkedtek az ágak fölé, éhesen köröztek, és rekedt kiáltásuktól visszhangzóit az ég.

– Ők fognak eltakarítani utánunk? – kérdezte Jamie meglepetten,

– Várj és figyelj! – mondta Avaszin kurtán. A friss bőrt ráterítette a húshalmokra, és köveket tett rájuk nehezeknek. Amit elbírtak, a hátukra vették. Alig tíz perc múlva, amikor visszatértek a táborhelyről, Jamie meglepetten és undorodva látta, hogy a szarvastemek maradványai eltűntek a hullámzó, marakodó, verdeső sirálytakaró alatt. Akarata ellenére megborzongott, és gyorsan a vállára vett még egy csomagot.

Amint elindult, a borjú futva követte. Sután, ügyetlenül iramodott utána, és Jamie-nek még nagyobb lett a mészárlás miatt érzett büntudata. Avaszin épp lerakodott a táborban, mikor a borjú odaszaladt hozzá, és orrát a lábához dörgölte. Az indián fiú mindedig nem vette észre a kis állatot, és most döbönt kiáltással hatalmasat ugrott.

Jamie kuncogott.

– Mi az, barátira találtál? – kérdezte. Avaszin szégyenlősen elvigyorodott.

– Azt hiszem, ha már megöltem az anyját, kénytelen leszek vállalni a nevelőapaságot – mondta.

– Majd csak elkóborol, és csatlakozik egy másik csordához – mondta Jamie. – És ha nem, hát legföljebb beidomítjuk szánhúzásra, mint a lappok a rénszarvasokat.

A borjú nem volt hajlandó elkóborolni. A fiúk már elkészültek a hús és bőr táborba szállításával, de ő még mindig velük volt.

Most következett a hús földolgozása. A fiúk, egymás mellett guggolva, ostyaserű, vékony szeletekre vágták. Bonyolult munka volt, de Avaszin tökéletesen értett hozzá. Úgy látott neki, mintha csak aknát hámozna, és lassanként csontig lefejtette a nagy húsdarabokat. Amikor fölszeletelt egy-egy nagyobb darabot, Jamie felaggatta a szeleteket a satnya fűzfára. A ragyogó napsütésben azonnal száradni kezdett a hús.

Ezután Avaszin az irhákat vette kezelésbe. Kiválasztott egy homokos, sík területet, ott kiterítette, körben lecövekelte őket, úgy, hogy a húsos rész legyen fölül. Aztán kése fokával az utolsó darabkáig lekapirgálta a hússzöveteket. A bőr kékes színű volt, és Avaszin megjegyezte, hogy nem elsőrendű, és nem nagyon alkalmas ruhakészítésre. “De sátornak megteszi” – mondta.

Ezután a három hüvelyk széles ínszalagokat kellett letépni a hátszíncsíkokról. Az evező egyik végét beszúrták a homokba, és erre akasztották száradni a három láb hosszú ínkötegeket. Avaszin minden egyes szál végére kötött egy követ, hogy az ín kifeszülve száradjon meg.

– Asszonyinak való munka – panaszolta Jamie-nek. – De hamarosan szükségünk lesz ínfonálra.

Szürkületig elkészültek. Fáradtak voltak, de olyan elégedettek, mint még soha. Vacsora után lefeküdtek a nyers prémből kövek, és gallyak segítségével összetákolt sátorban.

Véget ért az első tundralakó napjuk, és estére volt mit felmutatniuk. Kilenc bőr, száz fontra való “tépett”, vagyis szárított hús, egy csomó ínfonál és sok friss hús az elkövetkező néhány napra. Még barátira is szert tettek!

A borjú bebújt a sátor széle alatt, és félszegen Avaszin mellé feküdt. Jamie letépett egy marék – szittyót, odanyújtotta a kis szarvasnak, az pedig elégedetten elmajszolta.

Jamie elnyújtózott a takaróján, és sóhajtott.

– Nem is olyan rossz itt! – mondta csöppnyi önelégültséggel a hangjában.

– Csak ne légy túl büszke! Még jócskán van mit csinálni! – mondta Avaszin óvatosan.

14. FEJEZET

TÁBOR A SZARVAS-SÖVÉNYNÉL

A következő héten annyi sürgős dolguk akadt, hogy nem maradt idejük az aggodalomra. Változékony volt az idő, és minden jel arra mutatott, véget értek a nyári napok. Majdnem minden éjjel erősen fagyott, reggelente félhüvelyknyi jég borította a tundra tavacskáit, amit csak a déli nap olvasztott fel.

Szerencsére a nap még mindig ragyogott, és a fűzfacserjékre terített hús három nap alatt megszáradt. Jamie gondosan összegyűjtötte, és belesomagolta az "éretlen", azaz megmunkálatlan karibubórból készített zsákokba.

A fő problémájuk most az volt, hogyan lehetne meleget csinálni. Az összetakolt sátrat csak alacsony cserjék védték, és különben is teli volt hasadékkal. Ruhájuk vékony volt, lábbelijük már majdnem használhatatlan. Egy különösen nyomorúságos éjszaka után, amelyet álmatlanul vacogva töltöttek a sátorban, Jamie elhatározta, hogy készítenek valami fedelet a fejük fölé.

– Valami házfélét kell építenünk, Avaszin – mondta. – Talán tudok kőből olyat építeni, mint az eszkimók jégkunyhója. Ha a repedéseket betömjük mohával, és az egészet befedjük szarvasbőrrel, tálán elég meleg lesz.

– Valamit tennünk kell – helyeselt Avaszin, még mindig reszketve az éjszakai hidegtől. – Te láss neki a háznak, én meg valami ruhafélével próbálkozom.

Jamie nekifogott a házépítésnek; Volt a közelben egy csomó lapos kő, összehordott egy nagy halmot a tűz mellé. Azután rajzolt egy kört a homokba, körülbelül öt láb átmérőjűt; Egy öreg karibu széles, lapátszerű agancsával kiásta a körben a homokot, míg csak körülbelül egy lábnyira a felszíntől tömör sziklához nem ért. Ezután építeni kezdte a körfalat, egymásra helyezve a lapos köveket. Egy helyen hosszú, keskeny követ fektetett keresztbe két függőlegesen állított köre. Ez volt az ajtó, alacsony, szűk bejárat, amelyen át négykézláb épp hogy be tudtak mászni.

Kényes munka volt. Összetartó malter hiányában a kövek befelé dőltek, és néha majd ledőlt az egész építmény. Mire a fal három láb magas lett, úgy ingadozott, hogy Jamie nem merte magasabbra építeni.

Nagy fejtörés elé állította a tető is. Hosszú töprengés után az evezőt gerenda gyanánt keresztbe fektette a fal tetején, majd összegyűjtötte a lehető leghosszabb fűzfagallyakat, és valami zsúpfedélfélét csinált belőlük, amely a kőfalon, illetve az evezőnyélen támaszkodott. E fölé egy csomó friss

karibuprémet terített, szőrrel lefelé. Úgy helyezte el a bőrt, hogy lejtessen a fal széle felé, és így az esővizet meg a hólevet levezethessék majd.

A következő feladat volt tőzegmohát gyűjteni és betömni vele a fal sok repedését. Mikor ezzel elkészült, az ajtón át sok-sok mohát vitt a kunyhóba, a szivacsos anyagot szétterítette a földön matrac gyanánt. A kunyhó elkészült.

Nem nagyon hasonlított házra. Igazság szerint kívülről úgy festett, mint egy a sok kórakás közül. De belül barátságos volt és meleg, és amikor Jamie fölakasztott egy szarvasbőrt az ajtónyílásra, a kis kunyhó szinte kényelmes lett, bár kinyújtózni vagy fölállni nem akadt elég hely benne.

Avaszin közben kemény munkával új mokasszint igyekezett összetákolni. Sokszor látta ugyan az anyját meg a többi krí asszonyt lábbelikészítés közben, ám ő maga sose próbálta még.

Elszántan látott munkához, úgy döntött, hogy sikerülnie kell. Először is a bőrt kellett kikészíteni. Kiválasztotta a három legjobb szarvasbőrt, belemerítette őket egy kis tundratóba, és két napig áztatta. Addigra meglazultak a szőrszálak, és le lehetett őket kapirgálni a késpengével. Ezután levágta a bőrök láb- és homlok részét. A sárga, nedvesen majdnem átlátszó darabok pergamenre emlékeztettek.

Avaszin tudta, hogy a bőrt ki is kellene cserezni, de ez hosszú és nehéz munka lett volna, és nem sok reményt fűzött a sikerhez, így hát elhatározta, hogy egyszerűen csak megfüstöli. A nyirkos mohával lefojtott tűz fölé akasztotta és időnként vízzel nedvesítette a bőrdarabokat. Néhány óra alatt piszkosbarna színűvé váltak, és a fiú most már használhatónak ítélte őket.

A mokasszinokat kiszabni könnyű volt. Fogta a saját elrongyolódott jávorszarvasbőr lábbelijét, szétfejtette a varrást, és rásimította a bőrre mintának. Gondosan dolgozott a késével, és máris megvolt a kiszabott nyersanyag. A krí mokasszin kiszabható egyetlen bőrdarabból. Azután jön az összevarrás. Nem túl nehéz munka – tűvel és cérnával. Avaszinnak azonban egyik sem volt, de mint mindenki, aki a távoli északon él, elhatározta, hogy ami nincs, azt csinál magának.

Átkutatta a tábor mellett heverő szarvascsontokat, és végül ráakadt egy fiatal szarvas lapockacsontjára. Az állatot Denikazi vadászai ejtették el. A csont lapos középső része egészen vékony volt, és ebből Avaszin levágott egy akkora és majdnem olyan vékony darabot, mint egy kártyalap. Azután a kése és egy kalapácsnak használt kő segítségével óvatosan szilánkokra hasította a csontot. Akkorákra, mint egy-egy fogpiszkáló. Egyik végük hegyes lett, és olyan hajlékonyak voltak, hogy ketté lehetett őket hajtani. De nem volt rajtuk nyílás a cérnának.

Avaszin töprengett egy ideig, azután fogta a halászhorogot, és hegyes végével addig kapirgálta a tük vastagabb végét, amíg kis lyukakat nem sikerült

fúrni a csontba. Közben tönkretette a fél tükészletet, végül is azonban lett öt vastag, de használhatónak látszó csonttűje.

A cérnapprobléma egyszerűbb volt. Fogta az egyik ínköteget, és pár percre meleg vízbe áztatta a csontkemény csíkot, amíg olyan lágy és rugalmas nem lett, mint a selyem. Ezután késével három láb hosszú szálakat hasított belőle.

Most már nekiláthatott a mokasszinvarrásnak. A horoggal lyukakat fűrt a bőrbe, majd varrni kezdett. Eleinte nagy, csúnya öltésekkel dolgozott, de mert ügyes kezű fiú volt, hamarosan csinosabb munkát végzett.

A mokasszinokat a karibu lábszárbőréből készítette, mert ez durvább, és többet kibír, mint az oldalbőr. A talp nagyon vékony lett, mert a karibu bőre távolról sem olyan vastag és durva, mint a krík által használt jávorszarvasé. Úgy segített ezen, hogy kikanyarított még egy talpat a szarvas durva homlokbőréből, és hozzávarrta a mokasszin talpához.

Az elkészült lábbeli nem volt valami szép, de járni lehetett benne. Jamie elnevette magát, mikor meglátta, de azért örült neki, hogy szétrongyolódott mokasszinja helyett újat húzhat föl.

A fiúk zoknija réges-rég szétszakadt, de rájöttek, hogy a mokasszin talpába helyezett puha fűréteg kényelmes és meleg. Már csak egy baj volt. Mivel a mokasszin cserzetlen bőrből készült, amikor levetették, olyan keményre száradt, mint a kartonpapír, így a fiúk minden reggel vizet töltöttek bele, mielőtt fölhúzták. Először hideg és nyirkos volt, de gyorsan fölmelegedett, és ami a legfontosabb, majdnem teljesen vízhatlan lett.

A mokasszinkészítés sikerén fölbátorodva Avaszin nekiállt téli zubbonyt varrni. Mivel nem volt megfelelő bőrük, megállapodtak, hogy a magukkal hozott két takarót fogja fölhasználni. Avaszin azonban hamarosan rájött, hogy a szabásmunka sokkal nehezebb, mint amilyennek hitte. Végül meg kellett elégednie két pelerinszerű ruhadarabbal, amit a hátukra és a mellükre húzhattak, de ujjuk nem volt. Pillanatnyilag ez is megtette, de Avaszin tudta, hogy a tél beálltával ismét meg kell birkózni ezzel a feladattal.

Az alatt az egy hét alatt, amit a Szarvas-sövény melletti táborban töltöttek, a fiúk számos apró csodát műveltek. Ellátták magukat az alapvetően szükséges holmikkal, és az építés, az alkotás újfajta önbizalommal töltötte el őket Igazi büszkeséggel nézték az eredményeiket. Ott volt a "ház", a mokasszinok; a kabátok és a százfontnyi szárított hús, ami tetszés szerinti ideig eltartható, ötszáz font friss húsnak felelt meg. Rengeteg húsuk volt, de ahogy Jamie rápillantott, belényilallt a gondolat, hogy igen egyhangú lesz a téli táplálkozásuk.

– Ne fogjunk halat? – kérdezte egy nap. – Amikor ma reggel vizet hoztam, láttam egy csomó pert a tóban. Ha valahogyan ki tudnánk vetni a hálót, annyit foghatnánk, amennyit csak akarunk.

Azelőtt is halásztak már hálóval, de mindig a kenuról. A partról vetni hálót egészen más feladat.

A hálójuk harminc láb hosszú és négy láb mély volt. Egyik végén faúszók, másik végén kis ólomsúlyok voltak, Mély vízben függőleges helyzetbe áll be, de csónak nélkül nagyon nehéz elég mély vízbe juttatni.

– A tóban nem tudjuk kivetni – mondta Avaszin –, de talán megpróbálhatnánk a folyónál. Menjünk le és nézzük meg!

Elindultak a tóparton arra a helyre, ahol a folyó kezdődött. Vitték a hálót, a horgászszineget és az ötven láb hosszú, vékony kötelet. Félórás sétát tettek a folyó torkolatáig. Találtak egy zuhatagot, és pontosan alatta egy picike öblöt, amelyet az áramlat egyik örvénye vajt a partba. Ahogy lenéztek a tiszta, hideg vízbe, megpillantották a tavi pisztrángok ezüstös alakját és a sarkvidéki kövér fehérhalak vibráló árnyékát.

– Ha itt az öblön át ki tudnánk feszíteni a hálót, annyi halat foghatnánk, amennyire csak szükségünk van! – mondta Jamie sóvárogva. Azután eszébe ötlött valami. – Hé! – kiáltotta. – Vedd elő a horgászszinórt!

Avaszin elővette a szinórt a zsákjából.

– Te ide állsz – rendelkezett Jamie –, én pedig átmegyek az öböl másik oldalára a szinórral. Kötök egy követ a végére, és átdobom ide neked. Te hozzákötöd a vastag kötél végét. Én a másik oldalról feszesre húzom. És akkor már nincs más hátra, mint a kötél végére szépen rákötni a hálót, kidobjuk, és marós az öböl torkolatában lesz.

Avaszin föllelkesült.

– Menjünk! – kiáltotta. – Lássuk, hogy működik!

Jamie futva átkerült az öböl túloldalára, itt fogott egy alma nagyságú követ, és rákötötte a zsineg egyik végére. Egy könnyed dobás, és a kő Avaszin lába előtt hullt a vízbe. Gyorsan fölragadta, levette a követ, és a zsineg végét a kötéltől erősítette.

– Rendben! – kiáltotta.

Jamie húzni kezdte a zsineget, és Avaszin, ahogy fogyott a kötél, nekikészült, hogy rákösse a hálót. Végül a háló elindult a víz felé, és néhány pillanat múlva a kis öböl torkolatában feküdt, mindkét végén a parthoz erősítve.

Jamie visszasétált Avaszinhoz, és büszkén nézte az örvénylő vizet, ahol homályosan ki lehetett venni az alámerülő háló körvonalait.

A fiúk lustán elnyújtóztak a folyóparton a lány mohán, és élvezték a nap melegét. Alattuk a zuhatagnál sok száz hal igyekezett fölfelé, nagyokat csobbanva küszködtek, hogy följussanak a vízesésen.

– Még a halak is délre mennek! – jegyezte meg Jamie kicsit szomorúan,

– De nem hosszú időre! – mondta Avaszin vidáman. – Csak az ívás idejére

úsznak föl a folyón. Néhány hét múlva újra északnak fordulnak, és a telet a Befagyott Tóban töltik, mélyen a jég alatt. És ha a halak kihúzzák itt a telet, mi is kihúzzuk. Gyere, lássuk, mit fogtunk!

Jamie elszaladt, kioldozta a háló túlsó végét, azután visszatért Avaszinhoz. Együtt húzták a sekély vízben a hálót, és izgalmuk a tetőfokra hágott, amikor megpillantották a nagy, ezüst testeket vonaglani, küszködni a hálóban. A halak rángatózása oldalra húzta a hálót, és csak minden erejüket megfeszítve tudták kivonni.

– Oda nézz! – kiáltotta Jamie izgatottan. – Akár egy bálna!

Az első hal, amely ott vergődött, csapkodott a hálóban, egy szörny volt, majdnem – öt láb hosszú tavi pisztráng. Nagy szája vad csattanással nyílt és csukódott, több sorban álló túszerű fogai úgy vágták el a hálót, mintha csak pókháló lenne. Avaszin nagy szakértelemmel a gázlóba vonszolta, és a fejére mért ütéssel megölte az óriást.

Mikor végre kihúzták a hálót, annyi halat találtak benne, hogy egy órába telt, mire mindegyiket kigabalyították belőle. Szép látvány volt a mohára fektetett sok hal. Volt tizenöt tavi pisztráng, két és öt láb között. Volt két tucat pér – sarkvidéki pisztrángfajta –, mindegyik három-négy font súlyú. És végül, de nem utolsósorban volt harminchét kövér fehérhal, a sarkvidéki halak királya, a legpompásabb ínycsafalat.

Jamie szájában összefutott a nyál, miközben Avaszinnal megtisztították és földarabolták a zsákmányt. Amit nem tudtak magukkal vinni, arra nagy köveket gördítettek, és hazaindultak a rakománnyal.

Amikor a csípős éjszakai levegő leszállt a táborra, belekeveredett a sülő fehérhal isteni illata. A fiúk teljesen elégedetten feküdtek a tűz mellett.

Jamie felsóhajtott, és így szólt:

– Most úgy érzem, hogy akár örökké itt tudnék élni, és még jól is érezném magam.

Avaszin elmosolyodott.

– A krík azt szokták mondani, hogy a bátorság nem az erős szívből, hanem a teli gyomorból jön. Hát most akkor nagyon bátrak lehetünk! Azt hiszem, szükségünk is lesz minden bátorságunkra! – tette hozzá egy pillanatnyi csönd után. A sötétedő síkságot szemlélte, és már nem mosolygott

15. FEJEZET

A REJTETT VÖLGY

Egyik reggel, mikor előmáztak a kis kőkunyhóból, hősztálás nyomait találták a földön. A hó újra felidézte a gondot, amit eddig mindig elhessegettek a gondolataikból. Nyakukon a tél, és a tüzelőanyag kérdését még mindig nem sikerült megoldaniuk. Mindig épp csak annyi fűzfagallyat sikerült összegyűjteniük, ami aznapra elég volt, és tudták hogy a hófűvás be fogja temetni az alacsony területeket, ahol a fűz nő.

Mivel ezen a nehézségen eddig nem tudtak úrrá lenni, megpróbálták kiűzni a gondolataikból, és inkább az élelmiszer-tartálékra koncentráltak. A háló ontotta a halat, és mind feldolgozták télire. A fehérhal nagy részét és az apróbb pisztrángokat megtisztították, felszeletelték, és moha meg zöld fű füstje fölé akasztottak száradni. A nagyobb halak tartósítására Jamie új módszert eszelt ki. Egyik nap a tábor közelében vastag tőzegmohatelepről mohát ásott ki, és egyszer csak szilárd jégre bukkant. Ahogy eltakarította a mohát, fölfedezte, hogy néhány lábnnyira a földfelszín alatt széles csíkban kőkemény jég húzódik, mint valami megfagyott folyó. Az is volt: befagyott folyó. Réges-régen folyó szelte át az ingoványt, és – talán a gleccserek idejében – keményre fagyott. Soha többé nem tudott fölolvadni. Amikor a gleccserek eltűntek, moha nőtt a folyó tetején, azután, mikor elpusztult, ismét új sarjadt a helyébe. A befagyott folyót idővel két láb magas rétegben fedte a tőzegmoha, ami a világon az egyik legjobb hősztigetelő anyag; A nyári meleg nem juthatott el a halott folyóhoz, így a megfagyott víz örök elzártaságra és mozdulatlanságra ítéltetett.

Jamie gyorsan rájött, hogy mire lehet ezt a jégfolyót használni. A kis fejszével mély árkot vágtak a jégbe. Ebbe az árokba halmozták a nagyobb pisztrángok megtisztított testét, és mohával betakarták. A hal egy nap alatt keményre fagyott a tábori hűtőszekrényben.

A megfagyott halakat azután a mohába ásott mély lyukakba tették, és fölhasználásig befőték. Jamie szerint a moha egymagában is elég védelmet nyújtott volna, de Avaszin elmagyarázta, hogy télen sok más éhes gyomor is lesz a síkságon, és a rablók hamar megszimatolnák a halraktárakat, és igrkeznének meg is kaparintani.

– Ominecsi, a borz lesz a legnagyobb ellenségünk, amint beáll a tél – mondta Avaszin. – A trapperek torkosnak nevezik, és roppant ügyes tolvaj. Ha egyszer beférkőzik az élelmiszerraktárba, mindent fölfal, vagy tönkretesz, és akkor éhezhetünk. Ha nem akarod télen nyelni az éhkopott, akkor görgess csak egy csomó követ a halak fölé! Így azután jókora kőrakásokat emeltek az elásott hal és a szárított karibuhús fölé. Avaszin mindegyik halom tetejére ráhelyezett egy karibukoponyát, ég felé mutató agancsokkal.

– Ez lesz a jel – magyarázta. – A nagy hóban sosem találunk meg a raktárainkat, ha nincs mihez igazodnunk.

A fiúk nemcsak halat és húst gyűjtöttek. A fagy érintésére a síkság törpecserjéi lángoló narancsszínűre változtak, a mocsarakban pedig egész szőnyeget alkotott a világító sárgába fordult alacsony növényzet. Első pillantásra nem látszott rajta, hogy különösebb hasznát lehetne venni, de Avaszin összegyűjtött ezekről a növényekről egy halom levelet, amelyeket még nem csípett meg a dér. Ezeket megszáritotta a serpenyőben, és vagy tizenöt fontnyit becsomagolt egy szarvasbőr zsákba. Az északi indiánoknál sok különféle néven ismerik ezt a növényt, a fehérek pedig Labrador-teának hívják. Forró vízbe áztatva elég túrhető teapótlék, márpedig ez lesz az egyetlen ital, amit hideg vízen kívül ihatnak a télen.

A gyér sarki növényzet még valami kellemes kiegészítőt kínált az élelmiszer-tartalékukhoz. Az alacsonyan fekvő mocsárban mármorkát és medveszőlőt találtak a moha alatt. A fiúk két teljes napig gyűjtögettek, végül majdnem ötven font fonnyadt, jórészt összeszáradt kis bogyót szedtek össze. A tűz fölött tovább szárították, nehogy idővel megerjedjen. A bogyók felét Avaszin összekeverte porrá tört szárított szarvasbőrrel (ezt két kő között őrölték meg) és forró szarvaszíssal. A meglehetősen gusztustalan keveréket azután kiöntötték, vékony lapokban kihűtötték, majd a lapokat gondosan becsomagolták szarvasbőrbe, és el tették. Ez volt a pemmikan, és Avaszin közölte, hogy ez lesz majd az útravalójuk, ha megkezdik a hosszú téli vándorutat délre, az erdők felé.

A bogyószedésben sok versenytársuk akadt. A fagyok egy csapat hófajdot kergettek le északról. A sarki foglyok tolla már fehérre változott, ahogy a télre készülődtek. Hatalmas csapatokban lakmároztak a bogyókból, úgy látszott, mintha friss hótakaró borítaná a földet. Kövérek voltak, és biztos nagyon jóízűek, a fiúk majd fölfalták őket a szemükkel. De nem merték a drágalőszert apróvadra pocsékolni, így hát le kellett mondaniuk a pipihúsról. Avaszin még a tundratavakon tanyázó kanadai ludakra is sajnálta a lőszert.

A kaributehenek vonulása alábbhagyott, már csak elvétve lehetett szarvaszt látni a sövénynél. Jamie-t meglehetősen aggasztotta a dolog, de Avaszin makacsul állította, hogy nemsokára megérkeznek a bikák.

Jamie egyszer-kétszer töprengve elnázta a borjút, hiszen ha fölvetődik az evés vagy éhenhalás kérdése, végső soron a kis állat is karibu. A borjú, mintha megértette volna ezeket a pillantásokat, minden erejéből igyekezett megkedveltetni magát. Úgy hancúrozott a tábor körül, mint egy kutya, és mindig a sarkukban volt. Néha bosszúságot is okozott, beledugta például az orrát a bőrszákba, amibe a bogyókat gyűjtögettek, és másodpercek alatt eltüntette a hosszú órák munkájának gyümölcsét. De mindent összevetve az állatka annyira hozzájuk nőtt, hogy a fiúk szinte minden csínyét meg tudtak neki bocsátani. Az ő társaságában kevésbé voltak magányosak, és a végtelen

tundrán ugyancsak volt okuk félni a magánytól.

Az első igazi havazás reggelén a borjú mászott ki elsőnek a kunyhóból, és amikor a fiúk is megjelentek, a kis állat javában prüszkölt a körös-körül elterülő fura fehér micsodától. Belekóstolt a hóba, majd gyorsan kiköpte, és nagyot ugrott undorában. A fiúk nevetve nézték, míg egyszer csak belenyilallt Jamie-be a felismerés, hogy mit is jelent számukra a hó.

– Figyelj, Avaszin! – mondta hirtelen. – Tennünk kell végre valamit tüzelőügyben! A világ összes ennivalója se segít rajtunk, ha közben megfagyunk!

Most már nem lehetett kitérni a gond elől. Borongós hangulatban reggeliztek. Alig fejezték be, Avaszin máris indulást vezényelt.

– Menjünk nyugatra, a hegyek közé! – mondta. – Talán ott találunk valami tűzrevalót.

Jamie egyetértett, csomagoltak élelmiszert, lőszert, fogták a puskát, és elindultak nyomukban a borjúval.

A nap fagyosan sütött le a hegyek közül, gyenge sugarai megolvasztották a havat, de a tél fenyegetését nem távoztatták el.

A hegyek ötszáz lábnyira emelkedtek a völgy szintje fölé, az alacsonyan fekvő lejtőket moha és zuzmó szőnyege borította, a magasabban fekvő lejtők és szirtek csupaszon meredeztek. Ezeket a hegyeket gleccserek vájták, nem is álltak másból, mint roppant sziklahalmokból. Kíméletlenül és fenyegetően tornyosultak előttük.

A mérföldnyi emelkedő közepén jártak, amikor Jamie érdeklődését fölkelte egy széles, kavicsos sáv, amely a hegygerinc alatt futott.

– Milyen furcsa! – mondta. – Mi lehet ez, és hogy került ide?

Amikor odaértek, a fiúk kíváncsian vizsgálgatták a kavicsávot. Körülbelül húsz láb széles volt, és teljesen sima. Amerre a szem ellátott, délre is, északra is ott húzódott a felszínen. Alatta és fölötte hatalmas, szögletes sziklák voltak, maga a sáv viszont apró, kerek kavicsokból állt.

– Olyan, mint a tóparti fővény – mondta Jamie. – A kövek úgy lekerelkedtek, mintha hullámok dörzsölték volna őket egymáshoz, – Letérdelt, és turkálni kezdett a kövek között. Mikor fölállt, pirinyó tárgyat tartott a kezében. – Biztos, hogy tópart volt valamikor! – mondta. – Nézd csak, Avaszin!

Pici tengeri kagyló volt a tenyerén, de olyan régi, hogy mikor Avaszin elvette, szétmállott az ujjai között.

Jamie elnézte a hegyek keleten Húzódó halványkék vonulatát a tágas völgy fölött. Áhítattal szólalt meg:

– Sok ezer vagy talán millió évvel ezelőtt itt hatalmas óceán volt – mondta. – És ezek a hegyek csak kis szigetek voltak benne.

Jamie várakozása ellenére ezen Avaszin egyáltalán nem lepődött meg.

– Van erről egy krí legenda – felelte. – Arról az időről szól, amikor az északi síkság helyén víz volt, a vízben pedig különös szörnyetegek tanyáztak.

Jamie bólintott.

– Úgy látszik, hogy igaz történet! – mondta. – De ha itt ilyen magas víz volt, akkor egészen a Rénszarvas-tóig minden víz alatt lehetett. És amikor a víz kiszáradt, akkora kis pocsolyák maradtak utána, mint a Rénszarvas-tó.

Avaszin elnevette magát az ötleten, hogy a hatalmas Rénszarvas-tó tulajdonképpen pocsolya.

– Na jó, menjünk! – mondta. – Ezekkel a kavicsokkal nem lehet tüzelni!

Innentől kezdve egyik éles szélű szikláról a másikra kellett ugrálniuk. A hegy felszíne töredezett kövek elgyötört káosza volt. A téli fagyok késpenge-élességűre hasogatták a sziklákat

A hegygerincen áhítatos megállásra kényszerítette őket az eléjük táruló látvány. Egy csomó egymagában álló, egyre magasabb hegy nyúlt a látóhatár széléig. Csupa olyan hegy, mint amelyiken álltak – nagy halom összezúzott szikla volt valamennyi. Üvöltött a szél a zord lejtők fölött, és száguldó, szürke felhők tornyosultak a gyászos csúcsok fölött. A kietlen táj monotoníáját egyetlen élőlény, még egy szárnyaló varjú se törte meg.

– Mintha itt lenne a világ vége – mondta Jamie. – Vagy mintha a Holdon lennének. Nézzük csak meg gyorsan a másik oldalt is!

Avaszin meglehetősen kietlenül követte Jamie-t.

Elállt a szavuk, amikor megpillantották a hegygerinc túlsó felét. Lent a mélyben keskeny völgy húzódott, falai éppolyan összezúzott sziklából álltak, mint a hegyek, de lent a völgy maga volt a Paradicsom. Egy tucat apró tó láncolata csillogott benne, akár a zöld tükör. Körülöttük zöldellt a völgy, és ami szinte hihetetlen volt: a tavakat fák vették körül. Igazi fák. Fehér lucfenyők és vörösfenyők emelkedtek ötvenlábnyira a mozdulatlan ég felé. Olyan váratlanul érte őket ez a látvány, hogy alig hittek a szemüknek.

– Márpedig ha az fa, akkor ég is! – mondta fojtott hangon Avaszin.

És semmi kétség – fák voltak. Jamie és Avaszin rábukkantak a tundra egyik legcsodálatosabb titkára. Itt-ott, mélyen elrejtve a csaknem áthatolhatatlan sziklás hegyek sorában van néhány védett völgy, ahová nem ér el a sarki szél metsző lehelete. Az ilyen völgyekben fák vernek gyökeret, a madarak fű- és virágmagokat potyogtatnak le, és a kietlen pusztaságban rejtett szentélyek keletkeznek.

A fiúk csodálattal bámulták a látványt, a borjú azonban nem hatódott meg annyira, örömteli horkantással átugrott a szikla peremén, és csúszni kezdett lefelé a hosszú, hepehupás lejtőn.

Megtört a varázs.

– Hé! – üvöltötte Jamie. – Gyere vissza te! – De a borjú boldogan folytatta az útját. A fiúk vakmerően követték, úgy ugráltak szikláról sziklára, mint a zergék. Végül leértek a völgy aljába, és fölējük magasodtak a fák.

16. FEJEZET

A BIKÁK ÉRKEZÉSE

Lesiettek a legközelebbi tó partjára, és belenéztek a tiszta, zöld – vízbe. Tízlábnnyira a felszín alatt lusta pisztrángokat láttak. Elkészt kacsák egy csapata szállt föl, és a fejük fölött keringett. Kint a tavon egy vöcsökpár hallatta idióta nevetését

Azután odasétáltak a legközelebbi facsoporthoz. Jamie elgondolkozva nézett föl a lucfenyők himbálódzó koronájára.

– Itt aztán lehet jó kis kunyhót építeni! – mondta.

Mielőtt Avaszin válaszolhatott volna, történt valami. A kisborjú hirtelen átvágott a fák között. Avaszin távoli mozgást látott, és biztosította a puskáját. Azután Jamie-vel együtt az erdő szélére futottak, hogy jobban lássanak.

Épp jókor érkeztek, hogy megpillanthassák körülbelül ötven karibubika csordáját, amint ráérősen előjönnek a fák közül, és legelni kezdik a kákát.

Avaszin arca fölélénkült az izgalomtól.

– Ezek a bikák itt voltak egész nyáron! – mondta. – És fogadok, hogy itt maradnak télre is! Ha igen, – akkor mindig ehetünk friss húst, amikor csak eszünkbe jut!

Csendben visszahúzódtak, nehogy megzavarják a csordát. Jamie észrevette, hogy a borjú még mindig nem került elő.

– Azt hiszem, elvesztettük a kedvencünket! – mondta.

– Egyelőre ne törődj velem! – mondta Avaszin. – Menjünk, nézzük meg a völgy többi részét! A következő két órában bejárták az újonnan fölfedezett világot. A völgy nem volt nagy, talán négy mérföld hosszú lehetett, és sehol sem volt fél mérföldnél szélesebb. Mindegyik kis tó körül vörösfenyőcsoportok álltak, a völgy északi falánál pedig lucfenyők magasodtak.

Fölmásztak egy különös, hosszú homokzátonyra, amely a völgy közepén húzódtott. Ennek a tetején könnyebben haladtak. Körülbelül negyven láb magas volt, a teteje három láb széles. Az oldala olyan meredek, hogy a fiúk kifulladásig, mire a tetejére értek. A homokzátony keskeny gerincén a farkasok és szarvasok jól kivehető nyomokat hagytak. A zátony végigfutott a völgyön,

és olyan szabályos alakú volt, hogy Jamie döbbsen megjegyezte, olyan, mint egy régi országúti töltés. – Inkább olyan, mint egy kifordított folyómeder – mondta Avaszin, és ő járt közelebb az igazsághoz.

Az ilyen homokzátony a földfelszín egyik legérdekesebb alakulata. A nagy gleccserek hozták létre őket, amelyek valaha több ezer láb vastag jéggel borították a tundra síkját.

Amikor a gleccserek olvadni kezdtek, a felületen folyók keletkeztek belőlük. Ezek a folyók lassanként utat vágtak maguknak a jégben, végül hatalmas alagutakban folytak. Átvágták a mozgó jégtakaró kivájtja kavicsos és homokos üregeket, és kiépítették medrüket a jégpáncél közepén.

Újabb évezredek múlva eltűntek a gleccserek és velük a folyók is. De a gleccserfolyók medre megmaradt. A jégtakaró a szilárd talajig süllyesztette a felfordított folyómedreket – ahogy Avaszin mondta.

Most hegyeken, völgyeken, síkságokon és tavakon át vonultak ezek a homokzátonyok, függetlenül a vidék jelenlegi alakjától és lejtésétől. Némelyikük több száz mérföld hosszú, és akár hegyvonulatokon is végigkígyóznak, ahogy a kínai Nagy Fal is le-föl tekergőzik a hegyeken. Egyes helyeken nagy tavakon vezetnek át, akár egy töltés. A tundra természetes országútajai ezek.

Avaszin és Jamie is ezen az úton mentek, mert egyenletes, sík gerincéről könnyű séta közben szemlélhették meg a völgyet. A völgy nyugati végéig gyalogoltak rajta, innentől kezdve a homokzátony meredek, sziklás emelkedőkön kapaszkodott föl a hegyekbe. Innen visszafordultak, és késő délutánra elérték a völgy keleti végét. Itt a homokzátony meredek szakadékbba ereszkedett, és elhagyta a zöld völgyet. A fiúk továbbmentek rajta, és két mérföld után, egy vízmosáson át a Befagyott Tó Folyójának széles, kopár völgyére bukkantak! Néhány mérföldnyire délre látszott alattuk a Szarvas-sövény halvány körvonala, sőt, még a kőkunyhójuk pici pontját is ki tudták venni.

A szerencsés nap utolsó szerencsés lelete volt ez. Nyaktörő munka lett volna a készletüket a hegyeken át lecipelni az Eldugott Völgybe. És most rátaláltak erre a könnyen járható, természetes országútra!

A nap lenyugvóban volt, ám ők csak álltak, és nézték a síkságot.

– Az én népem azt mondaná, hogy velünk van Manitu – mondta Avaszin csendesen. Ünneplés pillanat volt, de nem maradt sokáig ilyen áhítatos.

Fáradt horkantást hallottak a hátuk mögül, mire megfordultak. Ott volt az elveszett borjú, fáradtan bandukolt le a homokzátonyon. Sima szőre tépett volt, és úgy festett, mintha futballmérkőzésen töltötte volna a délutánt. Szelíden odament hozzájuk, orrával megbökdöste Jamie kezét, és leroskadt a lábuknál.

- Gondolhattam volna! – kuncogott Avaszin.
- Mit? – kérdezte Jamie.
- Hát hogy a bikák... – felelte Avaszin. – Ahogy közeledik a pázás ideje, az öregek nagyon gorombák lesznek. Nem engednek a közelükbe fiatal szarvast. Valószínűleg végigkergették a völgyön a barátunkat!
- Hát, mivel csak a bikák maradtak, azt hiszem, a borjút egész télen magunknál kell tartanunk – mondta Jamie.
- Nevet kell adnunk neki. Már unom, hogy mindig csak úgy szólítjuk: hé, te!
- Hívjuk Otanaknak! – javasolta Avaszin. – Késlekedőt jelent, olyan valakit, aki lemaradt a többiektől.
- Nem rossz – mondta Jamie. – Gyere, Otanak! Addig nincs vacsora, míg haza nem érünk.

Egész éjszaka terveket szőttek. A főhadiszállásuk a Rejtett Völgyben lesz. Kényelmes kunyhót építhetnek ott, és kimeríthetetlen tűzifakészletük lesz. De sok komoly feladattal kell még megbirkózniuk.

Ott volt az élelem kérdése. Nagy segítség, hogy rátaláltak a bikák csordájára a Rejtett Völgyben – ha a bikák valóban ott telelnek. A téli ruhák készítéséhez sürgős szükségük volt elsörendű prémre, és ami még ennél is fontosabb: sokkal nagyobb zsírkészletet kellett felhalmozniuk, hogy kihúzzák vele a telet. Ez azt jelentette, hogy a Kőkunyhó-táborban kell maradniuk (így kezdték nevezni a helyet), amíg a bikák vonulása ide nem ér.

Jamie számon tartotta a napok múlását a viking sírból hozott kis ólomtábla szélébe vágott rovátkákkal. Számolni kezdett:

– Körülbelül szeptember tizenötödike lehet – mondta –, ez pedig azt jelenti, hogy szerencsénk van, ha nem áll be egy héten belül a tél. Lehet, hogy a bikák már elmentek délre, valami más úton.

– Nem hiszem – ellenkezett Avaszin. – A bikák nem mozdulnak az első komoly havazásig. Akkor viszont sietnek. Nagyon gyorsan kell cselekednünk, ha megjönnek.

Másnap reggelre kéthüvelyknyi friss hó lepte a földet. Reggeli után Avaszin beljebb hatolt, a tundrán, hogy szemmel tarthassa az északi völgyet.

Hosszú ideig semmi sem mozdult a völgy fehérségében. Azután éles szeme elkapott egy apró mozdulatot a sápadt északi égbolton. Figyelte, míg biztos nem lett a dolgában. – Hollók! – suttopta végül. – A feketék, a szarvasok testvérei költöznek!

Úgy meresztgette a szemét, hogy belefájdult, de megérte. Sok mérföldnyire északon megpillantott valamit, ami olyan volt, mint a melegtől vibráló levegő

augusztusi napokon. És most már nem voltak kétségei. Messze, fönt a folyó völgyben eltűnt a fehér hó, és mintha megmozdult volna a táj. A szarvasok nagy hulláma hömpölygőit le a völgybe, a vulkánból kiömlő láva lassú, de feltartóztathatatlan mozgásával.

Avaszin rohant vissza a táborba. "Egy óra, de legfeljebb kettő, és itt lesznek!" – kiáltotta elfúló lélegzettel. – "Siess!"

Kioltották a tüzet, és szétverték az izzó mohát. Minden mozdíthatót beraktak a kőkunyhóba, és a Szarvas-sövény kapujához vonultak.

A megelőző napokon Avaszin ellátogatott a kőoszlopokhoz, és laza tőzegmohát helyezett mindegyik tetejére. Most ahogy a reggeli szél a völgyben játszadozott, megmozgatta a mohát, és mindegyik oszlop élőlénynek látszott – olyanok voltak, mint egy-egy prédára leső vadász.

Szarvast nem láttak, de a szellő enyhe, ismerős szagot, istállóbüzt sodort feléjük. Gyorsan elkészültek a tervvel, Most Jamie fogja a puskát, és elrejtőzik a kapu melletti lesővermek egyikére. A verem előtt kőakadályt építettek a szarvasoknak.

Avaszin lándzsával fegyverkezett föl, amit a Rejtett Völgyben szerzett rövid lucfenyőágból és vadászásából készített A kapu másik végénél helyezkedett el, egy nagy, szögletes szikla mögött.

Várákoztak, és amint nőtt bennük a feszültség, Jamie visszaemlékezett rá, hogy mit mondott az öreg Denikazi a bikák költözéséről: "Úgy jönnek, mint derült égből a villámcsapás, és egy rövid időre övék a világ. Azután mint a villám eltűnnek, és tavaszébredésig semmi sem mozdul a jeges síkságon." Jamie tudta, hogy minden lövésnek célba kell találnia: összekuporodott, kimeredt szemmel figyelte a tőle félmérföldnyire északra meredő hegyhátat, amely elfogta a kilátást a völgyre.

A hegygerinc hirtelen csodás változáson ment keresztül. Mintha egyszerre erdő nőtt volna a kopár hegyen. Mintha ezer még ezer hajladozó ág hajtott volna ki a sziklás talajból, szelíden ringatózva a könnyű szélben.

Jamie tudta, hogy a fák a messzi lejtőkről érkező szarvasok agancsai. A puskát szorosan a vállához szorította.

A szarvasok most elérték a gerincet, és felkapaszkodtak rá. Agancsuk az ég felé tört, és olyan szorosan haladtak egymás mellett, hogy a széles agancsok áthatolhatatlan csontsövényt alkottak.

Átsöpörtek a hegygerincen, és lefelé özönlöttek a sövény irányába, miközben nagy tömeg új állat érkezett helyükbe a gerincre. Egyik-másik pillanatban Jamie úgy érezte, hogy az egész világot elborítja a szarvasok barna teste.

Olyan erős szag terjengett, hogy fuldoklani kezdett. Szinte megsüketült a paták csattogásától, az agancsok összecsendülésétől. Pánik fogta el, és vadul

beletüzelt a tömegbe.

Úgy érezte, hogy a miriád láb porrá zúzza, ha itt marad, így hát fölrohant egy kis sziklahalomra, és mint valami sziget, emelkedett ki a közelítő áradatból. A domb bizonytalan magasából ismét tüzet nyitott.

Lövéseinek nem volt látható eredménye. Hat-hét állat fölágaskodott, egy pillanatra, de aztán eltűntek a testek sodrásában. A karibuk túlságosan szorosan jöttek egymás mellett, és túlságosan megrészegültek a pillanat hevében, ezért nem méltatták figyelemre egy fiú és egy puska jelentéktelen erőfeszítését. Nem tértek ki, és nem lassítottak. Feltartóztathatatlanul, akár a tenger, folyamatosan áramlottak tovább.

Az árok másik oldalán Avaszint majdnem ugyanúgy lenyűgözte a jelenet, mint Jamie-t. Ő is félt, hogy halálra tiporják, de vadászgyakorlata a segítségére sietett. Démoni üvöltéssel talpra ugrott, és saját készítésű lándzsájával döfködni kezdte az őt körülkerítő állatokat. Hamarosan domb épült köré a tetemekből, mint valami erődítmény mellvédje. A szarvasok folytatták az útjukat, ott örvénylettek a szigetcské körül, ahol az indián fiú állt, vérben tocsogva s a pillanat izgalmától nekivadultan.

A sziklacsúcson Jamie kezdett rájönni, hogy nem fenyegeti igazi veszély, a bikák nem akarnak kárt tenni benne. Úgy érezte, hogy akár le is szállhatna a szikláról, odaállhatna a sokaság közepébe, és a haja szála se görbülne, mert a szarvasok elhaladnának mellette. Azért csak maradt ott, ahol állt, a félelme azonban elpárolgott. Most már csak akkor tüzelt, ha egy-egy különösen kövér bika közeledett. Fél óra múlva abbahagyta. Már elég karibut elejtett.

A szarvasok vég nélküli mozgása hipnotizálni kezdte. Mozdulatlanul ült, mint egy szobor, és a döbbenetes látvány belevésődött az agyába. Az agancsok és barna háta hullámzó, kavargó tengere egyre csak áradt feléje. Villámgyorsan telt az idő. Az áradat meg csak özönlött.

Jó néhány óra múlva történhetett, hogy mikor Jamie lenézett a "kakasülőről", már nem látott élő szarvast. Láttá viszont Avaszin vértől mocskos alakját közeledni. Jamie elgémberedve ereszkedett le a szikláról.

A világ tökéletesen mozdulatlan volt.

A sziklahalom alatt találkoztak, és nem szóltak egymáshoz. Csöndben visszamentek a táborba, mindketten a gondolataikba mélyedve. Soha életükben nem felejtik el ezt a napot, amikor belepillanthattak az állatvilág egyik nagy titkába.

17. FEJEZET

HÁZÉPÍTÉS

Egyiküknek sem volt étvágya. A mészárlás olyan nagy hatással volt rájuk, hogy még csak nem is beszéltek arról: el kell készíteni a leölt állatok húsát. Túl sok vért láttak aznap, túl sok halált.

A rókák ugatása végül fölrázta őket.

– Fönt vannak, a kapunál – mondta Jamie hallgatózva egy ideig. – Azt hiszem, a szarvasokat zabálják. Vissza kellene mennünk, elintézni a dolgokat.

Avaszin lassan bólintott.

– Igazad van – mondta végül. – Be kell fejeznünk a munkát. Ha most hagyjuk kárba veszni a szarvasok húsát, akkor nem vagyunk jobbak a gyilkosoknál.

Hosszú és kellemetlen munka volt. A következő négy napban egyfolytában dolgoztak a negyvenhét leolt bika teteménél, vagy a Kőkunyhó-táborban, ahol feldolgozták a húst meg az elsőrendű irhát. A sápadt nap még elég meleget adott, hogy félig megszáráíthassák a bikák finom prémjét, az éjszakai fagyok pedig elég kemények voltak ahhoz, hogy a hús ne okozzon különösebb gondot. Egyszerűen csak köveket halmoztak rá a tábor közelében.

A legnagyobb munka a zsír feldolgozása volt. Egész nap és majdnem egész éjjel tüzeltek. A teáskanna állandóan a tűzön volt, tele zsírral.

Kétféle zsír volt, és külön kellett elkészíteni. A faggyút egyszerűen földarabolták, és addig főzték, amíg folyékony nem lett. A forró zsírt Jamie a serpenyőbe öntötte, amit egy jégdarabra állított a moha közé. Amikor kihűlt, az újabb ötfontnyi faggyút hozzá tette a növekvő halomhoz.

Az értékesebb zsírt, a csontvelőből lehet kifőzni. Összegyűjtötték a lábszárcsontokat, és a fejszével Avaszin péppé zúzta őket. Azután Jamie fölfőzte, és leszedte a tetején úszó pompás sárga anyagot. Lassú munka volt a kicsi teafőzővel, de a negyedik nap végén tíz tömb velőzsírjuk volt, puha és krémszerű, az íze pedig a vajéra emlékeztetett. Ezenkívül volt harminc tömb kemény, viaszos zsírjuk, amit a hájból olvasztottak ki.

Ez idő alatt is mindennap kivetették a hálót. Most már elég hideg volt ahhoz, hogy a hal elálljon, így hát nem szárították, hanem egyszerűen csak megtisztították, és betemették kövekkel. Szeptember vége felé azonban egy reggel hüvelyknyi jég borította a kis öblöt, és utoljára tudták kifeszíteni a hálót. A nagy tó is befagyott, és víz már csak a zuhatagoknál volt.

Elérkezett az idő, hogy átköltözzenek a Rejtett Völgybe. Egy szikrázóan tiszta, hideg napon Otanak társaságában elindultak, vitték a tábori felszerelés egy részét, a szerszámokat és egyheti eleséget. Készleteik a sziklaraktárak alatt és a kőkunyhóban voltak elrejtve. Eltervezték, hogy később, ha majd nagy hó lesz, szánt készítenek, és majd azzal szállítják át a tartalékokat a Rejtett Völgybe.

Indulás előtt Jamie részletes leltárt készített az élelmiszerraktárakról. A leltár lenyűgöző eredménnyel zárult.

Volt több mint száz fehérhal és pisztráng szárítva, illetve füstölve, és majdnem ugyanennyi friss pisztráng a moha alatt befagyasztva. A kőkunyhóban fölhalmoztak kétszáz font zsírt és velőzsírt, hatvan font szárított szarvashúst, némi pemmikánt, negyven font szárított bogyót, tizenöt font Labrador-teát, nagy halom szarvasnyelvet. A szarvasbőröket és az ínkötegeket is a kunyhóban raktározták. A többi húst a tábor körül elszórtan elhelyezkedő fél tucat sziklaraktárban tartották. Jókora készletük volt, a szükségesnél bősegebb, s ameddig hozzá tudnak férni, nem fenyegeti őket az éhezés.

A Rejtett Völgyben azonnal nekiláttak helyet keresni a kunyhójuknak. A völgy három részből állt, s az egyes részek úgy helyezkedtek el, mintha a homokzátony fonalára fűzött gyöngyszemek lennének. Mindháromban volt erdő és egy vagy két kis tó. A középső rész látszott a legjobbnak. A tízholdas erdő mögött észak felől meredek sziklafal védte a helyet. Az erdő közepén egy kis tó – elég nagy ahhoz, hogy ellássa őket ivóvízzel. Elég védett helyen volt, s így nem kell attól tartaniuk, hogy a tél közepén esetleg fenéig befagy. A természetes töltés a kis tó mellett futott, és erről a helyről egy órán belül el lehetett jutni a völgy bármely pontjára.

Szürkületkor ideiglenes tábort ütöttek az erdőben. Pattogó lucfenyőtűznél feküdtek ezen az éjszakán, és szőtték a terveket.

Pirkadatkor talpon voltak, és azonnal munkához láttak. Az erdő közepén kiválasztottak egy kis tisztást a tó partján, ahol elég egyenletes volt a talaj. Azután különváltak, és behatoltak az erdőbe a kunyhóépítéshez szükséges fákat kijelölni.

Most kezdtek rájönni, hogy nem is lesz olyan könnyű a dolguk. Fa volt rengeteg, de egészen szokatlan fajta. A törzsük alul vastag volt, fölfelé azonban erősen elvékonyodott, akár a lefordított fagyalttölcsér. A lassú növekedéstől és az elemekkel vívott folytonos harctól lettek ilyenek. Egyáltalán nem találtak megfelelő hosszúságú, egyenes fatörzset. A kis balta pedig nem arra készült, hogy egy láb átmérőjű fákat vágjanak ki vele. Az első fát egyórai izomszakasztó munkával sikerült kivágniuk. Újabb egy órába telt, mire lenyesték a göcsörtös, kőkemény ágakat. A kora délután beköszöntő szürkületkor egy fatörzsük volt, és az is túl nehéz ahhoz, hogy elvonszolják a kunyhó számára kitűzött helyre.

Kedvetlenül és szerencsétlenül üldögéltek a tűznél aznap este. Azt remélték, egy hét, legfeljebb tíz nap alatt elkészül a kunyhójuk, most pedig meg kellett állapítaniuk, hogy ha így haladnak, még tavaszra sem készülnek el. Bánatosan nyújtóztatták fájó izmaikat, és vacogtak az éjszakai fagyban.

Hosszú, gyászos csend után Jamie megszólalt:

– Akkor meg kell barátkoznunk a gondolattal, hogy ez bizony nem megy. Legalábbis nem úgy, ahogy elterveztük.

Avaszin, morcosan bólintott. Az eredeti tervük az volt, hogy tizenkészer tizenkét láb alapterületű kunyhót építenek, úgy, hogy a rönköket sorban egymásra fektetik, és a sarkoknál összeillesztik. Ehhez tizennégy láb hosszú rönkökre lenne szükségük, hogy a gerendák a sarkokon átfedjék egymást. Most már látták, hogy aligha tudnak akkorát kivágni, amelyből tizennégy láb hosszú rönköt készíthetnének, s ha esetleg mégis sikerülne, túl nehéz lenne ahhoz, hogy elvonszolják a táborhoz; továbbá olyan nagy lesz a méretkülönbség a két vége között, hogy nem tudnák semmire használni.

Jamie csak ült, és nézte a tüzet. Néha fölpillantott az erdő előtte meredező fekete falára.

– Nézd ezt a sok fát! – mondta. – Olyan sűrűn nőttek, mint a kutya szőre. – És lassan testet öltött benne egy elképzelés. “Ha a fák csak néhány hüvelyknyire volnának egymástól, nem pedig öt-hat lábnyira – gondolta –, akkor így, függőlegesen is tömör falat alkotnának.” Egy pillanatig eljátszott még a gondolattal.

Aztán fölugrott, és így kiáltott:

– Megvan! Állítani fogjuk a rönköket, és akkor nincs szükség hat-hét lábnál hosszabbra!

Jamie magyarázat közben részletesen ki is dolgozta a tervet. Avaszin föllekesedett, és ő is sorolta az ötleteit. Egy órán át vitatták az elgondolást, és mikor végre bebújtak a szarvasbőr alá aludni, vidámak és boldogok voltak. Az új terv jó megoldásnak ígérkezett.

Így öt-nyolc lábnyi rönkökre lesz szükségük, azt pedig sokkal kisebb fából megszerezhetik. Három napig tartó állandó fadöntés és gallyazás után húsz-harminc rönk feküdt fölhalmozva a kiválasztott hely mellett. Hozzáláttak az összeállításhoz.

Leginkább próba szerencse alapon dolgoztak, és néha szinte hajba kaptak a különféle elgondolások fölött. Jamie szerint legjobb kiszemelni két megfelelő távolságban álló élőfát, hogy ezek legyenek a hátsó sarokoszlopok. Avaszin azt szerette volna, hogy a kunyhó a tisztás közepén legyen, és ő nyert. Először is a négy sarkon négy lyukat kellett ásni (a serpenyőt használva lapátnak), olyan mélyet, amilyet csak tudtak. Nem volt nehéz dolguk, mert a tisztás alatt vastag homoktakaró húzódott, ami a homokzátonyról került oda, és nem fagyott meg. Három láb mélységben tömör sziklához értek, és ekkor óvatosan fölállították a sarokoszlopokat. A két első hét láb magas volt, a két hátsó pedig öt láb.

Ezután a sarokoszlopok közé vékony fatörzspárokat kötöztek vízszintes helyzetben. Minden párban egy törzs kívül, egy belül. Mind a négy falhoz két-

két párt helyeztek el, egyet alulra, egylábnnyira a földtől, egyet pedig fölülre, egylábnnyira a sarokoszlopok felső vége alá.

Jamie már-már a féltett kötelet használta volna föl a kötözéshez, de Avaszin megállította. – Ehhez inkább bebicst használjunk – mondta, és nekiállt indián kötelet csinálni.

Először is fogott egy szarvasbőrt, és lekaparta, levágta róla az összes szőrt. Ezután addig áztatta, míg meg nem lágyult, kifeszítette a földön, és az egyik sarok közelében behasította a szélét. Ezután a késével egy hüvelyk széles csíkot kezdett metszeni belőle körbe-körbe, spirál alakban.

Mire elért a bőr közepéig, a csík már majdnem száz láb hosszú volt.

Egy órára meleg vízbe áztatta, azután kézbe vette, a tenyerében megsodorta, egyik végétől a másikig. Oda-vissza sodorgatta, s ahogy a bőr lassan megszáradt, gömbölyű nyersbőr kötél lett belőle, negyed hüvelyk vastag, és olyan erős, mint a legjobb kenderkötél.

Amikor szükségük volt egy-egy darabra, addig áztatták, míg meg nem lágyult, és így kötözték össze vele a rönköket. Száradás közben a nyersbőr összezsugorodott, és a kötés olyan szoros lett, mintha összeszőgezték volna.

A munka nagyon lassan haladt. Két nap alatt még csak a vázzal készültek el. Tízszer tíz láb területű volt a kunyhó, elöl hét, hátul öt láb magas.

Ezután a falakhoz való rönköket kellett kivágniuk. Ide a sarokoszlopoknál kissé rövidebbek kellettek, hogy becsúszathassák őket a vízszintes fatörzspárok közé. A hátsó fal könnyén készült, mert egyforma hosszúságú rönkök kellettek hozzá, az oldalakkal annál nehezebben boldogultak, hiszen ezek hátrafelé lejtettek, vagyis minden rönk más hosszúságú volt, mint a szomszédjai.

Az oldalfalak fölépítése egyenként három napba telt, az első és a hátsó falé pedig két-két napba.

Az ajtót könnyű volt elkészíteni. A homlokfal közepén egyszerűen kihagytak négy függőleges rönköt. Egy keskeny nyílás maradt ablaknak, amely egy rönk mély volt, és vékonyra kapart bőrdarab borította, hogy némi fényt átengedjen.

Tíz nappal a munka megkezdése után álltak a falak. És éppen jókor. A tizedik napon élelemért kellett menniük a Kőkunyhó-táborba, és ahogy kijutottak a Rejtett Völgyből, megdöbbenő változás tárult eléjük az alattuk elterülő világban. A sűrű havazástól nem látszott a síkság. A tavak és folyók is eltűntek, bizonytalan mélyedés mutatta csak a fehér takarón, hogy merre is voltak.

Természetesen a Rejtett Völgyben is esett a hó, mialatt a fiúk dolgoztak. A védett lejtők között azonban a nap elég meleget adott, hogy a hó, amint leesett, el is olvadjon. Kint a síkságon viszont magasan állt a hó, beköszöntött a tél.

Keservesen hideg és ijesztő volt az útjuk a Kőkunyhó-táborba, majd vissza a Rejtett Völgybe. Megkönnyebbülten fölsóhajtottak, amikor, újra a homokzationyon járva, nem havat, hanem homokot éreztek a lábuk alatt.

– De jó, hogy fölfedeztük ezt a völgyet! – sóhajtott fel Jamie. – Szörnyű lett volna kint töltenünk a telet a fagyos síkságon!

– Szerencsénk volt – mondta Avaszin. – De most már nem szabad kockára tennünk a szerencsénket. A tél hamarosan lecsap a völgyre is. Sietnünk kell befejezni a kunyhót.

Újult erővel láttak neki a tetőnek. Keményen dolgoztak, hogy ne fázzanak. Most már a védett völgyben is szenvedtek a hidegtől. Takaróból készült, egyetlen kabátjuk nem sokat ért.

Többször végigkutatták a völgyet, mire sikerült egy tucat karcsú, tizenkét láb hosszú póznát összeszedniük. Ezekből készültek a gerendák. Minden oldalon egylábnyira túlnyúltak a falon, hogy ezek bőrkötését megóvják az időjárás viszontagságaitól. Elhatározták, hogy lapos "kalyibatetőt" készítenek, ami hátrafelé lejt. Mielőtt nekiláttak volna a gerendák befedésének, időt szakítottak meleg ebédre és egy kis tűz melletti melegedésre is.

Avaszin a szarvasnyelvszeleteket tette oda sülni, amikor valami szöget ütött a fejébe. Ledobta a serpenyőt, és odarohant Jamie-hez, aki egy csupor Labrador-teát szűrőcsölggett.

– Jamie! – kiáltotta. – Hogy csinálunk kályhát meg kéményt?

Jamie-nek tátva maradt a szája.

– Hát ez eszembe se jutott! – vallotta be zavartan. – Úgy hát, valahogy biztos voltam benne, hogy amikor a kályhához érünk, akkor itt terem egy kályha. Mit gondolsz, tudnánk sárral tapasztott kőből tűzhelyet építeni?

Avaszin összeszedte a szarvasnyelveket, és nekilátott a főzésnek.

– Nem – mondta kurtán. – Szétesne, amint befűtenénk. Az egyetlen, amit el tudok képzelni, a nyitott tűz a kunyhó közepén, ahonnan a füst a tetőn át távozik.

Jamie kételkedve nézett rá.

– Aztán a füst marad, mi meg megyünk! – mondta. – A lapos tető leszorítja a füstöt, még ha nagy is a füstnyílás, és a füst nagy része bennmarad. Perceken belül meg fogunk fulladni.

Avaszin egy pillanatig hallgatott Majd azt mondta:

– A tető előrefelé emelkedik. Ha, mondjuk, csúcsos tetőt készítünk, akkor középen is emelkedik, és mint valami csatorna, a füstöt az elől fekvő magasabb ponthoz viszi, ide csinálunk egy nyílást, amin a füst eltávozhat.

Jamie föllekesült, ahogy Avaszin folytatta:

– És még valami. A falak alatt nyílásokat kell hagynunk, hogy bejőjön a friss levegő. Amikor kicsi voltam, a családkunk egész télen át sátorban lakott,

és anyám mindig felhajtva tartotta a sátor egyik szélét, hogy a huzat kivihesse a füstöt.

– Fene hideg huzat lesz, fogadom! – felelte Jamie. – Tudod, mit, ássunk kívülről egy alagutat, aminek a belső nyílása a tűz mellett lesz, és akkor nem söpör át a hurrikán a padlón.

Évés közben egyfolytában erről beszélgettek. Avaszin tapasztalata és Jamie találmánya végül eljuttatta őket a helyesnek látszó megoldáshoz. Délután leszedték a tetőgerendákat, fölállítottak egy alátámasztó rudat, és újraépítették a tetőszerkezetet, a csúcsonál rövid fadarabokkal kitoldva a gerendákat.

Másnap délelőtt fűzfagallyat gyűjtöttek, és keresztben a gerendákra erősítették. Erre egy láb vastag tőzegmoharéteg következett. Az egésznek a tetejére egymást óriási zsindeleként átfedő karibuböröket kötöztek, a bőrökre fahasábokat és köveket fektettek, hogy a helyükön maradjanak. A tető elején vödör nagyságú nyílást hagytak kémény gyanánt.

Mivel már majdnem készen volt a kunyhó, beköltöztek. Még be kellett tömni a falak repedéseit – mohával, ajtót kellett csinálni, tűzhelyet építeni. Jamie dolgozott a tűzhelyen, Avaszin végezte a többi teendőt.

Jamie először is fölépített a szoba közepén egy három láb átmérőjű és egy láb magas kőgyűrűt. Megtöltötte homokkal, és a tetejére félkörben élükre állított, lapos köveket helyezett. Hosszú keresgélés után talált a hegyekben két vékony, két láb hosszú és hat hüvelyk széles követ. Ezeket keresztben ráfektetten a félkörre, hogy legyen mire tenni a serpenyőt, illetve, hogy ez legyen majd a főzőlap. Végül fogta a baltát, és ásott egy néhány láb mély alagutat a padlóba, a rönkök alatt, ki a szabadba. Köveket borított rá, és homokot szórt a tetejére, csak a két végét hagyta szabadon.

Végre elkészült. Tüzelőt gyűjtött, és szólt Avaszinnak:

– Kipróbálhatjuk!

Barátja besietett, és feszülten figyelték, ahogy a kinti tűzből hozott égő fadarab felszítja a tüzet. Emelkedni kezdett a füst. De ahelyett, hogy fölszállt volna és kiillant volna a kéménylyukon, vidáman visszaereszkedett a válluk magasságáig. Mindjárt köhögni kezdtek, szemükből patakozott a könny. Álltak, amíg bírták, de végül ki kellett támolyogniuk a friss levegőre.

Még mindig köhögve, Avaszin megszólalt:

– Adjunk neki időt, Jamie! Talán jobban működik majd, ha a szoba fölmelegszik.

Jamie nyomott hangulatban nézett föl a tetőre, ahol vékony füstcsík bujt át a lyukon. Elfordult, és a régi tábor irányába indult. Avaszin kiáltása megállította.

– Jamie! Oda nézz! Gyorsan!

Jamie lassan hátranézett, azután teljesen hátrafordult, úgy bámult. A

kémény lyukon ömlött kifelé a füst, vastag, gomolygó felhőként emelkedett a fák fölé, majd lefelé sodródott a völgybe.

Avaszin félrehúzta az ajtóul szolgáló szarvasbőrt.

– Gyere csak be! – kiáltotta.

Jamie futott. Nem füstfelhő fogadta, hanem vidám lobogás a tűzhelyen és kellemes meleg. A füst egyenesen fölszállt a kéménybe, a tető csúcsa alatt gomolygott egy kicsit, majd kihúzott a nyíláson. Az alagútból tódult befelé a friss levegő, amit a lángok rögtön fölmelegítettek.

– Azt hiszem, hülye voltam és türelmetlen – mondta Jamie a tűz mellett guggolva. – Ez a szerkentyű jobban működik, mint általában a tábori kályhák.

Avaszin elvigyorodott.

– Tegyük föl egy teát, hogy megünnepelhessük!

Ahogy Avaszin sejtette, az volt a baj eleinte, hogy a meleg levegő fölszáll, a hideg lesüllyed; és mikor meggyújtották a tüzet, keletkezett egy csomó füst, de nem volt még elég meleg levegő, ami fölfelé áramolva magával vihette volna a füstöt a kéménybe. Ahogy a kunyhó melegedni kezdett, a levegő folyamatosan emelkedett fölfelé, magával emelve a füstöt.

Azon az éjszakán kényelmes mohaágyon aludtak új otthonukban. Olyan büszkén szenderültek el, mintha kastélyt építettek volna.

És volt is okuk a büszkeségre. Az értelem és a kemény munka legyőzte az utolsó nagy nehézséget is. Hacsak valami előre nem látható szerencsétlenség nem jön közbe, most már majdnem biztosan túlélik a telet a félelmetes pusztaságban.

Beköltözésük első hetében egy csomó ácsmunka várt rájuk. Priccseket készítettek az északi falnak támasztott vékony fatörzsekből. A matrac szarvasbőrrel borított tőzegmoha volt. Hálózásakat is hevenyésztek, szőrével befelé fordított, három oldalán összevarrt szarvasbőrből.

Jamie asztalt is csinált, egy nagy lapos követ ráfektetett egy körülbelül két láb magas kőrakásra. Székük nem lévén, ez a magasság épp elég volt. Szarvasbőr párnával letakart nagy, kerek kövekre kuporodtak, így igen előkelően foghattak neki az evésnek.

Az oldalfalak mentén keretre erősített három suháng szolgált polcuk. A kenu ócska kötele behálózta a mennyezetet, ez volt a fregoli, ide akasztották a nedves mokasszinokat meg a nedves ruhákat száradni.

A tábori élet meglehetősen egyhangúan zajlott. Egyik héten egyikük főzött, másik héten másikuk. Az első héten Avaszin volt a szakács, ő kelt föl reggel először, föléléstette a tüzet, és elkészítette a reggelit. A reggeli rendszerint Labrador-tea volt, sült pisztráng (előző éjjel mindig kiolvasztották) esetleg vacsoráról maradt gulyás. Jamie közben vízéért ment a kis tóhoz. Léket vágott a friss jégen, megtöltötte a lekapirgált szarvasbőrből készített tömlőt, és

hagyta egy kicsit ázni, hogy az ínfonál megduzzadjon, és a széleken se eressze át a vizet. Amíg volt benne víz, a tömlő vízhatlan maradt, de amint száradni kezdett, a varrásoknál rések mutatkoztak.

Reggeli után tüzelőgyújtás következett. Gyanították, hogy tél közepén a nagy hófórgetegek belepik majd a völgyet, és nehéz lesz fát szerezni, hát még hazacipelni! Ezért azután sok időt fordítottak kiszáradt fák keresésére; a törzseket kivágták, és hazaszállították a táborba. Bár még nem volt nagyon hideg, máris egy csomó fára volt szükségük a konyhó melegen tartásához, főként éjjel, mikor lassan égő fenyőgallyakkal tartották ébren a tüzet.

Az első héten két alkalommal látogattak el a Kőkunyhó-táborba élelemért, és egyre jobban érezték a hideget, és mind jobban foglalkoztatta őket a gondolat, hogy tenniük kell valamit ruhaügyben.

Az ólom tábla rovátkái szerint Jamie november elsején vette át a szakácskodást. Már pattogott a tűz, mire Avaszin kikecmergett a hálósákból, a konyhó mégis kellemetlenül hideg volt.

Avaszin reszketve öltözködött, azután kilépett a házból, hogy vízért menjen. Jamie hallotta, amint a mokasszinja alatt csikorog a hó, jelezve, hogy milyen hideg van. Fél óra múlva visszajött, teljesen átfagyva.

– Most már igazi tél van odakint – mondta fogvacogva. – És vagy csinálunk valami téli ruhát, vagy nem tudunk kimenni többé.

Reggeli után minden figyelmüket erre a feladatra összpontosították. Volt néhány elsőrendű irha a konyhóban; Avaszin alaposan megtisztította a belső oldalukat, és egy kicsit megfüstölte őket. Jamie javaslatára viharvert, ócska nadrágját használta szabásmintának. Levette, óvatosan szétfejtette a varrást, majd ráhelyezte az elnyűtt ruhadarabot a karibuirhára, és zsebkesével körbevágta a mintát.

A nadrágok kiszabása egész jól sikerült, de a kábátokkal nagyon meggyűlt a baja.

– Talán varrjunk olyan bebújós anorákokat, amelyet az eszkimók hordanak – javasolta Jamie.

– Igen, ez lesz a legjobb – helyeselt Avaszin. – De csuklyásra kell csinálnunk. Kár, hogy nincs farkasprémünk a szegélyhez.

– Miért pont farkasprém kéne? – érdeklődött Jamie.

– Mert a farkas meg a borz szőre az egyetlen, amire nem fagy rá az ember lehelete – magyarázta Avaszin türelmesen. – Minden más prém eljegesedik, odatapad, és az arcod megfagy tőle.

– Hát akkor majd lövök farkast, ha látok – ígérte Jamie, és ismét nekiállt a zubbony kiszabásának.

Szabott és illesztgetett, Avaszin pedig varrt. Egész álló nap dolgoztak, estére egy teljesen kész nadrággal dicsekedhettek, és egy csomó lekapart

bőrrel, no meg egy nagy halom elrontott és kiselejtezett bőrdarabbal.

A nadrágon befelé fordították a prémet, hogy viselője csupasz bőréhez ért. A mokasszin a bokájukra kötve, körötte jó szorosan záródott a nadrág szára. Bár szemre vaskos és esetlen, igazában jó meleg és kényelmes ruhadarab volt. Csak arra kellett vigyázniuk, hogy száraz maradjon. Ha egyszer megnedvesedik, megkeményszik, és olyan lesz, mint a fémlemez.

Másnap Jamie kitartóan dolgozott a zubbony kiszabásán. Fél tucatszor kiszabta már az egyes részeket, elképzelése szerint, majd néhány öltéssel összefércelte őket, de csak azért, hogy lássa, milyen reménytelenül rosszul sikerült.

Aznap még hidegebb volt, és Jamie tudta, nem adhatja föl. Szabott, varrt, széttépte és újrakezdte. Már sötétedett, mikor úgy látta, hogy az egyik darab talán megteszi.

Másnapig félretette, Avaszin több szerencsével dolgozott aznap, és már három szőrmenadrág lógott a kötélről. Bár az ő dolga sem volt könnyű. A varrás a hajlékony csonttűvel több órai lassú munka volt. Az öltéseket és az ínszálát mindvégig nedvesen kellett tartani, és menet közben új lyukakat kellett fúrni a tübe.

Két nap múlva elkészültek a zubbonyok. Két térdig érő, óriási garbóra hasonlítottak. A hátrészhez erősített csuklyát jól behúzhatták az arcukba. Fölvették az új szerelést ócska pamutingükre. Nevetésben törtek ki, ahogy egymásra néztek,

– Mit számít, hogy néz ki! – mondta Avaszin. – Az a fő, hogy jó meleg. Kirándulunk egyet, hogy kipróbálhassuk.

A kirándulásra előbb sor került, mint Avaszin gondolta, mert aznap éjjel igen kellemetlen látogatójuk érkezett.

18. FEJEZET

BORZOK ÉS SZÁNOK

Másnap hajnalban Avaszin vízért indult, de néhány pillanat múlva nélküle tért vissza. A ház előtt borznyomokat talált, és ahogy követte a nyomokat, fölfedezte, hogy a rabló elpusztította a konyhá tetején elraktározott húsz font szarvashúsukat.

Márpedig ha egyszer a borz fölfedezte a húst, egész télen mindennapos hívatlan vendégük lesz. Így hát azzal kellett eltölteni a napot, hogy olyan rejteket építsenek, ahol majd biztonságban lesz a készletük.

Kiválasztottak négy, egymáshoz közel álló kis fát, és tízlábnyira a földtől keresztgerendákat erősítettek rájuk. A keresztgerendákra növendék fatörzsekből padozatot készítettek, ami az élelmiszer súlyát tartja majd. Végül néhány láb magasságig lehántották a négy fatörzs kergét, és, lefelé mutató, kihegyezett végű botokból "gallért" kötöttek rájuk, hatlábnyi magasságban. Végül Avaszin készített egy kis létrát, amit használat után elhozhatnak a rejtektől.

A következő éjszakán Jamie gyanús hangokra ébredt. Szólt barátjának, felöltözött, és megragadta a puskát. Avaszin egy lángoló fenyőággal a kezében a nyitott ajtóban állt, Jamie pedig kisietett a raktárhoz. A halvány, vibráló fényben Jamie a bokrok felé surranó nagy árnyékot pillantott meg. Gyorsan lőtt, de valószínűleg eredménytelenül. A borz szétdőlt a raktárt. Fagyott hal- és húskötegek hevertek szanaszét a hóban, némelyik göngyöleg szét is esett.

Csak reggel jöttek rá, hogyan sikerült az agyafúrt borznak kifosztania raktárukat. A tartóoszlopokra nem tudott fölmászni, így hát fölkapaszkodott egy közelben álló karcsú vörösfenyőre. A fenyő kergén arról árulkodtak a nyomok, hogy az állat súlya a raktár irányába nehezedett a fára, és ahogy haladt fölfelé, a kis fa elhajolt, mint az íj. Amikor már elég messzire hajlott, a borznak csak el kellett rugaszkodnia, és átugorhatott a padozatra.

Az állat okossága bámulattal töltötte el a fiúkat. Órákig vágták a fákat a raktár közeléből.

– A csipevék szerint a borzok nem is állatok, hanem ördögök! – mondta Avaszin fölindultán, mikor már eltüntették a pusztítás nyomait.

– És akkor még csak nem is túloztak! – ismerte el Jamie. – Ha az az izé állat lett volna, akkor kinyúlt volna az éjjel. Biztos vagyok benne, hogy eltaláltam, de se vér, se borztetem...

– Lehet, hogy eltaláltad, Jamie – mondta a barátja. – De a világon ezeket az állatokat a legnehezebb megölni. Láttam már olyant, amelyik harmincas tölténnyel az oldalában elfutott.

Jamie-nek kellemetlen gondolata támadt.

– Te! – mondta. – Ha itt borzok vannak, mi lehet a Kőkunyhó-táborban a raktárakkal?

– Legjobb lesz, ha elmegyünk megnézni – felelte Avaszin. – Ha azt is felfedezték a borzok, akkor az egész készletet át kell ide szállítani.

– De nem a hátunkon! – töprengett Jamie gondterhelten. – Valami szánt kellene csinálni.

Mindenféleképpen nagy szükségük volt a szánra. Azzal átszállíthatnák az élelmiszert a Kőkunyhó-táborból, és tüzelőhordásra is felhasználhatnák. Reggeli után összedugták a fejüket az új feladat fölött.

Az erdővidéken ritkán használnak szánt, hiszen a fák között rendszerint

nagyon puha és igen mély a hó, és túl mélyre süppednek a szántalpak. Inkább tobogánnal* járnak, de ennek elkészítése különleges szerszámokat és különleges faanyagot igényel. A síkságon viszont másmilyen a hó; a szél kőkeményre tömöríti, és így ideális a szánközlekedéshez.

[* *Tobogán* – lapos sportszán]

– Láttam egyszer egy csipevé szánt, amit a tundra szélénél használtak – mondta Avaszin. – Azt hiszem, emlékszem, hogyan készítették. De az nagyon nagy volt, vagy tizenöt láb hosszú, és tíz kutya húzta.

– Hát – felelt Jamie – mi ennél sokkal kisebbre csináljuk a mienket. Mondjuk, hat láb hosszúra. Ha még így is túl nagy lenne, legföljebb levágunk egylábnyit belőle.

– Szükségünk lesz két szögletes deszkára talpnak – mondta Avaszin. – És vagy fél tucat két hüvelyk vastag keresztbordára. Fogjuk a baltát, és induljunk fát keresni!

A délelőtt azzal telt, hogy kiválasztották, majd kivágták a talpfának megfelelő két fát. Levágtak belőle egy-egy hat láb hosszú darabot, és a kunyhóhoz cipelték, néhány keresztbordának való fiatal lucfenyőtörzssel együtt.

Avaszin a baltával lehántotta a kérgüket, Jamie meg a nagy vadász késsel szögletesre faragta a keresztbordákat. Amikor a talpak elkészültek, körülbelül négy hüvelyk magasak és két hüvelyk szélesek voltak, az első részük kissé fölfelé hajlott, hogy buckákon, árkokon is könnyen átcsússzon majd. Avaszin egymás mellé fektette a két talpat, körülbelül tizennyolc hüvelyk távolságra. Ezután egylábnyi közökben elhelyezte rajtuk a keresztbordákat.

– Egész jól fest – mondta Jamie. – De hogy kötjük össze ezt a sok darabot?

– Bebics – felelte kurtán Avaszin. – Csak valahogy lyukakat kéne fúrunk a talpakba, de fúrónk az nincs. Egész délután keresték a módját, hogy lehetne lyukat fúrni, de nem sok szerencsével. Megpróbálták kis zsebkésük pengéjével, de az alig hagyott nyomot a kemény, zöld fűn. Végül Jamie eltette a kését.

– Hátha eszedbe jut valami – mondta –, míg én elkészítem a vacsorát.

A tűzhelyen pattogott a tűz. Jamie lehajolt az ócska serpenyőért. Az nagyon közel volt a lángokhoz és drótból készült nyele jól átforrósodott. Jamie egyfolytában a szánon rágódva, gondolkodás nélkül megragadta az edény nyelét. A következő pillanatban a fájdalomtól üvöltve ugrált körbe-körbe a helyiségben.

Amikor abbahagyta a vad táncot, különös kifejezés ült a arcán. Rámeredt a serpenyőre.

– Megvan! – kiáltotta. – Az ócska drótnyel! Vörösre izzítjuk, és beleégetjük a lyukakat a talpba! Avaszin igazi csodálattal nézte.

– Ez biztosan jó lesz! – mondta. – Próbáljuk ki!

Az ötlet jó volt, de nagyon soká tartott, míg a talp fákba mindegyik keresztborda helyére lyukat égettek. Jóval elmúlt éjfél, mire a tűz fényénél vékony, nedves bőrcsíkokkal jó szorosan a talpfához erősítették az összes kereszttrudat.

– Nem rossz! – mondta Jamie. – Reggelre megszárad a bőr, és szilárdan tart majd a kötés. Menjünk aludni! Holnap pedig kipróbáljuk az új ruhánkat meg az új szánunkat.

Másnap metsző hideg reggelbe vitték ki a szánt. Avaszin két szíjat erősített az elejére, Jamie pedig becsomagolt néhány holmit meg a hálószakókat, mert most, hogy beállt a tél, csak úgy volt biztonságos útnak indulni, hogy fölkészülnek arra, hóvihar esetén a szabadban kell éjszakázniuk. Végül a szíjra kötött hurkot a vállukra vették, és kipróbálták a szánt. Olyan nehezen mozdult, mintha tömör ólomból lenne!

Jamie csalódott volt, de Avaszin higgadt maradt.

– Elfelejtettem – mondta –, hogy a csipevék vizet szoktak önteni a talpra, hagyják ráfagyni, és ez a jeges felület már könnyedén csúszik. Várj csak egy pillanatig!

Elrohant a vizestömlőért, a szájával fecskendezte be a talpakat, s a víz nyomban meg is fagyott, Avaszin pedig gondosan simára kaparta a felületét a késével.

– Próbáljuk csak! – mondta.

Most már olyan könnyen csúszott a szán, hogy amint mozgásba, lendítették, alig érezték a vállukon a súlyát.

Boldogan indultak él, lélegzetük fehér felhőbe vonta a csuklyájukat, ahogy lefelé ballagtak a völgyben.

Amikor a hegyek közül kiértek a nyílt síkságra, vad északi széllel találták szemben magukat, de hátat fordítottak neki, és a tundra keményre fagyott haván vidáman repült a szán a Kőkunyhó-tábor felé.

Elérve a Szarvas-sövényt, látták, hogy a kőoszlopok teljesen eltűntek a hófúvások alatt. A húsraktárból sem látszott más, mint a szarvasagancs, amit Avaszin előrelátóan elhelyezett a kőhalmok tetején.

A kőkunyhó is hó alatt volt, és baltával kellett utat vágniuk a keményre tapadt hóban az ajtóig. Jamie bemászott, és nagy megkönnyebbüléssel – látta, hogy az élelem is, a bőrök is érintetlenek. Nem fért hozzájuk borz.

Avaszin közben elment fölkutatni a közeli húsraktárakat, és visszatérve beszámolt róla, hogy az egyik le van rombolva,

– Gyere, és nézd meg! – mondta. – Meg fogod érteni, hogy miért vacakoltam annyit azzal a sok kővel, amit a hús tetejére hordtunk,

A raktárnál Jamie csodálkozva látta, hogy ötven font súlyú köveket

mozdítottak el, gurítottak félre a borzok. Alapos munkát végeztek. Amit meghagytak, azzal a rókák meg a farkasok végeztek, és néhány csontszilánkon kívül semmi sem maradt.

– Még jó, hogy csak egy raktárát fosztottak ki! – mondta Avaszin. – Legjobb lesz, ha magunkkal visszük a húst a kunyhóhoz, ahol aztán szemmel tarthatjuk.

Elhatározták, hogy gyorsan megebédelnek, megpakolják a szánt, és hazaindulnak. Az összes élelmet meg az egyéb holmikát nem lesz könnyű fölvonszolni a kunyhóba, és egyikük se gondolt szívesen az útra.

– Legalább egyheti rohadt nehéz munka lesz! – mondta Jamie bánatosan. Azután sóvárogva hozzátette: – Bárcsak lenne egy kutyafalkánk!

Azért akadt örölnivalójuk is. A hideg szél ellenére tűz nélkül se fáztak. Az új öltözék jobban sikerült, mint ahogyan remélni merték, bár az ideiglenes kesztyű, amit Avaszin még utólag összecsapott, annyira kezdetleges volt, hogy mindig le kellett venniük, ha az ujjukat akarták használni.

A hideg pemmikánébéd után Jamie elment, hogy számba vegye az ott maradó készletet, Avaszin pedig kezdett pakolni a szánra.

– Gyere gyorsan! – kiáltotta Jamie a legtávolabbi raktártól. – És hozd a puskát!

Avaszin odarohant hozzá. Jamie a raktár mellett állt. A rejtekhely egy mélyedésben lapult, és a fölhalmozódott hó itt elég puha volt ahhoz, hogy megőrizze a lábnyomokat. A raktárt jelző agancs körül félkörben furcsa mélyedések látszódtak a hóban. A látványtól az indián fiúnak borsódzni kezdett a háta.

A több mint egy láb átmérőjű, teljesen kerek nyomok háromlábnyira voltak egymástól. Úgy festettek, mintha egy kis hordó aljával csinálták volna őket

– Mi a fene hagy ilyen nyomokat? – kérdezte Jamie sűgva, és hirtelen neki is a torkában dobogott a szíve. Avaszin sokára felelt.

– Tudomásom szerint csak két lénynek vannak ilyen nyomai – mondta elcsukló, ijedt hangon –, és egyikkel sem szeretnék találkozni. Ezek a nyomok vagy a hatalmas grizzly medvétől, vagy pedig eszkimó csizmától származnak.

Szorongva néztek körül. A kietlen tundra sok mérföldnyire húzódott minden irányba, és semmi se mozgott a nagy fehérségben. Avaszin azért kibiztosította a puskáját, és az ujját a ravaszon nyugtatta.

– Medve lehetett – mondta Jamie.

– Talán – szólta Avaszin. – A csipevéknek vannak történeteik a pusztaság grizzlyjéről, és azt mondják, nem jó vele találkozni. Sohasem hallottam, hogy megöltek volna egyet is, és alig van csipevé, aki látta valaha. – Reszketett, ám nem a hidegtől. – De hát nem akarjuk itt tölteni az éjszakát Fogjuk a holminkat, és induljunk!

Néhány perc múlva már a tőlük telhető legnagyobb sebességgel vontatták észak felé a szánt.

19. FEJEZET

A HOLTAK AJÁNDÉKA

Így megtudva, hogy borzok tanyáznak a Kőkunyhó-tábor körül, a fiúk szerették volna az egész élelmiszerkészletüket látó- és hallótávolságban tudni. A megmagyarázhatatlan és ijesztő nyomok miatt még inkább igyekeztek felszámolni a raktárakat a Szarvas-sövénynél, hogy ne kelljen többször odamenniük!

A következő három napban háromszor fordultak, és minden alkalommal nagy rakomány hússal és ballal tértek vissza. Nagy megkönnyebbülésükre a kirándulások eseménytelenül zajlottak le, de a gerincroppantó munka nagy megpróbáltatás volt a számukra. Lidércnyomás volt az út haza, amíg a szánt a nehéz rakománnyal felvonszolták a Rejtett Völgy emelkedőin.

Amikor negyedízben indultak haza, olyan kimerültek voltak, hogy a szánt alig néhány száz yardnyira tudták csak elhúzni, és máris meg kellett állniuk pihenni. Könnyebb utat keresve, ez alkalommal a tópart közelében maradtak, azt tervezve, hogy észak felé egy kört leírva térnek vissza a völgy bejáratához, és akkor nem kell a hó nélküli sziklákon átvergődniük. Ezen az úton északabbra jutottak, mint eddig bármikor, és pihenéseik alkalmával nagy érdeklődéssel figyelték a környéket. Avaszin éles szeme vette észre először a furcsa tárgyat az egyik sziklán.

Rámutatott egy hosszú, keskeny sziklaszirtre, amely a Rejtett Völgyet körülölelő hegyekből derékszögben kiágazó gerinc legmagasabb pontján emelkedett.

– Mi lehet az a furcsa dudor a hegy tetején? – kérdezte.

Jamie abba az irányba nézett, amerre Avaszin mutatott. A hó vakított a napfényben, de egy idő után sikerült kivenni valami kőrakást a hegytetőn.

– Szerintem semmiben nem különbözik a többi sziklaszirttől – mondta,

– Dehogynem – ellenkezett Avaszin. – Bármilyen legyen is az, de biztosan emberkéz műve!

Kimerültsége ellenére Jamie-t is érdekelni kezdte a dolog.

– Hagyjuk itt a szánt, és menjünk kicsit közelebb, hogy jobban lássuk! – javasolta.

Óvatosan közelítettek. Ahogy közelebb értek a sziklához, már jobban kivehettek a csúcsán álló valamit. Jamie-ben egyre nőtt a kíváncsiság, és

felkiáltott:

– Olyan, mint a Kőház a Kezon mentén! – A következő pillanatban azonban legszívesebben leharapta volna a nyelvét, mert igazán tudhatta volna, hogy reagál erre a másik.

Avaszin hirtelen megállt, és így szólt:

– Menjünk innen!

Ha nem lettek volna annyira elcsigázva, Jamie talán szót fogad. De fáradt volt és ingerült. És ha már idáig eljött, úgy döntött, hogy megmássza a sziklát, és megnézi a rejtélyes tárgyat.

– Gyere! – mondta kurtán. – Egy kőrakás tán csak nem harapja le az orrodát!

Avaszin makacsul összeszorította a száját. Bosszantotta a félelmére tett burkolt célzás, de nem engedett.

– Menj, ha akarsz – mondta, és harag csendült ki a hangjából. – Én itt megvárlak.

Jamie szó nélkül hátat fordított Avaszinnak és elindult. Nem akart ő egyedül menni, de ahhoz makacs volt, hogy bevallja, ő is kényelmetlenül érzi magát. Száz yard után megállt és visszanezett. Avaszin egy sziklán ült, és őt figyelte.

– Gyere vissza, Jamie! – kiáltotta. Késő van már, és még hosszú az út a kunyhóig!

Szavai megadták Jamie-nek a méltóságteljes visszavonulás lehetőségét, de ő – nem élt vele. Makacsul mászott tovább.

Negyedóra múlva elérte a sziklát, ahonnan az északi szél eltakarította a havat. Méhkas alakú kőrakás állt előtte, s a hegy túlsó lejtőjén még három hasonló. Jamie növekvő szorongással vizsgálta meg a legközelebbi kőrakást. Körülbelül három láb magas és alapjánál vagy öt láb széles volt. Körülötte a szélsöpörte kavicsos szürke, viharvert fadarabok hevertek. Olyan kemény és törekeny darabkák voltak, mintha régi csontok lennének. Jamie fölvetett egy ceruza nagyságút, és ahogy kiemelte a kavicsok közül, valami zöld csillogást pillantott meg. Letérdelt, és a következő pillanatban egy nyílhegyet tartott kesztyűs kezében. Láthatóan rézből készült, ami az idők során elzöldült. Rombusz alakú volt, mind a négy oldalán kiélezve, és még most is halálos fegyvernek látszott.

Beledobta a zsákjába, azután közelebről megvizsgálta a talajt. Percek alatt talált még egy réz baltafejet, egypár csontszerszámot és – ékszert, amelyek olyan régiek voltak, hogy szétporlottak, amint megpróbálta fölszedni őket. Voltak még más rézeszközök is, némelyik igen különös formájú.

Kíváncsisága legyőzte a félelmét, bár sejtette, hogy valami elfelejtett törzsnek, talán régi idők primitív eszkimóinak ősi temetőjére bukkant. Tudta,

az északi népeknél az volt a szokás, a halott minden ingóságát rátették a sírjára, hogy a lelke használhassa majd őket a túlvilágon. Vagyis a kavicsokon heverő szerszámokat minden bizonnyal azoknak az embereknek szánták, akiknek a csontjai a sziklarakások alatt fekszenek.

Jamie lepillantott oda, ahol Avaszin várt rá, és egy kicsit megkönnyebbült. Gyorsan körüljárta a sírhalmokat. Az egyik mellett talált egy szögletes kődarabot, amelybe üreget vájtak, és meglehetősen simára kidolgozták. A további kutatás még három ilyen köedényt eredményezett, és Jamie mind beletette a zsákjába.

Széllokés érte a védtelen csúcsot, és hóörvények kavarogtak az északi lejtőkön, fantasztikus figurákat formázva, Jamie nem tudta leküzdeni a remegést, elfordult a síroktól, és visszaloholt Avaszinhoz.

– Na? – kérdezte Avaszin. – Mi volt az? Jamie óvatosan felelte:

– Csak valami régi eszkimó tábor, azt hiszem. Egy rakás fura kőszerszám meg egy csomó rézholmi. Fölszedtem egypárat. Majd este megnézzük őket otthon.

Avaszint azonban nem tudta becsapni. Sejtette, mi lehet az a táborhely valójában, és mogorva, barátságtalan képpel indult vissza a szánhoz. Az egész nehéz úton nem szólt egy szót se hazáig, és szomorú csend feszült köztük.

A kunyhóban keserves hideg volt, amikor hazaértek, de hamarosan pattogott a tűz, és főtt a vacsora. Jamie teafőzéssel buzgólkodott, és igyekezett megtörni barátja makacs hallgatását. Nagyon jól tudta, hogy Avaszin előtt mindig is úgy beszéltek övéi a szellemekről és ördögökről, mint valóban létező lényekről. Babona vagy sem, Avaszin csak a népe törvényeinek engedelmeskedik, amikor nem akar kapcsolatba kerülni a halottakkal. És Jamie most pusztá makacsságból fölöslegesen zaklatta fel a barátját.

Nagyon szerette volna Avaszin rosszkedvét elűzni. Kiszórta hát zsákja tartalmát a földre, és vidáman így szólt:

– Na, nézzük a szajrét! Talán hasznát vehetjük. Ennél rosszabbat nem is tehetett volna. A sírból szerzett tárgyak látványára Avaszin arca elsötétült. Lefeküdt a priccsre.

– Gonosz dolog kirabolni a halottakat – mormolta, és a fal felé fordult.

Jamie úgy érezte, hogy láthatatlan falak emelkednek közéjük. Ijesztő érzés volt. Egyszeriben rászakadt az elhagyatott vidék súlyos magánya. Képtelen volt elviselni.

Odament a priccshez, kezét barátja vállára tette.

– Ne haragudj, Avaszin! – mondta. – Lehet, hogy neked van igazad. Lehet, hogy léteznek olyan dolgok, amelyekről nem sokat tudunk, és amelyeket nem szabad megzavarni. Többé nem csinállok ilyet.

Avaszin megfordult, ránézett Jamie-re. Hirtelen elmosolyodott.

– Nem – mondta határozottan. – Nekem kéne bocsánatot kérnem. Ez a sok hülyeség a szellemekről! Lássuk, mit találtál!

Leomlottak a falak. Eltűnt a szakadék a két fiú közt, amit az első komoly veszekedés nyitott. Boldogan hajoltak Jamie zsákja fölé.

Avaszin megfogta az egyik köedényt, és közelről megvizsgálta. Ujjai hegyét végigfuttatta az oldalán, és érezte, hogy sima és síkos. Szórakozottan forgatta az edényt, és közben erősen töprengett.

Végül megszólalt.

– Valamelyik este lámpa után áhítóztál, Jamie – mondta. – Azt hiszem, teljesült a vágyad.

Jamie meglepetten nézte.

– Ezzel az ócskasággal?

– Várj csak! – felelte Avaszin.

Fölkelt, és kihúzott egy maréknyi mohát a falrepedésből. Nagy szakértelemmel megsodorta az ujjai között, amíg három hüvelyk hosszú madzag lett belőle. Azután vett egy darab szarvasfaggyút, megolvasztotta a serpenyőben, és beleöntötte a zsiradékot a köedénybe. A “kanócot” belenyomta egy darabka forgácsba, és a lámpába állította. A faforgács fönn tartotta a kanóc végét a forró zsiradék tetején.

– Hát akkor gyűjtsunk lámpát! – mondta a lenyűgözve figyelő Jamie-nek.

Jamie kivett a tűzből egy égő fadarabot, és Avaszin a kanóc végéhez érintette. Kövér, sárga láng lobbant föl, erősen füstölt, majd lassan elhalt.

– Meg kell formázni – mondta Avaszin. A kanócból széles, lapos csikót formált, és újra meggyújtotta. Most már jól égett a láng, és alig füstölt. A kis kunyhó belseje mintegy varázsütésre megváltozott. Mivel már hónapok óta semmilyen fényforrásuk nem volt, Jamie-nek most úgy tűnt, mintha tucatnyi villany égőt gyújtottak volna meg.

El volt ragadtatva.

– Most már teljesen otthon érzem itt magam – mondta lelkesen.

Avaszin elégedetten vigyorgott a sikeren. Arról is megfeledkezett, hogy irtózott a sírból szerzett holmiktól, és nézegetni kezdte a többi leletet. Nagy érdeklődéssel forgatta a réz nyílhegyet.

– Furcsa alakja van – mondta. – Kőpecekkel erősítették a vesszőhöz. Ezen még rajta is van a pecek.

– Mit gondolsz, tudnánk mi is használható íjat meg nyilat készíteni? – kérdezte Jamie.

– Megpróbálhatjuk – felelte Avaszin. – Tegnap megszámláltam a töltényeket, és már csak húsz darab van. Már csak nagyvadra használhatjuk. De ha volna íjunk, lehetnénk hófajdot meg nyulat is.

– Amint lesz rá időnk, megpróbáljuk – mondta Jamie.

– De ma nem. Kikészültem. Menjünk aludni!

A fiúk álmosan bújtak a hálósájkjukba, el se oltották a kis mécset. Néhány pillanat múlva elnyomta őket az álom.

A tűz leégett, és csak a százéves álmából ébresztett kis fény világított. Valamikor egy eszkimó asszony őrizgette a kis zsírkő lámpást, mohakanóca fényénél főzte az ebédet a családjának. Most újraéledt. És a homályos múlt rég elfeledett vadászának nyílhegyei is új életre készülődtek.

A magányos, szél járta szikla halottal barátságos szellemek voltak. Egy évszázad távolából küldték ajándékaikat az élőknek.

20. FEJEZET

A TÉL LESÚJT

Valami hideg és nedves érte az arcát – erre ébredt Jamie mély, nehéz álmából. Felnyögött és odakapott. Ujjai a kis borjú szőrös, kemény homlokát érintették. Vonakodva kinyitotta a szemét.

A kunyhóban kriptahideg volt és szinte koromsötét. A lámpa leégett, és a tűzből csak egy kis izzó parázs maradt, Otanak, a borjú félve nyöszörgött Jamie ágya mellett, és hogy a fiú fekvé maradt, odadugta a fejét, és másodszor is megnyalta az arcát,

Jamie hirtelen fölült, és ellökte a kis szarvast.

– Nnaaaa – mondta arcát törölgetve –, hagyjál békén!

Most már egészen ébren volt, és arra lett figyelmes, hogy a Rejtett Völgyben nem a szokott csend uralkodik. Folytonos moraj ütötte meg a fülét, mintha vízesés lenne a kunyhó közelében.

Bár sötét volt, Jamie-nek a gyomra és a tény, hogy a tűz elaludt, elárulták, hogy reggel van. Kiugrott az ágyból, magára húzta a ruháit. Borzasztó hideg volt, egészen elkékült, mire odajutott, hogy élesztgetni kezdte a tüzet. A borjú a sarkában volt, egyre bökdöste a hátát, míg Jamie kissé ingerülten odébb nem taszította.

– Mi a fene bajod van? – kérdezte.

A tűz föllángolt, és Jamie az ajtóhoz ment, hogy kinézzen, mi okozza az egyre növekvő lármát, ami minden irányból áramlott a kunyhóba.

Kinyitotta az ajtót, és egy szélroham majdnem kitépte a kezéből. Hó zúdult az arcába, olyan erővel, hogy majd megvakult tőle. Nem látott mást, csak szürke, kavargó hófelhőt, még a legközelebbi fenyők is teljesen elhomályosultak. Jamie levegő után kapkodva tán törődött vissza a kunyhóba.

Fölrázta Avaszint.

– Kelj föl! – kiáltotta. – A hóviharok öregapja tombol odakint! Ilyen rémeset még életemben nem láttam!

Jamie megállapítása a hóviharról nem túlzott.

Az első igazi téli vihar érkezett üvöltve a sarkvidéki tengerekről a tundrára. Fűlsiketítő vad dühvel, egy hurrikán erejével vetette magát a pusztaságra. Elsöpörte a keményre fagyott hóbuckákat, jégdarabok emelkedtek a levegőbe, és ott örült kavargásba kezdtek. A hó úgy zúdult, mint valami homokföreteg, és semmi sem dacolhatott dühével. A farkasok és rókák már rég menedéket találtak, és reszketve bújtak meg a hófúvások alatti mély odúkban. Még a hófajdok is bekucorodtak a sziklák repedéseibe, hogy átvészeljék az őrjöngő szélvihart. Aznap egyetlen élőlény se moccant a tundra elkínzott ábrázatán.

A Rejtett Völgyet megóvták a hegyek a hóvihar igazi erejétől, de ember számára még ezen a védett helyen is szinte elviselhetetlen volt. Úgy süvített a szél a környező hegyek sziklái között, mintha elszabadult démonok sikoltoznának. A fiúk hamarosan tapasztalhatták, hogy a kunyhójuk nem melegszik át, ha nem zárják el a szellőzőnyílást, és órákon át tömködték a matracukból kiszedett mohával a fahasábok közti réseket.

Szerencsére jó sok tüzelőjük volt a kunyhóban, s azzal kivédhettek a beclésük szerint mínusz harminc-negyven fokos hideget. Volt lámpájuk is, amivel elűzhették a vihar sötétjét.

A sebtében elvégzett sok munka után a kunyhó újra barátságos lett, és majdnem meleg. Megpihentek, és hallgatták a vihar tombolását odakint, ahogy utat tör magának a fenyők jajgató ágai között.

– Képzeld, ha a kőkunyhóban maradunk! – mondta Jamie, megborzongva a gondolatra.

– Jobb nem gondolni rá – szolt a barátja. – Épp elég rossz itt is. De kibírjuk, amíg kitart az élelmünk meg a tüzelőnk. És ilyen időben legalább a borzok sem háborgatják a raktárainkat.

A hóvihar egész nap és egész éjjel szünet nélkül tombolt. A második nap reggelén kezdtek érezni a hatását. Nyugtalanság lett úrrá rajtuk. A vihar szünni nem akaró jajongása kezdett az idegeikre menni. Jamie úgy érezte, hogy be van börtönözve egy hógörgeteg alá, és képtelen volt sokáig egy helyben ülni.

– Bárcsak valami dolgunk lenne! – fakadt ki hirtelen.

– Megőrülök ettől az ücsörgéstől! Ha legalább könyvünk vagy játékunk volna!

Avaszin új mokasszinok készítésével foglalta el magát. Felpillantott a barátjára.

– Miért nem látsz neki az íjkészítésnek?

Jamie felderült: ezzel lekötheti a gondolatait, és próbára teheti a

találékonyágát! Egy tucat fiatal lucfenyőtörzs hevert az ajtó mellett, a szánhoz vágták ki őket, de végül nem használták föl. A tűzhöz vitte és szemügyre vette őket. Végül kiválasztott egy hat láb hosszú, két hüvelyk vastag törzset, amely nem volt nagyon göcsörtös.

– Tudod, hogy kell íjat készíteni? – kérdezte Avaszin.

– Sose csináltam még, de az iskolában lőttem vele íjászyakorlaton – felelte Jamie. – Te nem tudod?

Avaszin kissé szégyenkezve rázta a fejét.

– Tudod – magyarázta –, a népem ötven éve nem használja az íjat, amióta puskájuk van. Néha mi, gyerekek, játékból csináltunk, de az sose működött. Milyen fura, hogy te tudod, amit mi elfelejtettünk!

– Azt nem mondtam, hogy tudom – mondta Jamie óvatosan. – De azért megpróbálhatom.

Mielőtt nekiláthatott volna a munkának, valami közbe jött. Jamie hideg huzatot érzett a nyakán, és ahogy megfordult, látta, hogy Otanak boldogan ropogatja a falból kihúzott mohacsomót. A szél besüvített a hasadékon, és a kunyhó egyszeriben hidegebb lett.

Jamie dühösen kiáltozva talpra ugrott, és odarohant, hogy betömje a lyukat. Otanak gyorsan elszökellt az útból, és amint Jamie Avaszin nevetésére megfordult, látta, hogy a borjú újabb mohapamacsot rángatott ki a szemközti falból.

Jamie sem állta meg vigyorgás nélkül. Az állatka nem volt hajlandó kimenni a viharba, és persze kezdett megéhezni. Szeme sarkából ravaszul leste a fiúkat, és tökéletesen tudatában volt annak, hogy ő most rosszalkodik, és mintha biztatta volna őket, hogy próbálják megakadályozni.

– Vagy etetjük ezt az állatot, vagy megfagyunk. – mondta Avaszin. – Egyikünknek föl kell áldoznia a matracát!

– Fej vagy írás? – kérdezte Jamie, fogta az egyik réz nyílhegyet, megkarcolta az egyik oldalon, és földobta.

Jamie nyert, és néhány perc múlva Avaszin szomorúan nézte, ahogy a borjú néhai matracának lágy moháját lakmározza.

Ahogy Otanakot lefoglalták, Jamie visszatért az íjkészítéshez.

Baltával nagyjából megformázta az íjat, középen másfél hüvelyk, a végénél fél hüvelyk átmérőjűre. A külső felszínét laposra faragta, belül pedig meghagyta a gömbölyűségét, és így félkör alakú lett az íj keresztmetszete. Mikor nagyjából elkészült, fogott egy kést, és azzal fejezte be a formázást, nagyon vigyázva rá, hogy az íj mindkét vége egyforma vastag és egyforma hosszú legyen, hogy így biztosítsa az egyensúlyt. Végül fogott egy homokkődarabot, és simára csiszolta az érdes felületeket.

Majdnem egész nap dolgozott rajta, és annyira lekötötte a munka, hogy teljesen elfelejtkezett a hóvihár egyetlenes duhogásáról.

Vacsora után Jamie hornyokat metszett az íj végére, és egyik végét a földre támasztva ránehezedett a másik végére, hogy kipróbálja a hajlékonyságát. Sokkal könnyebben hajlott, mint gondolta, és elvesztette az egyensúlyát. Nagy reccsenés, és Jamie a földön ült, mellette hevert a kettétört íj. Úgy elkeseredett a baleseten, hogy majdnem sírt.

– A zöld lucfenyő nem valami jó fa íjkészítéshez – mondta Avaszin, hogy kicsit megvigasztalja Jamie-t. – Az én népem, azt hiszem, nyírfát használt, vagy valami más fát, amit délről szereztek. De talán a fenyő is jó lesz, ha valahogy meg tudjuk erősíteni.

– Egye meg a fene! – legyintett Jamie. De mielőtt lefeküdt, makacs kitartása és büszkesége arra készítette, hogy mégiscsak átgondolja társa ötletét. Máris eldöntötte, hogy újra megpróbálkozik.

Harmadnap reggelre a hóvihár kicsit alábbhagyott, de még mindig túl heves volt ahhoz, hogy a fiúk kimerészkedjenek. Jamie dolgozni kezdett az új íjon, Avaszin pedig elgondolkozva figyelte. Kezében egy kemény índarab volt, amivel imént a mokasszint varrta. Szórakozottan húzogatta, és egy gondolat formálódott az agyában.

– Jamie! – szólalt meg hirtelen. – Van egy ötletem. Emlékszem rá, hallottam, hogy a csipevék fenyőből csinálták az íjat – más fájuk nem akadt –, és valahogyan ínnaal erősítették össze. Az ín erős és rugalmas. Megpróbálsz?

– Persze! – felelte Jamie. – Miért ne?

Mindketten munkához láttak. Hosszas tanakodás után elhatározták, hogy az íj külső görbülete mentén rögzítenek egypár hüvelyknyi széles ínszalagot, majd a csíkokat az íj egész hosszában szorosan a fára tekerik. Először megnedvesítették az ínt, és mikor feltekerték az íjra, óvatosan megszárazították a tűznél.

Nagyon jól sikerült. Az íj sokkal ellenállóbb lett, csak nagy erővel lehetett meghajlítani.

– Ez talán jobb lesz – mondta Jamie reménykedve, mikor megvizsgálta. – De miből csináljuk a húrt?

– Mi sem könnyebb ennél – legyintett Avaszin. – Fonok neked egyet!

Fogott egy tucat hosszú ínfonalat, nekilátott, és vacsora előtt átnyújtotta Jamie-nek a fonott ínhúrt. Olyan erős volt, hogy egyikük sem tudta eltépni. Jamie hurkot kötött mindkét végére, meghajlította az íjat, és rákötötte a húrt.

– Próbáld ki! – nyújtotta büszkén Avaszinnak.

Az indián fiú óvatosan fölemelte, és teljes erejéből meghúzta a zsinórt. Azután elengedte, és a húr nagy csattanással csapódott a fának. Elvigyorodott

– Rossz világ jön a hófajdokra! Persze, ha már megtanultunk lőni. És ha

majd lesz nyílveszőnk.

Jamie kissé elkedvetlenedett.

– Megfeledeztem a nyílveszőkről – mondta. – Várnunk kell, míg legközelebb elmegyünk a kőkunyhóhoz. Van ott benn néhány fűzfaág, abból jó nyílveszőket csinálhatunk. Addig meg maradunk a puskánál.

Elégedetten fordultak a fal felé, hogy legalább az íjat megcsinálták. Mikor másnap reggel fölbredtek, Otanak az ajtó előtt toporgott türelmetlenül, ebből megtudták, hogy véget ért az első téli hóvihár.

Olyan tökéletes csönd következett a hosszú szélviharra, hogy a fiúk úgy érezték, nekik is szuttogniuk kell.

A kunyhó fogságából kiszabadulva, alig várták, hogy fölvehessenek nehéz prémruhájukat, és indulhassanak. Reggeli után gyorsan összeszedték a holmijukat, és nekikészültek az új szántúrának a Kőkunyhó-táborba.

21. FEJEZET

NAGYSZERŰ FÖLFEDEZÉS

A sarkvidéki égboltra épp a késői hajnal kúszott föl, amikor elindultak. Alig tettek meg néhány yardot, mikor Jamie észrevette, hogy Otanak, a borjú nincs velük.

Szólígtatta a kis szarvast, hangja kísértetiesen visszhangzódra hallgatag hegyekben, de nem hallatszott az apró paták kopogása a kemény havon.

Avaszin elkomorult.

– Nem tetszik ez nekem – aggódott. – A vihar alatt kiéheztek a farkasok, és Otanak könnyű préda.

– Keressük meg a nyomait! – mondta Jamie. Ott hagyta a szánt, vette a puskát, és keresgélni kezdte a kicsi paták nyomait. Nem volt nehéz megtalálni. A borjú éles patái még a völgy keményre összefagyott haván is világos nyomokat hagytak.

Kövezték nyugat felé, a karibulegelő irányában, ahogy ezt a helyet elnevezték. Körülbelül egy mérföldet tettek meg, amikor a borjú nyomai mentén új nyomok is megjelentek. Jamie szíve fájdalmasan megdobbant. A nyomokat farkasmancsok hagyták a hóban.

A fiúk egyetlen szó nélkül futni kezdtek. Elérték a homokzátonyt, és zihálva futottak föl meredek oldalán, a nyomok mentén.

Még elég sötét volt, de ahogy a tetőre értek, olyan látványban lett részük, amit soha életükben nem fognak elfelejteni. Feljebb a völgyben egy kis domb havas lejtőjén sötét alakok gyűrűje keringett. Ahogy nézték, egy farkas

magányos, elnyújtott üvöltése ütötte meg a fülüket, és rögtön utána morgások és vakkantások kórusa, miközben az árnyak úgy hullámzottak és kavarogtak, mint egy komor, sötét folyó örvényei.

Jamie torkát zokogás szorongatta. Avaszin szavai nélkül is tudta, hogy elkéstek.

– Vége – mondta Avaszin, és a következő pillanatban a puska dördülése visszhangzott a hegyekben.

Az árnyékszerű alakok a távoli dombon a semmibe olvadva eltűntek. A nagy távolság miatt a lövés nem talált, és Avaszin tudta, nincs értelme még egy értékes töltenyt elpazarolni.

Lerohantak a véres farkaslakoma színhelyére. Egy hosszú pillanatilg nézték Otanakot, majd könnyes szemmel megfordultak, és visszabotorkáltak a szánhoz.

Harag és szomorúság kavargott Jamie szívében. Otanak sokat jelentett nekik, mert segített elfeledtetni velük világuk tátongó ürességét. Avaszin szavai váratlanul érték Jamie-t.

– Próbáld meg elfelejteni Otanakot, Jamie! – mondta. – Nincs értelme a farkasokra haragudni. Ha valaki, akkor mi vagyunk az oka annak, ami történt. Rendszerint így van, ha az ember megszelídít egy vadállatot. Az állat előbb-utóbb szembekerül a veszéllyel, amivel testvérei nap mint nap találkoznak, és nem tud segíteni magán. Előbb-utóbb be kellett következnie valami hasonlónak.

Jamie keserűen felelte:

– De azért szeretnék találkozni azokkal a farkasokkal! Megfizetnének érte!

Avaszin nem válaszolt, csak amikor már megragadták a szán kötelét, és újra lefelé haladtak lassan a völgyben.

– A farkasoknak enniük kell. Van-e különbség a közt, hogy ők megölték a borjút, és hogy mi megöltünk egy tucat tehenet?

Erre Jamie nem tudott mit válaszolni, és ahogy elgondolkodott rajta, belátta, hogy Avaszinnak igaza van. Már nem haragudott annyira a farkasokra, de tudta, hogy hosszú hónapok, fognak eltelni, mire elfelejti Otanakot, a kis borjút.

A síkságra érve azt látták, hogy a pusztaság újra megváltoztatta az arcát. A kegyetlen vihar lesöpörte a havat a sziklákról és a hegyekről, és a völgyekben halmozta fel, ahol olyan kőkeményre összetapadt, hogy léptük nem hagyott benne nyomot, és úgy csúszott rajta a szán, mintha jégen siklana. Nagy hideg volt, de szélcsend, így nem érezték elviselhetetlennek. A kelő nap fényében csillogó és majdnem kellemes volt a fehér világ.

A fiúk még mindig nyomott hangulatban voltak, nem időztek sokat a Kőkunyhó-táborban, nagy nehezen elhánták a kemény havat az egyik raktár

elől, megpakolták a szánt, és már készülődtek is a visszaútra. Ebéridő volt, így hát előhúztak egy kis hideg sültet, amit az útzsákjukban hoztak, a zubbonyuk alatt, ahol nem fagyott meg, és egykettőre bekapták. Éppen indulni akarlak, mikor valami mozgás villant Jamie szemébe.

– Mi az ott?! – kiáltotta élesen, mert egy pillanatra a rejtélyes nyomok jutottak eszébe.

Avaszin is megpillantotta azt a valamit, mert már ki is vette a puskát a bőrtokból. A fiúk térdre zötytettek, és hangosan verő szívvel figyelték a havas pusztát a tábortól nyugatra. Ismét megmoccan valami, és egy közeli sziklán két alak körvonalai jelentek meg.

– Farkasok! – suttogta Jamie egy kicsit megkönnyebbülten. Majd Otanakra gondolt, átvette a puskát, és már célzott is, de Avaszin visszatartotta.

– Várj! – suttogta az indián fiú. – Talán mégse farkasok.

Most már jól látszott a két állat a tetőn. Valóban farkashoz hasonlítottak, de kisebbek és kicsit más formájúak voltak.

Avaszin éles szeme fölfedezte a különbséget. Hangjában feszült izgalommal mondta:

– Nem farkasok. Kutyák!

A fiúk óvatosan fölálltak, az állatok pedig, néhány száz lábnyira tőlük, mozdulatlanul vártak. Jamie bólintott.

– Tényleg kutyák – mondta. – De mekkorák! Másfélszer akkorák, mint délebbre a szánhúzó kutyák. – Megragadta Avaszin karját.

– Be kell fognunk őket! – unszolta. – Két ilyen kutyából kitelne egy fogat, és lenne reményünk, hogy eljutunk innen.

Avaszin bólintott.

– Nagyon óvatosnak kell lennünk, hogy meg ne ijesszük őket – mondta. – Biztosan valami eszkimó táborból kóboroltak el, úgy festenek, mint az eszkimók kutyái. Ha már régen elvesztek, akkor biztosan az éhhalál küszöbén állnak. Különösen egy ilyen hóvihár után!

– Biztosan megszimatozták a húskészletünket – vélte Jamie. – Lássuk, hátha elfogadják az ennivalót.

Gyorsan levágott néhány darab fagyott húst a szánkó rakományából, és nagyon lassan a két mozdulatlan állat felé indult. A kutyák nem mozdultak, a fiúk ötvenlábnyira voltak már, jól látták a két óriási eszkimó kutya fekete-fehér foltjait, nagy széles fülét és szögletes gallérját. Pompás állatok voltak – és igen félnékek.

Hirtelen mindkettő megfordult, és a lábuk közé húzott farokkal eliramodtak. Nem futottak messzire. Egyikük megbotlott és elesett. Ott feküdt, elgyengülten küszködve.

A fiúk még óvatosabban közeledtek. A földön fekvő kutya végső erejével

lábra állt. Láthatólag nem volt már ereje, hogy elfusson, de fölkészült, hogy védje magát. Rávicssorgott a közeledő fiukra.

– Jó kutyus – szólította meg Jamie szelíden –, okos kutyus! Gyere, hamar, itt a kaja!

– Állj! – suttogta Avaszin. – Ha most megijesztjük, sose látjuk többé őket. Dobd le a húst, és gyere vissza a szánhoz!

Néhány perc múlva a fiúk a szánon, ültek, és nézték a két kutyát, amint óvatosan becserkészik a húst, majd mohón rávetik magukat. Másodpercek alatt eltűntették azon fagyottan. Az egyik fölemelte a fejét, hosszan, állhatatosan nézte a fiúkat, azután mindketten megfordultak és elsétáltak, majd eltűntek a hóbuckák között.

– Elmennek! – kiáltotta Jamie,

– Ne izgulj. – nyugtatta Avaszin. – Most hazaindulunk, és a kutyák egészen biztosan követni fognak, bár színüket se fogjuk látni. Mostantól tudják, hogy enni kapnak tőlünk.

Jóval napnyugta után pakolták le a szánt a kis kunyhó mellett.

Jamie vacsorakészítéshez látott, Avaszin pedig egy zsák hússal elindult le a völgybe. Visszafelé jövet néhány yardonként ledobott egy-egy húsdarabot. Nem látta ugyan a kutyák nyomait, de biztos volt benne, hogy valahol a közelben lehetnek.

Éjjel a hálósákjában fekvé Avaszin fölült és fülelt. Valahonnan a közelből egy állat félreismerhetetlen szuszogása hallatszott. Avaszin így suttogott:

– Látod, Jamie, megmondtam! Egy héten belül lesz kutyaszánunk!

A következő két napon csak elsuhanó árnyait látták az állatoknak, de az ajtó előtt hagyott hús reggelre mindig eltűnt. A harmadik napon Jamie pirkadat előtt kinyitotta a kunyhó ajtaját, és a hirtelen támadt mozgolódás elárulta, hogy a kutyák az éjszakának legalábbis egy részét a kis fatornácon kuporogva töltötték, amit a fiúk azért építettek, hogy a havat távol tartsa a háztól.

Jamie-nek támadt egy ötlete, és Avaszin lelkesen segített a megvalósításban. Egyórai munkával vékony fenyőtörzsekből keretet készítettek, amely éppen beleillett a tornác bejáratába. A felső részét bőrcsíkokkal odaerősítették, fölnyitották, és kitámasztották egy hóba állított vékony oszloppal. Hosszú bebics vezetett az oszloptól az ajtó részén át be a kunyhóba, ahol a szemközti falon egy szögbe kötözték. Vagyis csapdát készítettek, amit a fiúk a kunyhóból lecsaphatnak, és így a kutyákat fogva tarthatják a tornácon.

Este egy csomó fehérhalat tettek csalétkül a csapdába, majd csendben ültek és vártak. Egy óra elteltével halk zörejt hallottak a tornácról. Jamie lábujjhegyen odament a szöghöz, és eloldotta a bebicst. Feszülten várt, amíg a

csámcsogás el nem árulta, hogy a kutyák elmerültek a falatozásban. Hirtelen rántás a madzagon, és a fenyőfa ajtó nagy dörrenéssel lecsapódott. Egyszeriben pokoli lárma tört ki a tornácon.

– Gyújtsd meg a lámpát! – üvöltötte Jamie. Mikor a kunyhó kivilágosodott, szélesen mosolyogva néztek össze.

– Hát megvannak! – mondta Jamie boldogan. Avaszin arcáról lassan lehervadt a mosoly, és kicsit bárgyún meredt maga elé.

– De most mit csinálunk? – kérdezte.

Jamie lassan felfogta, hogy Avaszin mire gondolt, és erre olyan mókásan kétségbeesett arcot vágott, hogy Avaszin sem tudta kuncogás nélkül megállni. Csak arra gondoltak, hogyan foghatnák meg a kutyákat, de arra már nem, hogy azután mi lesz. A kutyák ott voltak a tornácon, de a fiúk csak a tornácon át juthattak ki a kunyhóból.

– Hát ezt megcsináltuk! – mondta Jamie bánatosan. – Túl jól sikerült. Hogy jutunk ki innen anélkül, hogy kinyitnánk az ajtót?

– Sehogy – felelte Avaszin. – Nincs más hátra, kinyitjuk az ajtót, és reméljük a legjobbakat. Várj csak, csinálok két lasszót bőrből, és ha kis szerencsénk van, a nyakukra húzhatjuk. Ha szerencsénk van!

Amikor elkészültek a lasszók, Avaszin a tűz mellé állt, egyik kezében a lasszó, a másikban egy furkósbot. Jamie megragadta a fakilincset, néhány hüvelyknyire kinyitotta az ajtót, és elbújt mögötte.

A kutyák mint az örültek dobálták magukat a picike tornácon, és a fiúk el sem tudták képzelni, mit csinálnak majd, ha meglátják, hogy kinyílik az ajtó.

És akkor – csönd lett. Megszűnt minden mozgás, és egyetlen hang sem volt. Hosszú másodpercek teltek el a fiúk idegesen vártak. Végül Jamie kikémlelt az ajtónyíláson.

A két kutya összebújva kucorgott, a nagy szörgomolyagból négy ijedt szem parázslott elő. Miközben nézte őket, Jamie vinnyogást hallott, körülbelül olyan bős hangot, amilyen egy foxikölyöktől telik.

– Nincs veszély – mondta Avaszin egy kissé bizonytalanul. – Tárjuk ki sarkig az ajtót, és lássuk, hogy sikerül-e összebarátkozni velük.

Egy órán keresztül főtthús-darabokkal és kedves szavakkal csalogatták a kutyákat Végül, az egyik néhány lábnyit előrekúszott. Füle széles fejéhez lapult, és szánalmasan alázatos volt.

Jamie dobott neki egy darab húst, és a kutya egy pillanat alatt lenyelte. Nagy, bozontos farka alig észrevehetően megmoccant.

Ez lett a fordulópont. A többi már csak idő kérdése volt. Éjfélre mindkét kutya elhagyta a tornácot, és félenken bekúsztak a kunyhóba, ahol dugig ették magukat. A fiúk megkönnyebbülten becsukták az ajtót, mert a kunyhó már olyan hideg volt, mint a jégverem, és megrakták a tüzet. Amikor lefeküdtek, a

kutyák egy sarokba gömbölyödtek, de a szemük sarkából azért figyelték őket. – A fiúk másnap sem próbálták megérinteni a kutyákat. Vacsora után Avaszin a Kőkunyhó-táborból hozott egyenes fűzfavesszőkből nyilakat farigcsált, Jamie a tűz mellett kuporgott, és új bőrkesztyűt varrt magának. Meleg, kényelmes és csöndes volt a kunyhó.

Jamie munkájába merülve egészen megfeledkezett a kutyákról. Egyszer csak egy hideg orr érintését érezte a tarkóján.

Avaszin csendesen megszólalt:

– Ülj nyugodtan, Jamie. Megszimatol.

Jamie életének leghosszabb perce volt ez. Minden pillanatban arra várt, hogy azok a hosszú fehér agyarak a nyakába mélyednek. Ehelyett forró, nedves simítást érzett, ahogy a kutya végignyalta a fülét. Jamie óvatosan odafordította a fejét. A nagy kutya ott állt mögötte, lassan oda-vissza lengette lompos farkát. Óriási sárga szemével őt nézte, majd egy sóhajjal lefeküdt, összegömbölyödött, orrát a farka alá dugta. Elégedett volt. Nemcsak élelmet és otthont talált, hanem gazdát is.

Két nap alatt megszelídítették a kutyákat. De még mindig idegesítették őket a hirtelen mozdulatok. A fiúk meg-megveregették őket, óvatosan bántak velük, kerülték a gyors mozdulatokat. A nagyobbik állat, a hím, közel száz fontot nyomhatott, és különösen Jamie-hez ragaszkodott, A kisebb kutya nőstény volt, és Avaszin hamarosan barátságot kötött vele.

Most kezdték kiheverni a kis Otanak elvesztését. Semmi sem űzhette volna jobban el a magányukat, mint a kutyák jelenléte a táborban. A fiúk életkedve újraéledt, a kutyáknak szentelték minden idejüket, hiszen ha minden jól megy, ezek az állatok fogják majd kimenteni őket a téli pusztaságból.

Jamie a hímét Fangnek* nevezte, Avaszin pedig Ajuszkimónak a nőstényt, ami krí nyelven eszkimót jelent.

[* *Fang* – agyar (angol)]

Nem lehetett kétséges, vendégeik eszkimó kutyák, mert sokkal nagyobbak voltak, mint az erdővidéken élők. Ez a tény néhány kellemetlen pillanatot szerzett nekik, főleg Avaszinnak, hiszen ez azt jelentette, hogy valahol a közelükben eszkimó tábor van. Az is elképzelhető persze, hogy a kutyák már több napja elvesztek, azóta vándorolnak, és közben száz, vagy akár ennél is több mérföldet megtettek. Az eszkimóktól való szorongás sem tudta elrontani a fiúk örömét, amit a kutyákban leltek. Fang és Ajuszkimo új színt hoztak a táborba, és újfajta boldogságot a fiúk szívébe.

A TUNDRA ÓRIÁSA

Avaszin jóslata a kutyaszánról egy héten belül valóra vált. Miközben a kutyákat szelídítették, Avaszin szabadidejében két egyszerű hámot készített, volt has-, mell- és hátszójuk, de nyakörvük nem.

Egyik nap a fiúk leszedték, a szánt a kunyhó tetejéről, ahová a borzok elől dugták, nehogy leegyék róla a bőrt. Amikor a kutyák megpillantották a szánt, izgatottan vonítani kezdtek, és körbeszaladgálták a fiúkat.

– Ismerik a szánt! – mondta Jamie reménykedve. – Lássuk, mit csinálnak, ha meglátják a hámot!

Avaszin kihozta a két hámot a kunyhóból, és hozzáérősítette őket a szán köteléhez. A kutyák nyomban a szán elejéhez ugrottak, és várakozva álldogáltak, amíg a fiú befogta őket. Ajuszkimót tette vezérnek, azután Fang hámját is föl kötözte. Alighogy elkészült, Ajuszkimo rántott egyet a kötélén, és a szán máris mozgásba lendült. A kutyák átszáguldottak a kunyhó tisztásán, és röpültek lefelé a lejtőn. A szán vadul billegett és zötykölődött mögöttük.

Jamie és Avaszin fölcsofódva meglepetésükből üldözőbe vették őket.

Kétférföldnyivel odébb érték utol a szökevényeket. A szánkó meg a kutyák egymásba gabalyodtak. A kutyák boldogan heverték a hámjukban, és várták, hogy elengedjék őket.

Visszafelé menet Jamie és Avaszin vegyes érzelmekkel szemléltek a kíséreltet.

– Megvan a kutyafogatunk – mondta Jamie –, de kemény dió lesz megtanítani őket, hogy angol szóra engedelmeskedjenek. Gyakorlásul futtassuk le őket néhányszor a kőkunyhóig, mielőtt nagyobb útra indulunk.

A következő négy napon a fiúk a két tábor közötti hosszú úton dolgoztak a kutyákkal. Avaszin egy biztonsági kötelet erősített a szánra, amit maga mögött húzott, hogy el tudják kapni, ha a kutyák nekiiramodnának. A visszaúton azonban olyan nehéz volt a szán, hogy ettől nem kellett tartaniuk. Négy nap alatt hétszer tették meg az utat, és az utolsó fordulóval az összes maradék élelmet elhozták a Kőkunyhó-tábor raktárából.

A kutyák energikusan és kitartóan húztak, és lassan megtanulták, hogy az erdővidék hajtókiáltásaira, a csára meg a hajsza jobbra, illetve balra forduljanak. Elképesztő étvágyuk volt. A dolgozó kutyáknak télen hatalmas mennyiségű húsról vagy halról van szükségük, hogy jó erőben maradjanak, és a fiúk kissé aggódva gondoltak rá, hogy megcsappanhat ettől az élelmiszerkészletük.

Hamarosan megint húst kell szerezniük. A Rejtett Völgy bejáratánál ott tanyáztak még a szarvasok, de a fiúk nem akarták leölni őket, egyrészt érzelmi okokból, másrészt, mert a bikák jelentették a biztosítékot, hogy később se

fognak éhen halni

Egyrészt ezért, másrészt pedig, mert nagyon szerettek volna már egy igazi kirándulást tenni a kutyafogattal, elhatározták, hogy hosszabb vadászexpedícióra indulnak.

Jamie úgy gondolta, hogy más védett völgyek is lehetnek északi irányban a hegyek között, ahol esetleg megmaradtak a szarvascsordák, így hát fölkészültek egy háromnapos kutatásra. Élelmet, hálózásokot, tábori felszerelést és egy nagy köteg tűzifát csomagoltak a szánra.

Tiszta téli reggel volt, bágyadt napfény szikrázott a havon, amikor elindultak. Szőrmeruhájukban úgy festettek, mint az eszkimók. Jamie vitte a puskát, Avaszinnek az új himbálódzott a vállán, egy kis bőrtégezben pedig öt nyilat vitt. Kettő rézhegyű volt, háromnak pedig egyszerűen tűzben edzette ki a fahegyét.

A kutyák teljes sebességgel húztak, úgyhogy a fiúknak ugyancsak szaporázniuk kellett, hogy lépést tartsanak velük. A levegő olyan hideg volt, hogy fáj, ha túl hirtelen szívták be. Hamarosan zúzmarakristályok nőttek a csuklyájuk szélére. Jamie-nek minduntalan meg kellett dörzsölnie orrát meg arcát a kesztyűtlen kezével, hogy meg ne fagyjon.

Hideg volt ugyan, de az idő gyönyörű. A kis tavak jégpáncélja recsegett-ropogott a fagyban. Teljes szélcsend volt, és sok mérföldnyire elhallatszott minden hang. Világosan kivehettek egy holló éhes kiáltását, pedig olyan magasán röpült az égen, hogy nem is látták.

Ahogy elérték a Befagyott Tó Folyóját, északnak fordultak, új vidék felé. Körülbelül két órán át követték a folyó jegét. A nyugati hegyek itt a folyóhoz közelítettek, a völgy pedig elkeskenyedett. A hó a lábuk alatt olyan kemény volt, mint az aszfalt, és élőlénynek nyomát se látták sehol.

Dél körül megálltak ebédelni, és miközben Avaszin kis tüzet gyújtott, Jamie fölmászott egy magaslatra megszemlélni a körülöttük elterülő vidékét.

A látvány lélegzetelállító volt, és elképzelhetetlenül magányos. Amerre a szem ellátott, hullámos sík terült el mindenfelé, akár egy megfagyott óceán. A kemény hó vakítóan csillogott, és egyetlen fa vagy szikla sem törte meg a fehér takarót. Olyan valóságos volt, mintha valami hajdankori világba csöppentek volna.

A látvány különös hatást tett Jamie-re. Amikor visszatért a tűznél guggoló Avaszinhez, megpróbálta szavakba önteni az érzéseit.

– Lejjebb délen, ahonnan jöttünk – mondta –, olyan, mintha a világnak teteje meg falai lennének. De itt olyan, mintha valaki kidöntötte volna a falakat, és leemelte volna a tetőt. Eddig el sem tudtam képzelni, milyen hatalmas lehet a világ!

– Hatalmas és üres – felelte Avaszin. – Mióta elindultunk, nem láttunk, nem hallottunk semmit egy hollón kívül. Távolodjunk el a folyótól, és nézzünk be a hegyek tövéhez!

Sietve megebédeltek, újra megpakolták a szánt, és nyugatra fordultak, ahol a sziklás hegyek csupasz lejtői kiemelkedtek a síkságból. Félórán át eseménytelenül haladtak, akkor Ajuszkimo fölemelte fejét, és felvonított. Fangre is átragadt az izgalma, és mindkét kutya nekifeszült a hámnak, úgy húzták, ahogy csak bírták.

– Valamit megszimatoltak! – kiáltotta Avaszin figyelmeztetően. – Talán szarvast!

Futottak a kutyák után, közben erősen figyeltek. A hegy közelebb került, és egy kis vak völgyet láttak meg a szürke sziklák felületén. Avaszin hirtelen előrerohant, elkapta a kutyákat, és megállította őket.

– Valami mozog ott a nyílásban – szólt halkán Jamie-nek. – Tartsuk készenlétben a puskát. Egyikünk itt marad, és visszatartja a kutyákat, másikunk pedig vadászatra készül.

Jamie bólintott, töményt tett a tárba, és mélyen lehajolva futni kezdett. Egy alacsony szikla alá húzódott, százyardnyit megtett a szikla oltalmában, és akkor óvatosan átnézett a szikla fölött.

Egy barna árnyat látott egy pillanatra a hatalmas sziklák mögé húzódni. Ismét lekuporodva odafutott a sziklahasadékhoz. Átcsúszott rajta, és délnek fordult. Fogalma se volt, mit pillantott meg. Azt már tudta, hogy a téli síkság hatalmas távlatai megtévesztik a szemet. Az árny éppúgy lehetett egy nyúl a közelben, mint egy karibu a messzeségben, de Jamie nem akart semmit kockáztatni, és ott maradt a szikla oltalmában.

Most már közel volt a hegyekhez, és kis, meredek szirtekhez érkezett, melyek között nagy, kerek kövek heverték szanaszét. Nem láthatta sem a szánt, sem az állatot, amelyre vadászott. Kicsit megzavarodva megállt, hogy fölmásszon egy sziklára, ahonnan talán jobban lát majd, de ebben a pillanatban távoli kiáltást hallott.

Avaszin hangját vélte fölismerni, és mintha a kutyák vonítását is hallotta volna, de a hang oly elmosódott volt, hogy akár tévedhetett is.

Sarkon fordult, visszarohant az úton, amelyen jött, elérkezett egy magas sziklához, amelyre nagy nehezen fölmászott. Megkapaszkodott a tetejében, és kelet felé kinézett a síkságra.

Ott volt a szán, apró játékszer a havon. Nem messze tőle Avaszin parányi alakja rohant. Mögötte, nem túl messze, egy alak tornyosult, és Jamie szívét jeges félelem járta át. Medve volt, akkora medve, amekkorát csak kevés ember látott. Olyan hatalmas volt, mint egy bivaly, egészen eltörpült mellette a menekülő indián fiú alakja.

A szörnyű látvány hatása alatt Jamie alig vette észre a két kutyát, akik elszabadulva a szántól, hátulról közeledtek a medvéhez. Jamie félig leugrott, félig lecsúszott a sziklacsúcsról, rohant a hóban. Egy gondolat kalapált szüntelenül az agyában: nála van a puska, Avaszinnál pedig a szinte hasznavehetetlen új!

Zihált a tüdeje, szúrt a szíve, úgy futott, mint még soha életében. Egyszer arca bukott, és ájulás környékezte. De abban a pillantásban talpra ugrott, és futott tovább. Kimerült lába úgy járt, mint valami rozsdás dugattyú, és úgy szédült a megerőltetéstől, hogy alig látott.

Úgy tűnt, mintha már órák teltek volna el azóta, hogy fölkapaszkodott az utolsó szirtre, és lemászott róla a másik oldalon. Néhány száz yardnyira maga előtt megpillantotta a szánt. A kutyák iszonyú üvöltése hasogatta lüktető dobhártyáját. Homályosan látta, hogy az egyik megsérült, és elgyengülten igyekszik távolabb kúszni az óriási medvétől, miközben a másik kutya üvöltve igyekezett magára vonni a szörny figyelmét.

Avaszin épp kijutott a medve közvetlen közeléből. Jamie megpróbált kiáltani, de a tüdeje úgy fájt, mintha üvegszilánkokkal lenne tele. Csak hörögni tudott, de ez is elég volt. Avaszin megfordult, meglátta, rohant felé és éppen elkapta, amikor Jamie megszedült és leroskadt.

– A puska... – motyogta Jamie. – Fogd a puskát!

Nagy fekete hullámok csapódtak össze Jamie szeme előtt, de elmosódva még hallotta a puska dörrenését, és rögtön utána még három lövést, azután teljesen elsötétült előtte a világ, és semmit sem hallott többé.

Amikor magához tért, lobogó tűz mellett feküdt, biztonságban, két hálósákba csavarva. Sötét volt, csak a tűz világított, és a sarki fény reszketett fölöttük. Úgy fájt a melle, hogy alig tudott lélegezni. Megpróbált a másik oldalára fordulni. Valami megmoccant, és egy nagy piros nyelv csapott le az arcára. Fang volt, aki mellette kuporgott a takarón.

Avaszin a tűz mellett guggolt, észrevette a mozgást, és fölnézett. Megkönnyebbülés áradt szét az arcán. Szélesen elvigyorodott, és így szólt:

– Épp jókor! Fő a leves. De nézd csak meg előbb az új matracodat!

Jamie fájdalomtól sziszegve megfordította a fejét. A hálósákok alatt hatalmas, durva barna prém volt, olyan hosszú szőrű, mint a haja. A prém akkora volt, mint egy sátor, és Jamie csodálattal simította meg.

Ekkor Avaszin odalépett hozzá a sűrű húslevessel telt teáspitlivel.

– Idd ezt meg, és mindjárt jobban leszel! – mondta vidáman. – Csoda, hogy ki nem készítetted magad, így futni ilyen hidegben! Megfagyhatott volna a tüdőd. Hogy van a melled?

Könnyed, csevegő hangjából kiérződött az aggodalom. Jól tudta, hogy a túl hevesen belélegzett sarki hideg levegő már nem egy embert megölt.

Jamie mosolyogni próbált.

– Fáj! – mondta, majd: – Mi történt?

Avaszin megkönnyebbült, hogy Jamie-t beszélni hallja, és boldogan kezdett bele a medvével való harc történetébe.

– Szóval – kezdte –, amikor eltűntél a szemem elől, előbbre mentem a kutyákkal, hogy lássam, mi történik. A szán előtt haladtam, és a kutyák egyszer csak morogni kezdtek. Azt hittem, hogy egyszerűen csak izgatottak. Végül Fang vonítani kezdett. Le akartam csöndesíteni, nehogy eljessze előled a vadat. És alig egy negyedmérőföldnyire tőlünk ott volt a medve. Széllal szemben ügetett felénk. Biztosan megszimatolta a húst a szánon.

Rémületemben moccanni se tudtam. A medve a hátsó lábaira emelkedett. A kutyák örjöngtek. Üvöltöttem neked, ahogy a torkomon kifért. Akkor a medve fölhorkant, négy lábra ereszkedett, és futva közelített.

A kutyák a szánba fogva sose menekülhettek volna el, így hát elvágtam a kötelet. Azután én is elfutottam. Reméltem, hogy a medve megáll a szánál, és nekilát a húsnak.

De nem ezt tette. A nyomomban volt, és mind közelebb ért. Hallottam a kutyák szörnyű lármáját.

Kifogytam a szuszából, és hátranéztem. A medve a két hátsó lábán állt, és a két kutyával verekedett. Jókora kutyák, de a medve mellett olyanok voltak, mint a rókát bosszantó gerekek.

Jamie, a történet izgalmában megfeledkezve fájó melléről, fölült a zsákban. – És aztán? – kérdezte elfúló hangon.

– A kutyák megállították a medvét – folytatta Avaszin –, de tudtam, hogy sokáig nem tarthatják föl, mindkettővel végez előbb-utóbb. Visszarohantam, a medve rám se hederített, úgy látszik, ártalmatlannak ítélte. Mikor elég közel értem, lőni kezdtem az íjjal. Az első nyíl valószínűleg eltalálta az egyik lábát, de meg csak össze sem rázkódott.

Azután mancsa egy csapásával eltalálta Ajuszkimo farát, és a kutya úgy röpült a levegőben, mint egy hólabda, és három bukfcet is vetett, mikor földet ért. Fang erre örjöngeni kezdett, belecsimpaszkodott a medve farába. Nem volt több nyíl, kétségbeestem, de akkor meghallottam, hogy jössz. A többi már könnyű volt Elvettem tőled a puskát, és lőttem. Nagyon szívós volt, de ennyi ólom még neki is megártott. Letámaszkodott, támadni akart, azután megállt, kissé zavartan rám bámult, és összeesett.

– Ez minden. Ha Ajuszkimo nem sebesül meg, és te nem ájulsz el, biztosan összecsuklottam volna. De mivel a kutyát is, téged is ápolnom kellett, megvártam, míg elmúlik a reszketésem, és nekiálltam tüzet gyújtani. Azután

még kellett nyúznom a medvét. Ha hagyjuk megfagyni, akkor sose tudjuk lehúzni a bundáját. De csak az egyik oldalát nyúztam meg, mert képtelen voltam a másikra átfordítani.

Reggel Jamie még úgy érezte, mintha tüzes vassal égetnék a tüdejét, de azért könnyebben lélegzett, és elég erősnek érezte magát, hogy hazainduljanak. Avaszin hótömböket halmozott az elejtett medvére, azután fölpakolta Ajuszkimót a szánra, mert az nem tudott járni, és Fanget fogta be.

Lassan mentek hazafelé, hogy Jamie-nek ne kelljen megerőltetnie a tüdejét.

Mire leszállt az éj, elértek a kunyhóhoz, ott aztán Avaszin ismét ágyba fektette Jamie-t, és bekötözte Ajuszkimo sebeit, összehorzsolt hátától és a csípőjén tátongó két tépelt sebtől eltekintve nem volt komoly sérülése.

Egy hét múlva Jamie ismét normálisan tudott lélegezni, és a járás sem okozott kellemetlenséget. Ajuszkimo is hamarosan jobban lett, bár egy ideig még mereven járt.

Amikor Jamie újra utazóképes lett, befogták a szán elé Fanget, és maguk is megragadták a kötelet, hogy segítsenek a nagy kutyának elhúzni a medvehúsrakományt.

Jamie igazán meglepődött a tetem méretein. Nagyobb volt, mint egy bika, és legalább olyan erős, mint egy bivaly. Az óriási állat kétségkívül tundrai grizzly volt. Erről a medvéről kevés fehér ember hallott egyáltalán, nemhogy valaha is látta volna. A tundra grizzlyje magányosan él a tágas síkságon, ő a környék királyai nincs állat, ami megtámadná. Az e vidéken lakó kevés eszkimónak minden oka megvan rá, hogy tartson tőle. Fél tonnát nyom, két hüvelyk hosszú karma borotvaéles. Általában messzire elkerülik az embert, és nem rosszindulatúak. Ezt a medvét is valószínűleg az éhség kényszerítette, hogy megtámadja a fiúkat, hiszen ebben az évszakban téli álmát kellene aludnia.

A fiúk magukkal vitték a mancsát. Volt vagy tíz hüvelyk széles és egy láb hosszú. Jamie nagy érdeklődéssel nézte; és elkomolyodott az arca.

– Azokat a furcsa nyomokat, amiket a Kőkunyhó-tábornál láttunk, nem grizzly hagyta – mondta végül.

Avaszin kelleetlenül helyeselt. A fiúk lefekvés után újra a nyomokra gondoltak, és aznap éjjel rossz álmok háborgatták őket.

23. FEJEZET

MENEKÜLÉS

November a vége felé közeledett, a tél mindenható úr lett a tundrán. Állandóan süvített a szélvihar a sarki tengerek felől, és dühöngve csapott le a síkságra. Napokon keresztül csak néhány lábnyira tudtak eltávolodni a kunyhó ajtajától, és egyre szűkült a birodalmuk, míg végül a kis kunyhó négy fala közé szorult.

Kezdetben nem bánták. Meleg és kényelmes volt odabent, és tudták, hogy az élelmük kitart a rossz idők végéig. Egy ideig jó mulatság volt ülni a két kutyával a nyitott tűzhely mellett, és beszélgetni vagy tenni-venni, miközben a kegyetlen szél dühösen süvít odakint.

Most már rövidek voltak a nappalok. Reggel tíz óra tájban pirkadt, és három óra körül újra éjszaka borult a fehér, széljárta világra. A három zsírkő edényből készített faggyúmécs olyan sokat fogyasztott, hogy a zsírkészletük ijesztően apadni kezdett. Meg kellett elégedniük egy lámpával, és azt is csak naponta néhány órát égették, így aztán egyre több hosszú órát kellett úgy eltölteniük, hogy csak ültek a tűz szeszélyes lángjánál, és beszélgettek, vagy indián játékokat játszottak, amelyekre Avaszin még emlékezett.

Jamie megtanulta a macskabölcső készítését – vagyis az ujjhegyén tartott hosszú ífonálból bonyolult figurákat szőni. Amikor ezt megunták, órákon át udzit, kitalálás játékot játszottak, botokkal és kavicsokkal. De a játékok amelyeket ismertek vagy kitaláltak, nem tudták túl hosszú időre lekötöni őket.

Állandóan beszéltek, hogy elűzzék a bezártság és levertség érzését. Jamie hosszú történeteket mesélt torontói iskolás korából, Avaszin pedig krí vadásztörténeteket és legendákat idézett föl.

A néhány órában, amíg a mécs égett, könnyebb volt. Elfoglalták magukat új bőrruhák varrásával, a felszerelés javíthatásával, új kutyahám és fűzfa nyilak készítésével. Fát vágni, vizet hozni, ételt készíteni mindig kellett. Jamie nagy örömet talált a szegényes élelemiszerkészlet változatos felhasználásában. A halat hússal kombinálta. Gyümölcszószt főzött szárított bogyókból. Mindig másképp sütötte a szarvashúst, sőt egyszer még palacsintafélét is készített, porrá tört szárított húst használt liszt helyett, és velőzsírban sütötte ki.

Érdekes módon egyiküknek sem hiányoztak a délen fogyasztott mindennapi ételek. Az első néhány héten kellemetlen volt a só meg a cukor hiánya, de már rég megfeledkeztek róla. A lisztéhség tovább tartott, de a tundrán eltöltött első hónap után már ezt sem érezték, és már nem szomorodtak el a friss kenyér gondolatára.

Tapasztalatuk szerint nagyon jól meg lehetett élni húson, csak húson, feltéve, hogy – és ez igen lényeges – sok zsírt esznek a sovány húshoz.

Egyszer-kétszer, mikor kicsit enyhébb volt az idő, kimentek a szabadba, de nem merészkedtek messzire a tábortól, mert az égbolt állandóan új hóviharakkal fenyegetett.

A levegőzések alkalmával Avaszin lőtt az íjjal néhány hófajdot, Jamie pedig állított egy tucat hurkot, és fogott két pompás sarki nyulat. Öröndetes változatosság volt ez a megszokott érendben, de épp csak arra volt elég, hogy többet kívánjanak.

Az idő mind rosszabbra fordult, a kutyáknak egyre többet kellett a kunyhóban tartózkodniuk. Amikor Jamie nagyon nekikeseredett, ránézett a két szép nagy állatra, és fölcsillant benne a remény, mert úgy érezte, a kutyák egy napon majd kimentik őket a zord téli tundráról

Kalandjuk elején a fiúk ritkán beszélgettek az otthonukról, mert érezték, hogy ettől csak még nagyobb lesz a honvágyuk, az pedig elveszi a munkakedvüket, szerencsétlenné és lustává teszi őket.

De ahogy teltek a napok, mindig többet és többet gondoltak az otthonukra.

Közelgett a karácsony. Avaszin a vidám készülődésre gondolt, mert népe minden évben ilyenkor indul a szokásos karácsonyi utazásra a többi indián táborba. Az erdővidéken sok mérföldnyire mindenütt vendégség lesz, csengőkkel és vidám, színes szalagokkal díszített kutyafogatokat hajtanak egyik kunyhótól a másikig. Avaszin tudta, hogy Alfonz és Marie Mivaszin házában nincs öröm, mert halottnak hitt fiuk emléke minden örömet elűz.

Jamie gyakran gondolt Angus bátyjára és arra, hogy Angus Macnair már rég lemondott arról, hogy unokaöccsét valaha is lássa.

Egy nap Jamie megszámolta az ólomtábla rovátkáit, és hirtelen kitört belőle:

– Már csak egy hét van hátra karácsonyig, Avaszin! Biztosan mindenki azt hiszi, hogy meghaltunk.

A nap további része mélységes levertségben telt el. Fásultan unatkoztak a kunyhóban, kint pedig tombolt a hóvihar. Úgy szenvedtek a honvágytól, mint eddig még soha, és nem volt rá ellenszer.

A következő néhány napon csak a menekülés lehetőségéről beszélgettek. A kutyák megérezték a boldogtalanságukat, és együttérzően vinnyogtak. Az élet nem volt kellemes többé a Rejtett Völgy mélyén lapuló kicsi kunyhóban.

Öt nappal karácsony előtt azután megváltozott az idő. Elállt a szél. Fölkelt a nap, alacsonyán függött a láthatár fölött, és ragyogóan sütött. Emelkedett a hőmérséklet. Meleg front tört be délről a sarkvidékre, és a tavasz hamis ígését hozta magával, pedig annak érkezéséig öt hónap volt még hátra.

A fiúknak elment a józan eszük. Megvadultak az örömtől, és ahogy ott álltak viharvert ingükben a kunyhó előtt, csak egy gondolat járt a fejükben. Most végre megkísérelhetik a menekülést!

A legkevésbé sem voltak hajlandók törődni a rájuk váró veszélyekkel. Olyan erős volt bennük a menekülési vágy, hogy nem maradt hely a gondolataikban a nehézségeknek,

Nehézségeik pedig jócskán akadtak. Először is a szeszélyes jó idő – nem tarthat tovább néhány napnál, és azután újult erővel visszatér majd a tél. Másodszor több mint háromszáz mérföldes út állt előttük, amelyet nyílt síkságon kell megtenniük a télbe borult tundrán, míg elérik a legészakibb csipevé táborokat. Ez legalább kétheti út, de lehet három is, még akkor is, ha mindennap tudnak haladni. Ez pedig azt jelenti, hogy több mint kétszáz font húst kell a hátukon meg a szánon magukkal vinniük, maguk és a kutyák ellátására. A súlyos teher lassítani fogja az útjukat, ez viszont azzal jár, hogy még több élelemre lesz szükségük, amíg biztonságba nem kerülnek. És ez a számítás mind azon a feltételezésen alapul, hogy végig jó marad az idő. De három hét jó idő egyszerűen elképzelhetetlen. Akár egy hétre is föltartóztathatja őket a hóvihar a nyílt síkon, tüzelő nélkül, gyorsan fogyó élelemmel.

Húvös fejjel utánagondolva igen csekély volt az esélyük, hogy élve megússzák ezt a veszélyes utazást. De ezen a decemberi napon nem tudtak józanul gondolkodni. Egyáltalán alig gondolkodtak. Egy dolog számított csak: hogy hazamennek.

Vakmerő hangulatukban is a lehetséges legnagyobb gonddal jártak el. Csak a legtáplálóbb ételeket tették a szápra: velőzsírt, pemmikánt, szárított húst meg halat. Vittek egy sátrat, amit három karibu bőréből készítettek,

Ellenálltak a kísértésnek hogy külön hálóholmit és váltás ruhaneműt vigyenek, mert tudták, hogy minden plusz font ellenük esik a latba. A baltát, minden súlyos eszközt, a medvebőrt, de még az íjat meg a nyilakat is otthagyták.

Mikor végre megpakolták a szánt, és a két kutya már az indulás izgalmában nyüszített, és rángatta a hámat, a fiúk megálltak, és az utolsó néhány perctet kunyhójuk pislákoló tüze mellett ülve töltötték el. Most, hogy eljött a búcsú pillanata, megéreztek, mennyire a szívékhöz nőtt a kis házikó. Itt nem fenyegette őket semmilyen veszély. Itt teremtettek új életet maguknak, pusztá értelmükkel és ügyességükkel. Itt lettek férfivá.

Végül Jamie fölállt, még egy utolsó pillantással fölmérte, hogy minden rendben van-e, és hogy mindent biztonságba helyeztek-e a tolakodó borzok elől, azután az ajtó felé indult.

– Menjünk! – mondta halkán. – Nem örökre megyünk el. Egyszer még visszajövünk.

Avaszin utánament, becsukták és elbarikádozták az ajtót.

A szán lefelé siklott a völgyben, a fiúk mögötte ügettek, mélyen meggörnyedve a nehéz teher alatt. A homokzátornynál megfordultak, és még egy utolsó pillantást vetettek a kunyhóra. A kihunyó tűz kék füstcsíkja némán szállt a mozdulatlan levegőben.

24. FEJEZET

A FEHÉR TŰZ

Ajuszximo és Fang kitartóan húzták a túlterhelt szánt, de a szán talpak nehezen csúsztak, mert a melegben megolvadt a hó. Olyan lassan haladtak; hogy elhatározták, az első éjszakát a Kőkunyhó-táborban töltik.

Ahogy a kunyhó jeges falai között üldögéltek, még mindig telve voltak azzal a lázas izgalommal, ami rávette őket az indulásra. Tették bölcsességét illetőleg nem adtak helyet a kételyeknek. Képzületben már látták és hallották az ünnepi zűrzavart, amit a krí táborba toppanásuk kavart majd.

Úgy aludtak, mint a bunda, és reggel még mindig tiszta és meleg volt az idő. Az éjszakai fagy megkeményítette a havat, így aztán a korai órákban jól haladtak.

Fönnállt a veszélye, hogy eltévednek a rengeteg tundrán, hiszen az útjelzéseket hó borította. Elhatározták tehát, hogy eredeti útvonalukat követik kelet felé, majd nem a Kezonig. Ott majd délnek fordulnak, és a folyó mindig a bal oldalukon lesz, és mint valami kerítés, meggátolja majd, hogy túl messzire eltérjenek keletre. Ha egyszer elérik az Itszen-tuát, a partvonal mentén mehetnek tovább, azután ráfordulnak arra a most befagyott vízi útra, amelyen nyár elején északra jöttek.

A második napon egész nap gyorsan és jól haladtak. Délután közepére eljutottak az Itszen-szet hatalmas tömbjéig, és itt délnek fordultak.

Furcsa, párás nap volt, és a hó különösen csillogott. Jamie néhányszor panaszkodott, hogy káprázik a szeme a ragyogástól, de egyikük se széntelt túl nagy figyelmet ennek.

A nap állása és a kemény hófúvások iránya szerint tájékozódtak. Tudták, hogy télen az északi az uralkodó szélirány, és e szerint a hódomboknak nagyjából kelet-nyugati irányban kell húzódnuk.

A befagyott, roppant tundrán rajtuk kívül nem mozdult más élőlény. Még egy róka vagy egy sarki nyúl fehér árnyéka sem osztozott a hatalmas ürességen a fiúkkal meg a kutyáikkal. A fiúk persze egész idő alatt gyalogoltak, és gyakran segítettek is a kutyáknak, amikor a buzgó állatok kezdtek kifáradni. Este a táborhelyükön büszkeséggel és bizakodva tekintettek vissza az aznap megtett útra.

– Még tíz ilyen nap, és Denikazi táborában leszünk – mondta Jamie bizakodóan.

Avaszin nem volt ennyire derűlátó. A nagyszerű haladás ellenére sem

bízott túlságosan az északi vidékben – sokkal jobban ismerte annál.

– Rendben hazaérünk – felelte –, ha az idő ilyen marad. De azt hiszem, jobb, ha számítunk rá, hogy néhány napot itt kell még kihúznunk, mielőtt a fák országába érünk.

Megállt, megdörzsölte a szemét. Jamie észrevette a mozdulatát.

– A te szemed is olyan furcsa? – kérdezte. – Az enyém már egy órája úgy ég, mint a tűz. Eddig nem akartam mondani, de most látom, hogy te is dörzsölöd a tiédet.

Avaszin pislogott.

– Olyan, mintha forró homok volna benne – panaszkolta. – Biztosan megerőltettük a szemünket!

Sötét volt a kis szarvasbőr sátorban, amit a fiúk három magukkal hozott lucfenyőtörzsre állítottak föl. Avaszin fogta a zsírkő lámpát, megtöltötte zsírral, és meggyújtotta a kanócot a kialvó tűz parazsával. Fölcsapott a láng, és azon nyomban éles fájdalom hasított a szemébe. Visszahanyatlott a hálósákjára, és csaknem sírva fakadt a fájdalomtól. Izzadt a tenyere, és alig tudott megszólalni.

Jamie távolabb volt a kis fénytől. Közelebb lépett, hogy segítsen Avaszinnak, ám a kis láng ragyogása mint két tör, beleszúrt a szemgolyóiba.

– A szemem! – valósággal felsikoltott. – Ég a szemem!

Avaszin arcán látszott a gyötrelém. Könnyek patakozottak megduzzadt szeméből, és lecsordultak az arcán. A fájdalom hullámai között beszélni próbált.

– Hóvakság! – motyogta. – Megvakulunk, Jamie! Tudhattam volna! örültség volt egész nap valamiféle szemüveg nélkül gyalogolni!

Jamie nem felelt. Marékszám dörzsölte a havat a szemébe, hogy valahogy enyhítse a fájdalmát. Nem segített, és végül belefúrta az arcát a ruhájába, hogy a kis lámpa halvány sugarai elől megóvja.

Avaszin belerázkódott a gondolatba, hogy mit is jelent ez a csapás. Gyakran hallott már hóvakságról, sőt, látott is egy-két embert, akik ebben szenvedtek. A fehér tűz, ahogyan a krík nevezték, ritkán fordult elő az erdővidéken, mert ott a fák árnyéka enyhíti a napsugárzást a havon. De a tundrán szinte biztos volt, hogy aki nem óvja magát a fénylő hóról visszaverődő napsugarak ellen, az megkapja, főként párás napokon.

Avaszin tudta, hogy erre nincs orvosság, csak az idő. Napokon át teljes sötétségben kell maradniuk, és nem tudnak segíteni magukon. Törbe csalta őket a nap, amiről pedig azt gondolták, hogy a barátjuk.

A kis zsírlámpa még pislákol, de a sugarait nem látták már. A két fiú számára sötétség kútja lett a világ, telve fájdalommal.

Lidérces három nap következett. Iszonyú lassúsággal vánszorgott az idő.

Fang és Ajuszkimo be-bejöttek a sátorba, aggasztotta és megzavarta őket gazdáik különös viselkedése. Nyüszítettek, nyalogatták a fiúkat, de semmi válasz. Végül az éhségtől kétségbeesve letépték a szán takaróját, és nekiestek a húsnak. Zabáltak, és amit nem faltak föl, azt szétszórták a mély hóban.

A fiúk vacogtak a takarók alatt, és nem éreztek éhséget. Semmi sem számított, csak a fájdalmat szerették volna enyhíteni. Lassan csökkenni kezdett, és a harmadik nap reggelén Jamie nyugtalan álomba merült.

Amikor fölébredt, Avaszin mozgolódott a sátorban.

– Jamie. Látok újra. És te?

Éhségtől és szenvedéstől elcsigázva Jamie így felelt: – Valamit látok. Azt hiszem, már nem fáj.

Avaszin kimászott a sátorból. Elég sötét volt, mert nem kelt még föl a nap. Kezével óvta a szemét a hideg levegőtől, miközben a szánhoz tapogatózott, hogy egy kis húst hozzon. Odaért, és egy pillanatig el sem hitte, amit homályos szeme mutatott. A szán merő romhalmaz volt, és az értékes élelmiszerkészletből alig maradt valami.

Ez volt a végső csapás. Avaszin dermedten állt a szánál, és észre sem vette, hogy a két kutya túlradó örömeiben, hogy ismét mozogni látják, ugrándozva jönnek felé, és hozzádörgölődznek.

Végre kissé magához tért. Összegyűjtött néhány marék hulladékot, és bevitte a sátorba. A tűzcsiholóval nagy nehezen föllobbantott egy kis mohát. A fényre hunyorogni kezdett, de összeszűkített szemhéjakkal azért el tudta viselni.

Amikor a húsmaradék félig-meddig, átmelegedett, Avaszin megosztotta Jamie-vel, és a két fiú farkasétvággal evett.

Most, hogy megszabadult a fájdalomtól, Jamie beszédes lett, sőt, egyenest vidám. Nem vette észre Avaszin gondterhelt szótlanságát.

– Ilyen kutyául még sose voltam! – mondta. – Egész idő alatt szerettem volna meghalni. De most már minden oké, és többször nem fordul elő ilyesmi. És egyébként is, ennél rosszabb már úgysem történhet velünk. Avaszin nem tudott tovább hallgatni.

– Van még rosszabb is – mondta tétován. – Nincs több élelmünk. Jamie. A kutyák éheztek, amíg mi betegen feküdtünk...

Megrázó hír volt, és Jamie néhány percig meg se tudott szólalni. Majd gondolatai zúrzavarából egyszer csak kibontakozott egy ötlet. Olyan világos és magától értetődő volt, hogy nem is értette, eddig miért nem jutott az eszébe. Ez volt talán a legfontosabb dolog, amire valaha is rájött, és egy majdnem-tragédia kellett hozzá, hogy belássa. Még töprengenie kellett rajta egy ideig, de előbb meg akarta vizsgálni Avaszint.

– Hát – mondta olyan vidáman, ahogyan csak tudta – ez azért nem olyan

borzasztó. Vissza kell mennünk a Rejtett Völgybe. Harminc-negyven mérföldnyire vagyunk tőle, ezt az utat megteesszük két nap alatt.

Avaszin fölragyogott.

– Igen – mondta, – csak ezt tehetjük. Tudtam, hogy vissza kell mennünk, csak azt hittem, ellenkezni fogsz, örülök neki, hogy te is így gondolsz.

Eddigre kikristályosodott Jamie agyában a gondolat, és megérett rá, hogy közölje a barátjával.

– Igen, Avaszin, visszamegyünk – mondta –, és ott maradunk a Rejtett Völgyben. Addig maradunk, amíg szükséges. Tanultam a leckéből. Amíg elfogadtuk a dolgokat olyannak, amilyenek, amíg nem dacoltunk ezzel a tájjal, addig minden rendben volt. De amikor elindultunk délre, akkor szembeszegültünk a tundrával, és kihívtuk magunk ellen! Mindenáron győzni akartunk, és szerencsénk, hogy életben maradtunk.

Avaszin hosszan nézett a barátja szemébe.

– Sose hittem volna, hogy ezt megérted, Jamie! – mondta végül. – A fehér emberek nem szokták érteni. A legtöbbször úgy gondolja, hogy minden csatát megnyerhet Észak ellen. Voltak, akik megtapasztalták az ellenkezőjét, de nem érték meg, hogy elmesélhessék. Az én népem tudja, hogy nem így van. Nehéz ezt szavakba önteni, de azt hiszem, úgyszólván érted. Ha harcba szállunk az északi szellemekkel, csak vesztesek lehetünk. De ha engedelmességek a törvényeiknek, akkor vigyáznak ránk.

Szokatlanul hosszú beszéd volt ez Avaszintól, de mikor befejezte, mindketten boldogabbak voltak, mint már hetek óta bármikor. Alázatosabbak is lettek. Készek voltak visszatérni a kicsi kunyhóba a völgybe, feladni botor és majdnem végzetesre fordult szándékukat, hogy az akaratukat rákényszerítsék a tundrára.

A nap hátralevő részét a kopár síkságon töltötték, a magányos táborban. Jamie gondosan összegyűjtötte az összes húst, amit a szán körül talált. Féladagokkal kihúzzák vele két napig. Közben Avaszin fogott két széles, két láb hosszú bőrcsíkot. Óvatosan két szűk rést vágott bele. A homlokukra kötötték, és kész is volt az alkalmi hőszemüveg.

Amikor fölkel a hold, a fiúk fölszerszámozták a kutyákat. Hamarosan ismét északnak tartottak – hazafelé.

Az éjszaka csendes volt, felhőtlen, és dermesztően hideg. A hold alacsony; szállt az égen, és végtelen kék úr volt a világ. Lassan lépkedtek a szán mögött, és időnként egyikük fölült rá, mert még mindig gyengélkedtek a háromnapos hóvakságtól.

Éjfél felé megjelent a színpompás északi fény. Zöld, sárga és halványpiros fényfüggönyök lebegtek az égen, és Jamie-nek úgy tűnt, mintha halk suhogást is hallana, selyemruhák zizegéséhez hasonlóan.

Avaszin is hallotta, és némi töprengés után rájött, miről is van szó. Gyászos képet vágva odafordult Jamie-hez.

– Lehet, hogy mi a részünkről elintézettnek tekintettük a dolgot – mondta – , de a harc még nem ért véget. Amit hallunk, az a szél!

Jamie-nek jól az agyába vésődött az elmúlt hetekben átélt tomboló, üvöltő viharok emléke.

– Nem érhet itt a vihar! – mondta sürgetve. – Nincs tüzelőnk, és ennivalónk is alig akad!

– Talán a hegyekben találunk menedéket – vélte Avaszin.

A kutyák is érezték a közeledő vihart, és nem volt szükség nógatásra. A fiúk rohantak, és a szán vadul hánykolódott a dombokon és apró szirteken.

Egy óra múlva meg kellett állniuk pihenni. A kutyák aggódalmasan és türelmetlenül vinnyogtak, és a távoli susogó hang egyre erősödött, kezdett távoli vízésésre hasonlítani. Szürke felhők homályosították el a holdat, az északi fény pedig elhalványult, majd eltűnt. A sötétség megsűrűsödött, és már az orrukig is alig láttak.

Amikor a szán továbbindult, mar szellő támadt, és a hőmérséklet hirtelen zuhanni kezdett. Avaszin gépiesen emlékezetébe véste a szél irányát, mert tudta, hogy rövid időn belül ez lesz az egyetlen támpontjuk a tájékozódáshoz.

Minden tizenöt-húsz percben megpihentek. A föltámadó szél üvöltése a fülükben zakatolt, és összekeveredett a szívük kalapálásával. Lassanként erőre kapott a vihar, jól az arcukba kellett húzniuk a csuklyát, hogy kivédjék keserves korbácssuhintásait. A mélyedésekben a keményre fagyott tömbök fölött emelkedni kezdett a hó, és úgy kavargott, mintha szellemek táncolnának. A csuklyájuk szőrmezegélyére ráfagyott a leheletük.

Majdnem szuroksötét volt. Avaszin állt az élre, hogy vezesse a kutyákat, és alig néhány lépésnyire volt Jamie-től, amikor már semmi sem látszott belőle. Jamie közvetlenül a szán mögött ment, mégis többször majdnem elvesztette szem elől, úgyhogy végül odakötözte magát egy bőrszinórral. Botladozott a kimerültségtől, és csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudott lábon maradni.

A vihar tombolása már nem a távolból hallatszott. Most már nem egyszerűen csak figyelmeztette őket, hanem teljes dühvel rontott elő a sötétségből, fülrepezető crescendóval

Nyakukon a hóvihar!

25. FEJEZET

PITJUK

Kavargó, sikoltozó, szeles, havas lidércnyomás lett a világ. Avaszin levegő után kapkodva megállt, hátát fordította a szélnek, a kutyák odabújtak a térdéhez. Egy pillanat múlva odabotorkált Jamie, a szán mentén tapogatózva.

– Le kéne táborozni! – üvöltötte Jamie barátja fülébe.

– Nem lehet! – kiáltotta vissza Avaszin. – Itt kint megfagyunk. Arrafelé menj! – mutatott keletre. – Így félig hátba kapjuk a szelet!

Mind a ketten belekapaszkodtak Ajuszkimo hámjába, és tovább bukdácsoltak északkelet felé. Az Itszen-szet védelmező oldalához akartak eljutni, mert remélték, hogy a köves hegyoldalban oltalmat találnak. Ez volt az egyetlen reményük. Nem volt más választásuk, mint továbbmenni, mert ha a nyílt síkságon letáboroznak, akkor egészen biztosan elpusztulnak.

A hó úgy zuhogott, mint a lavina, és majd megsüketültek a szélviharban. Úgy tűnt, hogy véget nem érő órákig vonszolják előre magukat, elestek, föltápáskodtak és támolyogtak tovább.

Végül Jamie még egyszer és utoljára elesett. Nem tudott térdre vergődni, már semmivel sem törődve visszafeküdt a hóba, és föladta a harcot.

Avaszin őrjöngve rázta.

– Kelj föl! – üvöltötte. – Meg akarsz halni?! Kelj föl!

Jamie nem felelt. Meleg belső zsongás üzte el a hóvihar hidegét. Álmodott. Azt képzelte, hogy otthon van, és valaki jó meleg ágyba dugja. Kicsoda? Nem tudta, de nem is érdekelte. Az ágy puha volt és kényelmes, és másra se vágyott, mint aludni...

Avaszin egy pillanatra pánikba esett, de azért nem vesztette el a fejét. Maradék erejét megfeszítve rágördítette Jamie-t a szánra, és belecsavarta a hálósákokba. Azután visszavergődött Ajuszkimo oldala mellé, és még egyszer felvette a viharral a szörnyű küzdelmet.

A lába gépiesen lépegetett előre. Alig vette észre, hogy a kutyák eltértek az útiránytól, és egyszerre ügetésbe csaptak. Avaszin nem tiltakozott, hagyta magát előrevonszolni. Végül a kutyák megálltak, Fang fölemelte a fejét, és vonított.

Fang öblös hangját alig lehetett a szél süvöltésén át hallani, de Avaszin fölrezzent rá a kábulatból. A hóvihar egy pillanatra alábbhagyott, és ahogy a fiú fölemelte a fejét, alig egy szánhossznyira maga előtt valami homályos, kerek és sima kupacot látott. Fáradt agyában lassan megformálódott a gondolat. "Jégkunyhó! – gondolta. – Eszkimók." De már túl messzire merészkedett ahhoz, hogy féljen. Mindegy, hogy ördög vagy ember lakja ezt a jégkunyhót, egy a fontos, hogy védelmet jelent a vihar elől. Előrebotorkált.

A bejárat alagútja éppen előtte volt, és négykézlábra ereszkedve bemászott. Nagy megkönnyebbülésében majdnem elájult. De akkor eszébe jutott Jamie.

Elgémberedett teste utolsó erőfeszítésével visszamászott a szánhoz,

lerángatta az ernyedő Jamie-t a hóba, és betuszkolta az alagút nyílásán. Avaszin lépésről lépésre küszködött előre az öt láb hosszú alagútban, míg csak el nem érte a kunyhó kis belső terét.

Még mindig nem végzett. Bent hagyta Jamie-t, visszabotorkált a szánhoz, elvágta a kutyák kötelét, összeszedte a szarvasbőr takarókat meg a puskát. Élete leghosszabb útját tette meg vissza a kunyhóba, és mikor Jamie mellé ért, már csak annyi ereje maradt, hogy szétterítse a takarókat, és bebújjon a barátja mellé, azután őt is elborította a sötétség.

A két kutya bejött utána, a takaró szélén összegömbölyödtek, és a fiúkat is melegítették a testükkel. Egy idő múlva már nem volt olyan gyilkos hideg a levegő, és a vándorok, fiúk és kutyák, a teljes kimerültség mély álmába zuhantak.

Avaszin sohasem tudta meg, hogy mennyi ideig aludt. Kábultan ébredt, és lassan kinyitotta a szemét. Gyöngyszürke hókupola volt fölötte, de néhány percig kábultságában nem is tudta, hol van. Lassan eszébe jutott a hóvihar, és hogy rátalált erre az üres jégkunyhóra. A félelem az eszkimóktól akár az áramütés, ismét átvillant az agyán.

Föliült, és hirtelen rémülettel nézett körül. A kunyhó elhagyatott volt. Nem hallatszott a vihar hangja, mert már órákkal előbb elcsendesült. A tető hótömbjei közötti keskeny résen besütött a napfény, és megvilágította a széles hópriccsot, ami a kunyhó felét elfoglalta. A priccsen karibubőr és szarvasbőr darabok, de embernek semmi nyoma.

Avaszin egyik kezével a puska után nyúlt, a másikkal megrázta Jamie vállát. A másik nyöszörgőit egy kicsit, és lassan felébredt. Fájó, duzzadt szemhéjain át meglátta a fölé hajló Avaszin arcát és fölötte a kunyhó kupoláját.

– Hol vagyunk? – kérdezte kicserepedett ajkaival. Avaszin sietve elmesélte az utazás végének történetét, és így fejezte be:

– Egy eszkimó jégkunyhóban vagyunk, és itt megpihenhetünk egy kicsit – ha az eszkimók nem jönnek haza.

Önkéntelenül megborzongott erre a kilátásra, és keze megint a puskáért nyúlt.

A kunyhó hideg volt, de nem kibírhatatlanul, mert jól építették, és a frissen vágott hótömbök nagyon jó hőszigetelők. A két fiú merev tagokkal kimászott a takaróból, és körülnéztek. Tekintetük a húsrá esett, és éhesen méregették. Keményre fagyott, de a kunyhó egyik falmélyedésében volt egy kis kőlámpa, nagyon hasonló azokhoz, amiket az eszkimó sírban találtak. Félig volt dermedt zsírral.

Avaszin kipréselte magát az alagúton a szánhoz, hogy hozza a tűzcsiholót. A két kutyát kint találta, és feszülő hasuk azt mutatta, hogy ők is találtak ennivalót.

Az ég tiszta volt, de párács, és a gyér fényben Avaszin semmi olyat nem látott, ami valamennyire ismerős lett volna. Ameddig a szem ellátott, érintetlen, fehér takaró borította a tundrát. Nagyon messze északnyugatra egy ködös vonal talán az Itszen-szet hóörvények mögött rejtőző körvonala lehetett. De ha azt nem is tudta, hol van, legalább annyi vigasza volt, hogy látta, nincs más élőlény a pusztán.

Kemény munkával meggyújtotta a kőlámpát, és Jamie húsdarabokat tartott a kis láng fölé, amíg nagyjából ki nem olvadtak. Ettek és ettek, és mire a lámpa leégett, a kunyhó belseje egészen felmelegedett. Végül jóllakottan és megnyugodva újra álomba merültek. Avaszin utolsó óvintézkedés gyanánt egy töltényt helyezett a puska tárába, és úgy tette le a fegyvert, hogy egy pillanat alatt meg tudja ragadni.

Nem aludtak túl sokáig, amikor Jamie-t fölébresztette a fejénél összegömbölyödött Fang rekedt morgása. Álmosan a másik oldalára fordult, ám ekkor Fang vonítani kezdett, és erre mindkét fiú hirtelen felült a hálózsákjában.

A kutyák az alagút bejáratánál álltak, hátukon égnek meredt a szőr. Fang hirtelen kirohant, a párja szorosán követte, és kint elszabadult a pokol.

Avaszin arca megmerevedett a félelemtől. Kibújt a takaróból, letérdelt, és az alagút bejárata felé irányította a puskát. Jamie szíve is hevesen vert, amint a derekára kötött vadászkesz után nyúlt.

A kutyák vonító kórusa vad crescendóba csapott a kunyhó előtt, amíg egy idegen szavakat kiáltó hang túl nem harsogta őket. A kutyák szinte azonnal elhallgattak, és kínos csend következett.

– Az alagút! Figyeld az alagutat! – suttogta Avaszin. Izzadságcseppek ültek ki az arcára, és olyan rémületet érzett, hogy remegett a puska a kezében. Képzeteletében megelevenedtek az eszkimók kegyetlenségéről szóló ősi történetek. Félelme ragadósnak bizonyult, és akarata ellenére Jamie is félni kezdett.

Most zizegő hang érkezett az alagútból, és a feszültség kibírhatatlanná vált. Avaszin ujjai a puska ravaszát markolták.

Jamie érezte, hogy vadul ver a szíve, mert hirtelen egy arc jelent meg előtte a sötét nyílásban.

Jamie is és Avaszin is megdermedtek, de annyira, hogy egyikük sem tudta mozdítani egyetlen izmát se. De nem az arc, hanem az idegen csuklyája alól kiszabadult hajtincs volt rájuk ilyen hatással. Hosszú haj volt, és lángoló vörös!

A csöndet Avaszin természetellenesen magas kiáltása törte meg, és az ujjá görcsösen megfeszült a puska ravaszán.

Jamie rávetette magát Avaszinra, és földre rántotta. Az arc eltűnt az alagút bejáratából, de Jamie utánaeredt.

– Egy srác volt, akit majdnem lelőttél! – vágta oda a válla fölött Avaszinnak, és kimászott az alagútból.

Amikor kiért, Fang odaugrott a lábához, és izgatottan nyüsztetett. Jamie mindkét kezét a szeme fölé emelte, és alig ötvenlábnyira megpillantott egy hosszú szánt, ami elé egy tucat kutya volt fogva. Az idegen fél lábbal a szánon állt, készen arra, hogy fölugorjék és elmeneküljön. Tetőtől talpig préembe volt öltözve, és Jamie azt látta, hogy a vörös fürtök alól egy nála nem sokkal idősebb fiú ijedt arca tekint rá.

Jamie gyorsan feltartotta két üres kezét, hogy mutassa, nincs fegyvere, és mosolyogni próbált. Az idegen úgy állt ott, mint egy menekülésre kész szarvas.

– Barátok! – kiáltotta Jamie elkeseredetten. – Ne menj el! Barátok vagyunk!

Az idegen szemmel láthatóan bizalmatlan maradt, és ez nem is volt csoda azok után, hogy milyen fogadtatásra talált a kunyhóban. A döntés egy hajszálon függött, és végül Ajuszkimo mentette meg a helyzetet.

Az idegen fogatának nagy állataival már eddig is szimatolgatták egymást. Az egyik kutyán kitört a féltékenység, és belemart a szomszédjába. A következő pillanatban nagy ricsaj és általános verekedés tört ki a csapatban.

Az idegen leugrott a szánról, és belevetette magát a csetepaté közepébe. Jamie a segítségére rohant, és néhány percre eltűntek a morgó, acsarkodó kutyaseregben.

A küzdelemnek rúgásokkal, vad kiáltásokkal és biztos kézzel osztott orrbacsapásokkal véget vetettek. És akkor az idegen és Jamie egymásra néztek.

Az ismeretlen fiú sötét bőrű volt, mint az indiánok, de vonásai szabályosak, élesek. Megdöbbenő vörös haja nem az egyetlen furcsaság volt rajta. Jamie meglátta tiszta kék szemét. Az idegen bizonytalanul elmosolyodott.

Jamie túlaradó boldogsággal rámutatott a jégkunyhóra, és az evés mozdulatait utánozta. A másik szélesen elmosolyodott, és Jamie nagy megdöbbenésére angolul szólalt meg:

– Persze, eszünk tutku, szarvas. De az a srác úgy tett, mint aki föl akar engem falni.

A kunyhóra mutatott. Jamie megfordult, és látta, hogy ott áll Avaszin még mindig puskával a kezében, és bámul rá. Szokatlanul zavartnak látszott, eltátotta a száját, és szeme majd kiguvadt.

Amikor Jamie félreütötte a puskáját, Avaszin úgy hitte, a barátja teljesen megőrült. De bármennyire félt is, sietett megmenteni Jamie-t a szörnyű végeztől, ami szerintre kint várt rá. Kimászott az alagúton, és fölkészült rá, hogy barátja védelmében akár az életét áldozza, és épp idejében érkezett, hogy tanúja legyen a kutyák verekedésének, és hogy lássa: a rettegett idegen, a nyershús-evő eszkimó Jamie mellett áll, boldogan vigyorog, és angolul cseveg.

Ez túl sok volt Avaszinnak. A puska kicsúszott a kezéből, és csövével lefelé a hóba esett, Jamie pedig képtelen volt fékezni magát, és hatalmas nevetésben tört ki. Az idegen is nevetett, Avaszin pedig értetlenül rázta a fejét mintha nem akarna hinni a saját szemének.

Egy óra múlva a három fiú a kunyhóban ült, és boldogan lakmároztak a húsból, amit a magát Pitjuknak nevező idegen szánjáról hoztak be.

Elég sokáig tartott, mire elmesélte a történetét, mert Pitjuk az angol meglehetősen törte, bár kezdetben nagyon nehezen fejezte ki magát. De másnapra, amikor a három fiú elindult a kis kunyhóból a Kezon folyó irányában az eszkimók táborába, Jamie és Avaszin már sokat tudott Pitjuk lebilincselő történetéből.

Ez egy tizenhét évvel ezelőtti napon kezdődött, amikor Pitjuk megszületett egy eszkimó kunyhóban, nem messze a Kezontól. Az anyja eszkimó, de az apja fehér ember volt. Az a fehér ember, akinek húsz évvel ezelőtt nyoma veszett a Thanout-tavon, amikor kereskedelmi expedícióra indult az eszkimók országába, ő volt az a vörös hajú angol, akiről a Vöröshajú Raktára nevű régi romos épületet elnevezték.

A fiatal kereskedő eljutott az eszkimók országába, és ott majdnem végzetes balesetet szenvedett, amikor a jégdombok közt felborult a szánja. Eszkimók találtak rá, elvitték a táborukba, és ott életre ápolták. Később feleségül vett egy eszkimó nőt, s hamarosan megszületett a fia, Pitjuk.

A férfi mindig azt remélte, hogy feleségét és gyermekét visszaviszi majd a hazájába, de a sebei sohasem gyógyultak be egészen, és Pitjuk négyéves volt, amikor elvesztette apját.

Halála előtt a beteg ember igyekezett biztosítani, hogy a fia egy nap eljusson a fehér emberek országába. Megtanította Pitjuk anyját angolul, és megígértette vele, hogy a fiút is megtanítja majd. Az asszony azt is megígérte, ha majd elég idős lesz hozzá a fiú, délre küldi, hogy megkeresse az apja népét.

Pitjuk anyja mindent megtett, hogy megtarthassa az ígéretét. De sem ő, sem senki más a népből nem merészkedett még soha délre az erdőbe, mert ők még sokkal jobban félték az indiánoktól, mint a csipevék az eszkimóktól, így aztán mikor elég idős lett az utazáshoz, Pitjuk elindult, hogy maga teremtsen kapcsolatot a különös déli emberekkel.

Megpróbált kapcsolatba lépni Denikazi vadászaival a Befagyott Tó Folyójánál, és így ő okozta akaratlanul, hogy az indiánok olyan pánikszerűen menekültek, és így Jamie meg Avaszin magukra maradtak a tundrán. De ez nem az eszkimó fiú hibája volt, és minden bajt, amit véletlenül okozott a két fiúnak, bőven jóvá tette azzal, hogy most megmentette az életüket.

Az a fogadtatás, amire a csipevék éjszakai táborában talált, a legtöbb embert elbátortalanította volna, de Pitjukot nem. Még mindig remélte, hogy teljesítheti apja kívánságát. Egy napon, amikor hosszú utat tett meg, két elveszett kutyáját keresve (azt a két kutyát, akiket Jamie és Avaszin megtaláltak), rábukkant a Kőkunyhó-táborra a Befagyott Tó Folyójának partján, és újraéledt benne a remény.

Fűzfakeretre feszített szarvasbőr eszkimó hócipőjében a láthatóan elhagyatott tábor körül bolyongott, mert remélte, hogy talál valami nyomot, ami visszavezethetné az apja országába. Az ő hócipőjének ismeretlen, kerek nyomát fedezték fel később a fiúk a raktárnál.

Pitjuk nem sejtette, hogy a fiúk a Rejtett Völgyben vannak, bár tél elején bejárta az Itszen-szettől délre eső vidéket, azzal a halvány reménnyel, hogy talán ráakad az emberekre, akik a Kőkunyhó-tábor raktárait építették. Ezért építette a kis átutazó-kunyhót a tundra olyan központi helyén, ahonnan nyugatra is, délre is elköszálhat. Ez a kunyhó mentette meg Jamie és Avaszin életét, amikor elkapta őket a hóvihar.

26. FEJEZET

A NYERSHÚS-EVŐK

Egy évvel ezelőtt se Jamie, se Avaszin nem hitték volna, hogy egy szép napon ott fognak ülni egy nagy jégkunyhóban, körülvéve legalább harminc szörmeruhás emberrel, akikről az indiánok évszázadokon át azt tartották, hogy nem jobbak a vérszomjas kannibáloknál. Pedig ez történt egy nappal azután, hogy Pitjukkával összetalálkoztak.

Pitjuk kölcsönadta nekik három kutyáját, és ezek meg Ajuszkimo és Fang nagyszerűen repítették a kis szánt a keményre fagyott havon új barátjuk nyomában.

A két szán délkeletnek tartott, öt órán keresztül egyfolytában utaztak. Végre elérték a hóborította Kezont, amit Pitjuk Innuít-kunak, a Férfiak Folyójának nevezett. Egy órát utaztak a folyó jegén, akkor elkanyarodtak, és egy hét jégkunyhóból álló településhez értek, amely a magas part alatt húzódott.

Legalább ötven kutya kezdett izgatott tombolásba, ahogy a szánok közeledtek, és mindegyik kunyhóból egy csomó ember sietett kifelé. Nevetve és kiáltozva jöttek le az érkezett szánokhoz, körülvették Pitjukot, és kíváncsi pillantásokat vetettek a két idegen fiúra, akik kicsit távolabb álltak, és nem tudták, mitévők legyenek.

Az eszkimók nagyon sokat beszéltek, és fülsiketítő volt a fecsegésük. Végre Pitjuk odavezette őket a várakozó Jamie-hez és Avaszinhoz. Pitjuk sugárzó pillantást küldött feléjük, és egyik kezével rámutatott a túláradó jókedvvel és kíváncsisággal nyüzsgő sokaságra: – Az én népem. A ti barátaitok. – Pitjuk is kiabált. Intett a fiúknak, hogy kövessék, és elvezette őket a legnagyobb jégkunyhóhoz.

Az alagútbejárat tíz láb széles lehetett, de csak három láb magas, és a fiúknak le kellett hajolniuk, hogy bemehessenek. Középtájon volt egy fülke, ahol egy nőstény kutya egy alom újszülött kiskutyát szoptatott. A hóba vágott polcokon húsdarabok és szőrmeruhák halmaza állt.

Amikor a fiúk beértek a kunyhóba, tíz láb magas és tizenöt láb átmérőjű kupola alatt egyenesedtek ki. A kör alakú padló egész hátsó részét megemelték három láb magas hótömbökkel, karibuprémmel letakarták, és így fekvő- és ülőhely kombinációja lett.

A fiúk meglepetésére a kunyhó belseje szinte kényelmetlenül meleg volt, pedig kint erősen fagyott. Három faggyúmécs égett a falmélyedésekben, és a hótömbök olyan tökéletesen szigeteltek, hogy szinte semennyi meleg nem ment kárba.

Az alvópad hamarosan megtelt emberekkel, akik fürgén letelepedtek, vidáman mosolyogtak az újonnan érkezőkre. Az eszkimók főnöke robusztus öregember volt, vékony, zilált bajusszal és sima, fekete hajjal. Széles, lapított orra volt, és magas arccsontja. Fekete szeme alig látszott ráncos homloka alatt.

Mosolyogva állt a fiúk előtt, és lassan beszélt, miközben Pitjuk fordított:

– Ez a hely a tiétek – mondta. – Egyetek velünk! Aludjatok nálunk! Ez most a ti otthonotok is.

Mialatt az öregember beszélt, három nő jött be más kunyhókból, mindegyik edényt cipelt. Nagy fatálcát helyeztek a fekvőhelyre, és a nők ebbe öntötték a főtt karibunyelvet, a bordát és a sűrű levest. Egy másik edényben több liternyi Labrador-tea volt. A priccsen ülő eszkimók helyet szorítottak Jamie-nek és Avaszinnak, és kuncogva, nevetgélve húzódtak odébb, ahogy a fiúk is felmásztak.

– Egyetek! – mondta Pitjuk, és hogy jó példával járjon elől, éhesen megragadott egy szarvasnyelvet.

Ettek, amíg fért beléjük. Akkor kényelmesen hátradőltek, és hallgatták, ahogy Pitjuk elmesélte, hogyan talált rá az idegen fiúkra. Férfiak, asszonyok

és gyerekek gyűltek a kunyhóba, míg csak úgy tele nem lett, hogy alig tudtak mozdulni. Elragadtatottan hallgatták, hangosan tapsoltak, és szinte hisztérikusan nevettek, amikor meghallották, hogyan üdvözölte Avaszin Pitjukot.

Most Pitjuk bemutatta a barátait, mindegyik eszkimót megnevezte. Végül az öregemberhez ért, aki szemmel láthatóan a kunyhó tulajdonosa volt.

– Kakut – mondta Pitjuk – Az apa-apám.

– Azt hiszem, nagyapát akar mondani – suttogta Jamie Avaszinnak.

Pitjuk akkor megfogta egy széles arcú, boldogságtól sugárzó nő karját. Szeretettel mosolygott rá.

– Ő az én a... – Megállt, elfelejtette a szót. A nő a segítségére sietett.

– Én neki mama – mondta mosolyogva. – Papa meghalt sok tél óta. Fehér ember, mint te – és Jamie-re mutatott.

Amikor a bemutatás véget ért, Kakut elővett egy kőpipát, és megtönte száraz levelekkel. Mikor már jól égett, odanyújtotta a fiúknak. Se Jamie, se Avaszin nem pipázott még soha, de érezték, hogy most meg kell tenniük. Szívtak egy-kettőt a csípős füstből, és nagy köhögés jött rájuk. Az eszkimók egy pillanatilag csodálkozva nézték, azután harsogó nevetésben törtek ki, a földön fetrengtek, és a hasukat fogták nevetésükben.

– Egy biztos – mondta Jamie kicsit szomorúan Avaszinnak –, ezek az emberek olyan veszélyesek, mint a kutyakölykök, és sokkal jobb természetűek, mint a csipevék.

Még sokáig együtt maradtak a kunyhóban. Jöttek a dalok, a mókák és annyi nevetés, amennyit a fiúk még soha se hallottak egy ültő helyükben. A fiúk is igyekeztek vidámak lenni, és Pitjuk nagy igyekezettel tolmácsolt nekik. De végül a hőségtől, a jó ételektől és a hosszú utazástól úgy elálmosodtak, hogy alig tudták nyitva tartani a szemüket.

Kakut pár szóval mindenkit kiküldött a kunyhóból, a saját családja kivételével. Jamie félálomban érezte, hogy valaki betakarja, azután álomba merült azzal a tudattal, hogy barátok között van.

Így végződött a nagy kaland, amely csaknem hat hónappal előbb kezdődött Denikazi táborában. Az eszkimók táborában véget értek a veszély, a nehézség és magány hosszú hónapjai.

Egy héttel azután, hogy megérkeztek az eszkimó táborba, Jamie és Avaszin ismét délre indultak. De most nem voltak egyedül.

Az eszkimók hosszú megbeszélései végül meggyőzték az öreg Kakutot, hogy az emberei biztonsággal merészkedhetnek az indiánok tiltott országába. Egy ragyogó januári napon három szán röpült délre a befagyott Kezon folyón.

Az első Kakut húsz láb hosszú szánja volt, Avaszin vezetésével, aki majd kalauzolja őket, ha elhagyják az eszkimók ismerős tájait.

Jamie és Pitjuk a fiúk kis szánján követték, és Pitjuk összes kutyája segített Fangnek és Ajuszkimónak. Mögöttük Pitjuk egyik idősebb unokabátyjának szánja zárta a sort

Az út könnyű volt, mert az eszkimók mindig is tudták a titkot, amit Jamie olyan késve tanult meg kint a befagyott tundrán, amikor 6 és Avaszin hóvakságban szenvedtek. Az eszkimók tudták, hogy a vidék erőit mindig föl kell használni az utazáshoz, és sohasem szabad harcolni ellenük.

Csak szép időben utaztak. Ha vihar fenyegetett, azonnal megálltak, és kényelmes útikunyhókat építettek, ahol szükség esetén napokig meghúzódhattak. Az idő többnyire jó volt, és a kilencedik napon megjelent a látóhatáron az erdők sötét csíkja.

Most Avaszin és Jamie – vették át a vezetést, és végigkalauzolták a kutyafogatókat a Fehér Fajd-folyón. Messzire elkerülték Denikazi táborait, mert gyanították, hogy az eszkimók hirtelen megjelenése vakrémületet okozna a csipevék között, amiből nagy baj is származhatna.

Egy januári délután átkeltek a széles Kasmere-tavon, a Kasmere-folyón fölmentek a Thanout-tóig, és ott éjszakáztak.

Miközben az eszkimók lucfenyőből tüzet raktak – nagy, lobogó tüzet, ami meglepetést és örömet okozott számukra a pusztaság kis rőzselángjai után –, Jamie és Avaszin elvitték Pitjukot a Vöröshajú Raktárának romjaihoz. Erről a helyről indult útnak majdnem húsz évvel ezelőtt egy fiatalember, telve bátorsággal és a vággyal, hogy földerítse az északi vidéket – és soha nem tért vissza.

– Az apád kunyhója – mondta Jamie. Pitjuk hosszan nézte az omladozó farakást, és mikor elfordult, csillogott a szeme.

– Pitjuk jött haza – mondta végül olyan halkán, hogy a fiúk alig hallották.

Nem vették észre, hogy az öreg Kakut utánuk jött a sötétben. És akkor megszólalt az öregember, és bár Jamie és Avaszin nem értették a szavát, sejtették, hogy mit mond.

– A fiú elmegy atyja országába – szólta Kakut –, és az anyja országa csak emlékeiben fog élni. Pitjuk szívem kedves gyermeke volt – de ő a ti véretek. Vigyétek őt, és legyen köztetek testvéri szeretet!

Kakut megfogta az unokája két kezét, és az egyiket Jamie-ébe, a másikat Avaszinéba tette. Gyengéden rámosolygott a három fiúra, aztán elfordult, és eltűnt a sötétben,

Jamie másnap reggel arra ébredt, hogy Avaszin vadul rázza.

– Elmentek! – kiáltotta Avaszin. – Kakut meg az eszkimók elmentek!

Valóban. Éjszaka a két eszkimó szán halkán eltűnt észak felé, itthagya

Pitjukot két új barátjával. Pitjuk ébren volt, és egy tuskón ült, a kialudt tűz mellett, észak felé bámulva.

Jamie félszegen a fiú vállára tette a kezét.

– Ne szomorkodj, Pitjuk! – kérte. – Hamarosan mindhárman visszatérünk, és meglátogatjuk anyád népét! Pitjuk fölállt és mosolygott.

– Az, jó lesz – helyeselt – Hát akkor most menjünk a ti népetekhez!

A Thanout-tóra mutatott, és a fiúk láthatták a messzeségben a krík kunyhói előtt égő tüzek pici kék füstcsíkját.

27. FEJEZET

A VISSZATÉRÉS

Avaszin egyik kis unokaöccse látta meg a szánt, amikor vizet mert a tavon egy lékből. Bámulta a település felé közeledő tárgyat. A farkasszerű kutyák és a furcsa szörbe öltözött figurák olyanok voltak a szemében, mintha valamelyik ősi kísértetlegendából léptek volna elő, és egyszer csak ledobta a vödret, és menekült föl a hegyre.

A part egy perc alatt megtelt emberekkel. Kissé félve bámulták a közeledő szánkót, a gyerekek riadtan bújtak mögéjük. Mire a szánkók egy kőhajításnyira értek, Marie Mivaszin megismerte a fiát:

És akkor óriási fölfordulás következett. Marie egy pillanat alatt Jamie-t is és Avaszint is hatalmas keblére ölelte, és majd kiszorította belőlük a lelket, miközben hol sírt, hol meg szidta őket. A krík gyerekek visítózva vitték szét a kunyhók között a hihetetlen újságot, és a szán körül addig nőtt a tömeg, míg végül már az egész törzs ott volt. A sírás, a kérdések és kiáltások fülsiketítő lármában olvadtak össze.

Eltelt egy kis idő, mire bárki is értelmesen meg tudott szólalni, és akkor Avaszin megfogta az apja karját, odavezette a szánhoz, ahol Pitjuk üldögélt félénken, az érkezés izgalma között.

– Ő Pitjuk – mondta Avaszin. – Az ő apja volt az a kereskedő, aki eltűnt a Thanout-tóról. Pitjuk és a kezeni eszkimók mentették meg az életünket, és ő most eljött, hogy délen élhessen.

Alfonz sötét arca széles mosolyra derült. Megfogta Pitjuk kezét.

– A fiam ma megtért az árnyak világából – mondta. – Nagy az én boldogságom emiatt. Még nagyobb boldogság, hogy hozott nekem egy másik fiút is.

A közelben álló krík nagy üdvrivalgást csaptak, és közelebb jöttek, hogy vállon veregessék Pitjukot. Azután Jamie-vel és Avaszinnal az oldalán bevezették a Mivaszin-házba.

Még aznap egy tobogán száguldott a táborba, egy tucat kimerült kutya húzta. Egy indián hajtotta a szánt, akit azon nyomban elküldték volt a Macnair-tóhoz, amint meglátták a fiúkat. Vele jött Angus. A nagydarab skót percekig csak szorongatta Jamie kezét, és azt motyogta:

– Hál' istennek, igaz!

Végtelen éjszaka következett. A Mivaszin-kunyhóban vörösen izzott a kályha, miközben Marie önmagát múlta felül a nagy halom arany cipóval, és a szarvas- és fehérhalpecsenyével. Minden szék és pad foglalt volt, és vágni lehetett a dohányfüstöt. A három fiú a kályha mellett ült. Körülöttük az idősebb krík és Angus Macnair lebilincselve hallgatták a történetet. Hajnal előtt senki sem gondolt a lefekvésre.

Másnap, mikor kicsit alábbhagyott az izgalom, Jamie és Avaszin megtudták, hogy mi történt, miután ők eltűntek. Elmesélték nekik, hogy Denikazi meglátogatta Angust meg Alfonzt, és a saját életét ajánlotta fel cserébe az elveszett fiúkért. Angus elmondta, hogy Alfonz és ő kenuval északra mentek az Itszen-tuához, ahol azonban elkapta őket a fagy, és vissza kellett fordulniuk. Alfonz kutyaszánexpedícióról mesélt, amit Denikazi vezetett. Késő novemberig kutattak utánuk, de életnek semmi jelét nem találták. Mikor a fiúk megérkeztek a krí táborba, Alfonz és Angus épp új utazást terveztek, föl akarták keresni a legendás tundrai eszkimókat, hogy kifaggassák őket.

A fiúk jókedvét beárnyékolta kissé a tudat, hogy kalandjukkal ilyen nagy fájdalmat okoztak másoknak, de szomorúságuk nem tartott sokáig, hisz mindenki olyan boldog volt, amiért viszontláthatja őket!

Pitjukról sem feledkeztek meg. Angus nagyon jól ismerte az apját, Frank Andersent, sokszor járt nála a Vöröshajú Raktárában. Sokat tudott mesélni a fiúnak az apjáról, az apja életéről.

– Frank jó barátom volt – fejezte be. – Te, Pitjuk, eljössz hozzánk, és addig élsz nálunk, amíg jólesik. – így eldőlt a dolog, és az elkövetkező néhány évben Jamie és Pitjuk testvérekként éltek együtt.

Angust nagyon érdekelte a fiúk története a Nagy Kőházról, és figyelmesen megnézte az ólomtáblát.

– Szakértő tudna csak biztosat mondani – vélekedett egy idő után –, de azt hiszem, minden bizonnyal igazatok volt, amikor a vikingekre gondoltatok. Jövő nyáron elmegyünk ahhoz a Kőházhoz. Meg akarom látogatni Pitjuk népét is, mert azt hiszem, adósuk vagyunk. Mi a véleményetek, legények?

Jamie, Avaszin és Pitjuk véleménye nyomán sok hosszú téli éjszakát

töltöttek tervezgetéssel a Macnair-kunyhó kályhája mellett. De hogy azokból a tervekből mi vált valóra, az már egy másik mese.